

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מד

חודש תשרי תשפ"ז

מכון

אור
שמה
אלעזר

גליון אהלך באמתך

גליון מד - חודש תשרי תשפ"ז

יצא לאור ע"י

מכון אור שמח - אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2026 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

347-450-8173

השיעורי חובת הלבבות מתקיים בכל יום א' בבוקר

בשעה 10:30 בחדר אהל חוה בבית מדרשינו

בשעת השיעור אפשר לשמוע בהאקאפ 1667-313-605 נומער 6 ולאחר השיעור 1-1-1

וכן אפשר לשמוע כל שיעורים משער הבטחון על 1-1-2

מספר מיוחד לתושבי ארה"ק: 073-388-6683

- תוכן הגליון -

גליון מד - חודש תשרי תשפ"ז

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הבחינה

לשון החובת הלבבות..... ד

לשיעור יז - יח

שיעור יז - יום א' פר' נשא, ערב שבועות תשפ"ה..... ו

טוב טעם ודעת למדנו • אם אין דרך אר"ן אין תורה • אתם קרויין אדם • ויחד לכבינו לאהבה את שמך • אודך על כי נראות נפלאותי • התקן עצמך בפרוודור • המחזיר נשמות לפגרים מותים • נשמה שנתתי בי טהורה היא

שיעור יח - יום א' פר' בהעלותך תשפ"ה..... יד

אם תעוררי את האהבה עד שתחפ"ץ • כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו • כל הנשמה תהלל קה • שמח נפש עבדך • לא תחמוד בית רעך • ויברא אלקים את האדם בצלמו • מבטן אמי קלי אתה • כבוד אלקים הסתר דבר

דברי תורה

חלק מהדברות קודש משך ירח האיתנים שנת תשפ"ז העל"ט

דרשת תקיעת שופר יום א' דראש השנה שנת תשפ"ז..... כב

אם לא עבשיו אימתי • הראני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוו • אור פניך עלינו ארון נשא • תורה ציוה לנו משה • אשרי העם יודעי תרועה • לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים • התעוררות הגאולה השלימה בשנה הזאת • ושכנתי בתוכם

חלק מדרשת שבת שובה פדרשת וילך שנת תשפ"ז..... כח

חלק האגדה

אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות • בברכה המשלושת בתורה • בן מאה ועשרים שנה אנכי היום • הקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום • עד יום מותו תחכה לו לתשובה • לבו

בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם • משה לא נכנס לארץ ישראל • מחמת חטא המרגלים • ויקרא
משה להושע בן נון יהושע • שובה ישראל כי כשלת בעונך • בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תכלין

חלק המוסר

דרך תשובה הורית • העוקר עבודה זרה צריך לשרש אחריה • חרטה מהו • ומצאת כי תדרשנו בכל
לבבך ובכל נפשך • איזהו עשיר • אין דבר העומד בפני הרצון • נשאת ונתת באמונה קבעת עיתים
לתורה • כי הם חיינו ואורך ימינו • ארבעה דברים צריכים חיזוק • דבר העומד ברומו של עולם
ובני אדם מזולזלים בה • פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם • אין לנו על מי להישען אלא
על אבינו שבשמים • בדבר הפרצות בחומות הקדושה • הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך
דברות קודש קודם תפילת נעילה יום הקדוש שנת תשפ"ז.....נג
בראש השנה יתבונן וכיום צום כיפור יחתמון • שובו אלי ואשובה אליכם • דרשו ה' בהימצאו קראוהו
בהיותו קרוב • חותמו של הקב"ה אמת • שנת תשפ"ו זמן מסוגל להתעוררות הגאולה
דרשת הושענא רבה בשעת ההקפות שנת תשפ"ו.....נו

הושענא למענך אלוקינו הושענא

פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום • עשה נא למען שמך • ואהבת לרעך כמוך אני ה' - מידת
האחדות מהפך מידת הדין למידת הרחמים

הושענא למענך בוראנו הושענא

הראינו את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה • חביב אדם שנברא בצלם אלוקים
• שלח רפואה שלימה לחולי עמך - רפואת הנפש ורפואת הגוף

הושענא למענך גואלינו הושענא

עקידת יצחק לזרעו של אברהם ברחמים היום תזכור • כמידה שאדם מודד מודדין לו

הושענא למענך דורשינו הושענא

דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה • סלח נא היום עבור כי פנה יום
דדרשה ביום ש"ת לפני ההקפות.....סד
נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' • הנשמה לך והגוף שלך • יריץ עבדך כמו איל • ישתחוה אל
מול הדרך • ויוסף הוא המשביר • משוך עבדך אל רצונך

סיפורי צדיקים

אצל עדיכת השלחן שמחת בית השואבה
מוצאי שבת חוה"מ אושפיזא דיוסף תשפ"ה סז

מבית הוראה

שאלות ותשובות בהלכות השביחות עב
שאלות ותשובות בהלכות השביחות

לשון החובת הלבבות

לשיעור יז – יח

שער הבחינה – פרק ה'

פרק ה' - וכיון שהוא בן, ראוי לנו להזכיר מכל מה שזכרנו מעניני האדם מעט מזעיר מכל ענין, להעיר המתעלם על מה שהוא חייב לזכרו תמיד, ויביאהו לחקור על מה שלא זכרתי. ואז יבנע לבורא על רוב חסדו וטובו עליו, ותתגדל הודאתו לו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קל"ט, יד): אודך על כי נוראות נפלאותי, נפלאים מעש, ונפשי יודעת מאד, לא נבחד עצמי ממך, אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות הארץ, גלמו ראו עיניך, ועל ספרך כולם יכתבו, ימים יוצרו, ולא אחד בהם.

ותחילת מה שראוי לך, שתעלה במחשבתך אל תחילת האדם ואל ראשית הויתו, ואז תראה כי חסד האלקים הראשון עליו הוא, המציאו אחר אפסו, והוא צאתו מתבונת היסודות אל תבונת הצומח. ואחר כן יעתק מתבונת הצומח אל תבונת המזון, וממנו יעתק אל תבונת הזרע והדם, וממנו יעתק אל תבונת החיים, ואחר כן יעתק ממנה אל תבונת האדם, והוא החי, המדבר, המת. והוא הולך בשינויים וגלגולים, וסיבות מתחלפות, ומצועים מתמידים, מחוברים במחשבה נכונה וחבור מתוקן.

וכאשר תתבונן בזה ותראה סימן הטובה והחכמה והיכולת בכללו, השתכל וחשוב בשרשי חיבורו הנראה, רצוני לומר נפשו וגופו, תראה גוף האדם מורכב מיסודות חלוקים, ומכעים שאינם דומים, חיברם הבורא יתעלה בנבורתו, וקשרם בחכמתו, והתחבר מהם גוף עומד, מתאחד במראיתו מתחלק במכעיו. וחיבר אליו עצם רוחני אורני, דומה לרוחניות האישים העליונים, וזה העצם הוא נפשו, אשר קשרה בו באמצעים ראויים לשתי הקצוות. והם רוח החיים, והחום המכעי, והדם, והגידים, והעצבים, והעורקים. ושם להם סיבות לשמרם ולהגן עליהם מהפגעים, והם הבשר, והעצמות, והמיתרים, והעור, והשער, והצפרנים, וכולם מגינים ומכסים להגן עליהם מהפגעים.

ואחר בן חשוב בחנות הבורא יתעלה כהנהגתו את האדם, אשר שם לו כמין אמו למצע בתחילת ענינו, כדי שיחיה במקום שמור ומבצר נצור, מקום שלא תשיגהו יד, ולא יגיע אליו לא חום ולא קור, עם המגן החזק והמחסה הנבצר, ועם המזון המזומן. והוא הולך וגדל עד שיחזק על התנועה והתנודה, עם הגעתו אל מזונו מבלי יגיעה ומרה, הוכן לו במקום אשר לא יוכל אדם להגיעו אליו בשום פנים, וכל אשר יגדל גופו ירבה מזונו, עד עת קצוב.

ואחר בן יצא מכמן אמו אל דרך צר, מבלי תחבולה שיתחכם בה לצאתו, ולא דבר שיעשה לסיע לו בו, אלא ביכולת החכם רחום וחנן המרחם על בריותיו. כמו שאמר לאיוב בקצת בעלי חיים בלתי מדברים (איוב לט, ה): הידעת עת לדת יעלי סלע, חולל אילות תשמור, תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה.

חובת הלבבות שער הבחינה

שיעור יז - יום א' נשא, ערב שבועות תשפ"ה

בתוכן:

טוב טעם ודעת למדנו • אם אין דרך אר"ץ אין תורה • אתם קרויין אדם • ויחד לבבינו לאהבה את שמך • אודך על כי נוראות נפלאותי • התקן עצמך בפרוזדור • המחזור נשמות לפגרים מתים • נשמה שנתתי בי טהורה היא

הטעם דהו"ל כמקבל בנקיטת חפץ ויש לחוש לשבועת שוא. ועל פי זה אפשר לפרש כוונת הירושלמי דכשאמרו ישראל נעשה ונשמע הו"ל כשבועה בנקיטת חפץ כיון שהיה בשעת קבלת התורה, וחשש משה רבינו עליו השלום שלא יהא שבועת שוא אם לא יקיימו את התורה ח"ו, על כן השיב את דברי העם בצלוי, כלומר שמסר את דבריהם של ישראל באופן תפילה, שביקש מהש"ת שיעזור להם שיוכלו לקיים את התורה כפי מה שקבלו עליהם.

פירוש זה מובא גם בויגד יעקב (מועדים, ליקוטים לשבועות) בשם מרן הגה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ע, שפירש כן על פי העובדא שפעם אחת אמר הרה"ק מאפאטא ז"ע בליל יוה"כ לפני כל נדרי, רבש"ע אתה רוצה שנבטיח לך שלא נחטא עוד לעולם, הנה אין אנו יכולין להבטיח לך זאת, כי לא נוכל לידע שלא יתגבר עלינו ח"ו היצר עוד הפעם, אך אנו מבקשין אותך רבש"ע עזור לנו שלא נחטא עוד.

טוב טעם ודעת למדנו

איתא בגמרא (שבת פט.) על הפסוק (תהלים סה, יט): עליית למדורם שבית שבי לקחת מתנות באדם. בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות. ע"כ. ומדייק החתם סופר (דרשות רפג.) מאי טעמא דוקא על שקראוהו אדם הוצרכו מלאכי השרת לתת לו למשה רבינו ע"ה מתנות.

ונראה לפרש הגמרא בהקדם דברות קדשו של הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע (לקט אמרי קודש, יתרו), על הפסוק (שמות יט, ח): וישב משה את דברי העם אל ה', ואיתא בתרגום ירושלמי: וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה'. ולכאורה צריך ביאור מה ענין התפילה לכאן. ומבאר דהנה במטה אפרים (סימן תרי"ט ס"י) איתא, שמוציאין ספר תורה בליל יום הק', וגם נוהגין לבקש מחילה מהתורה הק' על מה שפגמו כל השנה, ולקבל מחדש לקיים את התורה מהיום והלאה.

אבל רבינו הק' מלובלין ז"ע ועכ"א לא היה נוהג כן, רק עמד בתפילה בלא ספר תורה, ואמר

[מזידיטשויב] צוק"ה, דר"ך אר"ן בגימטריא תפלה. ע"כ. והיינו שאם אין מתפללים להשי"ת לזכות לאור התורה, אז אי אפשר לזכות לאור התורה.

מסופר על חנאן מאוסטרוצא זצ"ל, שפעם אחת עמד בהתבוננות למשך ה' דקות, ואחר כך אמר דרוש עמוק ונפלא, ויתפעלו כל הקהל על החידוש הזה שעלה בידו לומר אחר הכנה בזמן קצר כזה. אחר כך אמר להשווים: אל תתמהו על הדברים שכאילו אמרתי חידוש נפלא כזה מבלי להתכונן כראוי, כי ד' מהה' דקות האלו הייתי מתפלל לפני השי"ת שיאיר עיני בתורתו הק', ואח"כ התנוצצה בי חידוש זה בדקה אחת, ואם כן אין זה חידוש כל כך...

אתם קרויין אדם

על פי הדברים נחזור לביאור דברי הגמרא המוצג בתחילת דברינו, דהנה בשעה שהגיע משה רבינו ע"ה לקבל את התורה, סברו המלאכים שלא יאות ליתן את התורה לכלל ישראל, כיון שאי אפשר לבשר ודם להשיג השגות אמיתיים בתורה הק', וכן לא יוכלו לשמור ולקיים את מצוות התורה. עד ששמעו שקראו למשה רבינו "אדם", ואז הסכימו כולם, כי קריאת השם "אדם" מורה על התפילה, ועל דרך שאמר הרה"ק הר"ר בער ממעוריטש זי"ע על הפסוק (ויקרא יט, כו): לא תאכלו על הדם, ודרשו רבותינו ז"ל (ברכות י): שלא יאכל לפני התפילה, כי לפני התפילה נקרא דם, ורק אחר התפילה נתחבר אליו אלופו של עולם ליקרא "אדם", ולזה אמר 'לא תאכלו' בעוד שאתם נקראים 'דם' ולא אדם. וכיון ששמעו המלאכים שניתן לבני אדם כח זה להתפלל להשי"ת, אז הסכימו שאפשר ליתן להם התורה, כי על ידי התפילה בודאי יזכו לאור התורה, ולהתגבר על הנסיונות.

ומרן זי"ע מבעלזא פירוש הדברים, דהרה"ק מאפטא חשש דאם מבטיחין בספר תורה שבידו הוא דומה לשבועה בנקיטת חפץ, ואם ח"ו יחטא עוד יהא החטא כפול, דמלבד גוף החטא יהא נוסף חטא על שעובר על הקבלה שקיבל על עצמו, על כן פירש דבריו דמה שאנו אומרים שלא נחטא עוד כוונתנו בדרך תפילה.

ובזה פירש דגם משה רבינו חשש אולי מה שאמרו ישראל נעשה ונשמע נחשב כקבלה או שבועה, וח"ו יוכל לגרום עוד קטרוג, על כן פירש הוא דבריהם בלשון תפלה, יהא רעוא שכל אשר דיבר נעשה ונשמע. והיינו דפירש ירושלמי וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי, דהחזיר דבריהם ופירשם בלשון תפלה. עיי"ש.

אם אין דרך אר"ן אין תורה

והענין בזה הוא, שהרי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ומארב לאדם בכל עת להפיל אותו ברשותו, אבל יש בידינו כח אחת לינצל ממנו, והוא להתפלל ברחמים ובתחנונים לפני המקום ב"ה שיתן לנו הכוחות להתגבר עליו, ורק על ידי זה אפשר להתגבר על היצר הרע, וכמו שאמרו חז"ל (סוכה נב:): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו... ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. על כן בהכנה לקבלת התורה קדמו כלל ישראל והתפללו להשי"ת שיזכו ל'נעשה ונשמע', ולקיים את מצוות ה' כראוי.

וכן כשרוצים לזכות לאור התורה צריכין להרבות בתפילה להשי"ת מעימקא דלבא שיפתח לבנו בתורתו. ויש לפרש בזה כוונת קדשו של הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע בספרו דברים נחמדים על מסכת אבות, על המשנה (ג, ז): אם אין תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה. שמעתי מכבוד מחותני הקדוש מהרצ"ה

יחד לבנינו לאהבה את שמך

כאשר מדברים מענין התפילה על הארה בתורה הק', צריכין להבהיר שעיקר התפילה צריך להיות שנובה לאהבת התורה, וכשנובה לאהבת התורה ממילא יתבטלו כל המחיצות המבדילות בינינו לבין התורה הק', ואז נזכה להבנת התורה. וכן איתא בספר דורש טוב (על אקדמות): סיפר הגאון ר' לייב כאקשט זצ"ל, שהיה לו קרוב שהיה רגיל ללמוד כמה חדשים בשנה עם הגאון האור שמח זצ"ל, וסיפר לו שפעם אחת כשלמדו בצוותא נתקשו טובא בהבנת תוספות אחד ולא הצליחו לירד לעומק, אמר לו רבי מאיר שמחה, מכיון שאין אתם מבינים לאחר עמל גדול כל כך, צריכין להתפלל להקב"ה. ואומר לך מה להתפלל, נתפלל שהקב"ה יתן בלבנו אהבת התורה. הם עמדו והתפללו, ולאחר מכן נתבררו והובנו היטב כל דברי התוס' על בוריו.

לאחר הלימוד שאל הלה את ר' מאיר שמחה, מהו השייכות של תפילה על אהבת התורה להבנת התורה, והרי היינו צריכים להתפלל על הבנת התורה ולא על אהבת התורה. והשיבו ר' מאיר שמחה במשל לאשה שהיה לה תינוק והיתה צריכה לעזוב את ביתה לכמה שעות, היא הביאה את התינוק לשכנה כדי שתשמור עליו, ובשובה מצאה את התינוק בוכה הרבה, מיד נטלתו בידה וטיפלה בו עד שפסק מלבכות, אח"כ שאלה את שכנתה מדוע הניחה לתינוק לבכות כל כך הרבה, והשיבה כי השתדלה עמו הרבה, ולא יכלה לעמוד על דעתו מפני מה הוא בוכה.

ואמר ר' מאיר שמחה כי מה ההבדל בין השכנה לאם התינוק, מדוע האם ידעה מיד סיבת הבכי ואילו השכנה לא עמדה על דעת התינוק, אלא הטעם הוא מפני שלאמא יש אהבה עזה להתינוק, כאילו הוא עצם מעצמיה, על כן ידעה מיד מה

שמעיק על התינוק, משא"כ השכנה הגם שהיא בעלת שכל, אבל היא זרה ואין לה שייכות לתינוק, על כן לא עמדה להבין למה התינוק בוכה.

המשיך ור' מאיר שמחה ואמר: התורה הק' עמוקה מאד ופעמים רבות קשה לעמוד על סודה והבנתה, אבל כל זאת הוא מפני שאנו זרים לתורה, אנו כעומדים מבחוץ ולא יכולים לעמוד על דעתה, אמנם על ידי אהבת התורה מסלקים את הריחוק והמחיצות שבינינו להתורה הק', ומתקרבים ומתדבקים בתורה הק' עד שיראל ואורייתא וקוב"ה חד הוא, ואז מבינים סודותיה ומצפונייה.

במאמר מרדכי (סלונים, מערכת ר"ר זושא) כתב שהרה"ק הבעל התניא זי"ע בהיותו פעם במעזריטש נתקשה באיזה רמב"ם, ועמל הרבה להבינו ולא עלתה בידו, וסיפרו לו על הרה"ק הרבי ר' זושא מהאניפאלי זי"ע שדרכו בקודש לקום בחצות הלילה ועומד על יד השולחן ומתחנן ואומר: רבונו של עולם, קרבינא נא אליך, ונפתחים לו אז כל שערי התורה. כששמע הרב דבר זה ישב והמתין לאותו זמן, כשהשכים רבי ר' זושא ואמר את הדברים האלו ניגש ושאלו על הרמב"ם המוקשה לו, ותיכף ומיד הסביר לו הרבי ר' זושא את הפירוש, ומאז היה כותב עליו הרב התואר "שר התורה".

אורך על כי נוראות נפלאותי

פרק ה' - זל"ק: וכיון שהוא כן, ראוי לנו להזכיר מכל מה שזכרנו מעניני האדם מעט מזעיר מכל ענין, להעיר המתעלם על מה שהוא חייב לזכרו תמיד - כדי לעורר את המתעצל לזכור את אשר הוא חייב לזכור, ויביאהו לחקור על מה שלא זכרתי - ומתוך כך יבא לחקור גם בדברים שלא הזכרתי.

קיבל צורת בריה חיה, ואחרי לידתו קיבל צורת אדם. זהו המשך דברי רבינו כאן.

ואחר כן יעתק מתכונת הצומח אל תכונת המזון – שהמזון נוצר מהד' יסודות כנ"ל, וממנו יעתק אל תכונת הזרע והדם, וממנו יעתק אל תכונת החיים – וממנה עבר לצורת בריה חיה, ואחר כן יעתק ממנה אל תכונת האדם, והוא החי, המדבר, המת – ג' גדרים אלו מבדילים את האדם מן שאר הנבראים. הגדרת ה"חי" מבדילה את האדם, את המלאכים, ואת שאר בעלי החיים, מיתר הברואים שאינם חיים כמו הדומם והצומח. הגדרת "מדבר" מבדילה את האדם ואת המלאכים, מיתר בעלי החיים. והגדרת "המת" מבדילה את האדם מהמלאכים ג"כ שאינם בני תמותה.

והוא הולך בשינויים וגלגולים – האדם ממשיך לעבור משך חייו שינויים וגלגולים, וסיבות מתחלפות – ומקרים שונים, ומצועים מתמידים – ושנוי מקום בתמידות, מחוברים במחשבה נכונה וחבור מתוקן – הצמודים יפה זה לזה בחישוב נכון בהתאם לתועלת האדם.

התקן עצמך כפרוזדור

בענין הזה ראוי להעתיק מה שכותב הגאון הסטייפלער זצ"ל בספרו חיי עולם (פרק ג') שהארץ במה שיש להתבונן באופן ביצירת האדם שאינו נשלם מיד בבואו אל העולם כשאר הבעלי חיים, אלא מתגדל במתינות שלב אחר שלב, וגם אפשר לו לשנות את מדותיו כפי בחירתו, וכל זה בא להורות שתכלית ביאת האדם בעולם השפל הזה הוא רק לתקן את עצמו בכדי שיזכה לחיי העולם הבא, שאז יבוא לתכלית שלימותו.

ואז יכנע לבורא על רוב חסדו וטובו עליו, ותתגדל הודאתו לו – וירבה להודות לו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קלט, יד): **אודך על כי נוראות נפלאותי** – אודה לך מפני שאני רואה בי פליאות נראות, **נפלאים מעשיך** – מהפליאות שאני מוצא בעצמי אני מבין את הפלאות שבכל העולם, ונפשי יודעת מאד, לא נכחד עצמי ממך – לא נעלם ממך מהותי, **אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות הארץ** – אשר נעשיתי במקום סתר ונרקמתי בתחילת יצירתי בבשר וגידים במדור עמוק בקרב אמי, **גלמו ראו עיניך** – בהיותי עדיין גולם בלי חיתוך אברים, השגחת עלי שיווצרו בי אברים, **ועל ספרך כולם יכתבו** – כל אברי, אף טרם שנוצרו, היו ידועים לך כאילו כתובים הם לפניך בספר, **ימים יוצרו** – אם כי יצירתם נגמרה כעבור ימים רבים, **ולא אחד בהם** – אין בהם אחד שלא ידעת אותו לפני שנוצר.

ותחילת מה שראוי לך להתבונן בהם, שתעלה במחשבתך אל תחילת האדם ואל ראשית הויתו – עליך להתבונן על תחילת השתלשלות האדם ואת ראשית הויתו, ואז תראה כי חסד האלקים הראשון עליו הוא – ואז תראה ותשכיל כי חסד האלקים עליו הוא, במה שהמציאו אחר אפסו – הפך אותו למציאות אחרי שהיה אין ואפס, והוא צאתו מתכונת היסודות אל תכונת הצומח – שבתחילה לא היה לו רק צורת ארבעה היסודות, אש מים רוח עפר, שהרי הזרע והדם שמהם נברא האדם נוצר מהמזון שהאדם ניזון ממנו, והמזון הוא הצומח, והצומח נוצר מארבעת היסודות. הרי שמתחילה לא היתה לאדם רק צורת ארבעת היסודות, ומצורה זו הפך לצורת הצומח והמזון, ואחר כך לצורת הזרע והדם, ואח"כ לפני לידתו

הבחירה החפשית, דאם לא כן אין מקום לשכר ועונש.

וגם נבראו האנשים בסוגים שונים במדותיהם ובכשרונם, כי זהו כבודו של הבורא יתברך, שיעבדוהו בדרכים רבים, כל אחד לפי הנאות לו על פי כשרונו, ועל פי הנסיונות הבאים לקראתו, וכמו שאמרו חז"ל כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר (ישעיה נג, ז): כל הנברא בשמי, ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ע"כ.

המחזיר נשמות לפגרים מתים

סיפר הגה"ק ר' שמואל לוריא זצ"ל ראש בי"ד בעיר צפת, לחבורת תלמידיו פעם אחת אחר תפילת שחרית, שהיה יהודי אחת בעיר צפת שנפטר לעולם האמת, ואחרי שעמד אצל הבית דין של מעלה נטרד שזכה לתקן את עצמו היטב בעולם הזה, אלא שיש לו עדיין איזה פגמים קטנים שעליו לתקן, ולכן יצא הפסק דין שצריך להתגלגל שוב בעולם הזה ולתקנם.

הנשמה של היהודי הנ"ל בשומעו את הפסק דין התחיל לבכות מאוד, ואמר להבית דין של מעלה: והרי עכשיו שפיר ידעתי מה שמוטל עלי לתקן, אבל מי יודע אם אדע זאת בהיותי בעולם הזה בגלגול אחר. או אז הבטיחו לו הבית דין של מעלה שיזכה ליכור את מה שמוטל עליו לתקן. בכל זאת לא שקטה הנשמה מבכיותו, וטען ואמר: שבהיותי בעולם הזה בגלגול זה נתגדלתי אצל משפחה נאה וחסודה, ובזה זכיתי לילך בדרך הישרה, ומי יודע באיזה משפחה אוולד כשאחזור בעולם הזה בגלגול אחר. ענו לו הבית דין של מעלה שיזכה להוולד אצל אותו המשפחה שנוולד בגלגול הראשון.

שוב טען הנשמה ואמר: הרי עכשיו עלה בידו חבילות מלאות תורה ומצוות, והרבה טרחתי

והאי לך לשוט המתוק: עוד נשובה ונחקורה בענין הבחירה, אשר בזה נשתנה האדם מכל החי אשר על פני האדמה, כי הבעלי חיים כולם מתנהגים כל מין על פי טבעו שהטביע בהם הבורא יתברך. כל הדבורים עושים הדבש וחדרי החלות בסגנון אחד, כל הארנבות מתפחדים, כל היונים שומרים זוגתם, כל הנמלים זריזים, כל שור ידע קונו וחמור אבוס בעליו, וכן כולם. ומתחילת יציאתם לאויר העולם כבר הם מושלמים בדעתם וטבעם והנהגתם כבעלי חיים זקן הרבה שנים, וכמו שאמרו חז"ל (בבא קמא סה:): שור בן יומו קרוי שור.

והאדם הלוה מתחילת לידתו אין בו שום דעת ותבונה, למען יהא ראוי לקבל כל חיטך שיבחרו לו הוריו, ובידו לבחור להתרגל להיות טוב שבטובים ורע שברעים, לגאוו ולענוה, לרחמנות לאכזריות, לאהבה לשנאה, לבושה ולעזות, לכעס ורצון, לנדיבות וכליות, לזריזות ועצלות, לתאות הכבוד ולכבוד, ולקנאות ולשנוא בהצלחת אחרים, לפחד ולהתאמן. וכן שכלו וכשרונו בידו וביכולתו לפתחו ולחדדו, וכן להגשימו ולטמטמו, וכן בכל מעשה יש הבחירה לפניו לעשותו או להמנע מלעשותו. ולא עוד אלא האדם עצמו משנה דרכיו, וממילא גם טבעו מפעם לפעם כאשר יבחר.

ובאם חס ושלום כל תכלית בריאתו הוא למען חיי עולם הזה, הלא טוב שיהיו כולם על פי סגנון אחד, באופן היותר מועיל לו ולחברת בני אדם, כמו מדות טובות וישרות, ודעת מיושבת והגון, באופן שיהיה תפארת לו, ותפארת לעושיה מן האדם. והרי ענין הבחירה והתחלפות סוגי בני האדם מן הקצה אל הקצה, מורה באצבע שהעולם הזה אינו אלא פרודור.

וכל יצירתו בעולם הזה השפל, הוא לעמוד בנסיון, להגביר הטוב ולהכניע את הרע שבנפשו, ושכרו מוכן לו לעולם שכולו ארוך, ולזה ניתן לו

אירופ"א, ואומד שהם מחללי שבתות בהפרסאי מקטון ועד גדול, ואוכלים מאכלות אסורות, ועוד ועוד הרבה לגנותם.

אמרת לך מי הכריחך לדברים אלו של גנות וחובה וקטרוג, ואתה מה יש לך בדברים אלו, ומי הכניסך בתגר זה, ועוד למה תבחר לעשות מעשה זבוב שאינו חונה על בשר נקי והור, אלא רק על מכה וחבורה אשד על הבשר, כי כן אתה מספר בגנות אנשי אירופ"א, ואיך מספר בדבר טוב ושבח הנמצא בהם ביהדות.

ויאמר מה שבח וטוב נמצא בהם ביהדות, כדי שאדבר בו, א"ל יש ויש, כי הנה תמצא אפילו אותם אנשים שהם מחללים שבתות ויר"ט, ואוכלים בשר חזיר, ובשר בחלב, וטריפות, ושותין יין עם הנכרים ומתערבין עמהם, עכ"ז הם מחזיקים בשם היהדות אשר עליהם, ומודים ומודיעים בפיהם שהם יהודים ואין שם יהודי חרפה להם, אלא הוא להם לכבוד ותפארת.

ואספר לך מעשה ששמעתי על עשיר גדול ועצום מאנשי אירופ"א בדור שקודם הדור הזה, שהיה שר נבכד מאד בעיני המלכים, ואוכל ושותה עמהם, והנה פעם אחת מלך אחד הזמין שלשה מלכים לארמונו המשובח הבטי במקום דשן ושמן, ומיופה בתכלית היופי, לאכול ולשתות שם, וגם את היהודי העשיר ההוא הזמין שם עמהם ביום ידוע.

ואז היהודי רכב בעגלה המפוארה שלו לבא אל ארמון המלך מקום הסעודה, ובאמצע הדרך היה מקום גבוה, ושם עמדו קרוב לחמישים ילדים קטנים, וכשהגיעה העגלה של העשיר ההוא היו הילדים ההם מכים כף על כף וקורין בקול רם "יהודי" "יהודי" בלי מספר, וכשנתקרבה העגלה אצלם העמיד אותה, ויתן למשרת שלו כיס שיש בו אלף דינרים זהב, ויזרוק אותם לפני הילדים כדי שילקטום ויקחו אותם.

להשיג כל דבר שבקדושה בהיותי בעולם הזה, ומי יודע מה אם אוכל להשיג שוב את כל ההשגות האלו, ומי יודע אם אוכל להתגבר על יצרי עוד הפעם. גם על זה הבטיחו לו הבית דין של מעלה שיזכה להיוולד באותו גיל שהיה בעת שנפטר לעולם האמת, ובכך יוכל להמשיך את חייו כבראשונה, וגם ידע מה שעליו לתקן. ובזה נחה דעתו של הנשמה.

תלמידיו ששמעו לסיפורו תמהו לשמע הדברים, והתחילו לצחק, שהרי לא שמעו שאיש זקן וישיש נפטר בעיר צפת, ונעשה תחיית המתים. ענה ואמר להם ר' שמואל דברי חכמים כדברונת: הבה ואסביר לכם את כוונתי, שהרי כולכם הפקדתם את נשמתכם ביד השי"ת אתמול בעת שהלכתם לישן, ובלילה דנו את הנשמה על כל מעשיו שעשה משך היום, ואחרי הפצרות רבות הסכים הבית דין של מעלה להחזיר את הנשמה לאותו המשפחה ולאותו המצב שהיה אתמול - בגלגול הראשונה, ואכן בבוקר כשקמתם הרי זכיתם להבראות מחדש באותו מצב ובאותו גיל שהייתם אתמול, אם כן עליכם לדעת שעכשיו ניתן את ההזדמנות לתקן את הפגמים מבלי להצטרך לעבור את כל האמתלאות והיגיעות של גלגול אחר, אבל יבוא יומו שגם לזה לא נוכל להגיע, אלא נצטרך להתגלגל מחדש, ואם כן יש לנצל את ההזדמנות שניתן לנו בשעה זו, ולהתאמץ לרכוש מצוות ומעשים טובים כדי שנזכה ונחיה ונראה ונירש לחיי העולם הבא.

נשמה שנתתי בי טהורה היא

הגה"ק הכן איש חי ז"ע מביא בספרו עוד יוסף חי (פרשת במדבר, עה"פ שאו את ראש) מעשה נדא, וכה תוכן דבריו: הנה פעם אחת שמעתי מאדם אחד מדבר בגנות אחינו בית ישראל היושבים בארצות

ויאמר לו זה אי אפשר לעשות, יען כי עתה שהמרגלית מונחת אצל הבאנק בפקדון, הנה היא נקראת על שמי בפי העולם, כאשר מדברים בה יאמרו מרגלית של איש פלוני ואני מתכבד בזה, כי מרגלית כזו שאין נמצאת אצל המלכים היא שלי, ונקראת של פלוני, אבל אם אמכרנו לבאנק הלך השם של כבוד המרגלית ממני, ולכן אי אפשר שאמכרנה, אלא יהיה שמי נקרא עליה, ואע"פ שאני חייב להבאנק, זה לא איכפת, אפשר שאפרעוהו והעולם אומרים אם ירבה סך החוב, יש הרבה פתחים לפרעונו.

ועל כן גם אני יודע בעצמי שאני יהודי מזרע היהודים, אשר כולם זרע יעקב אבינו, ונתן לנו אלקינו תורה ומצוות לחזק בהם את יהדותנו, ועתה הוא דואה עצמו שנתערב עם בעלי דת אחרת, ואינו מקיים מצות דתי היהודים, ובכל שעה שהוא מסתכל בדבר זה יש לו צער ויגון בלבו, כי ירא פן סר מעליו שם יהודי היקר מאד, אשר הנחילו אביו אליו, מאחר שאינו עושה משפט ודת היהדות, אך היום כשפגע בסיעה של חמשים ילדים שהיו כולם בפה אחד קורין אותי יהודי יהודי כמה פעמים באין מספר, שמחתי כי ידעתי ששם יהודי שהוא מרגלית יקרה עד מאד לא ניטל ולא סר ממני, ועדיין שמי נקרא על המרגלית היקרה הזאת, כי עודנה היא שלי, ועל אשר אני חייב בעבור שעברתי על כמה מצוות, יש לזה פרעון, כי העיקר הוא המרגלית עודנה שלי ושל זרעי, ומרוב שמחתי בדבר זה שכך העידו אלו החמשים ילדים לפי תומם כאלו נבואה נזרקה בפייהם שאני עודני בשם יהודי, לכך השלחתי להם אלף זהובים למתנה, ואם היה אצלי בעגלה עשרת אלפים זהובים הייתי משליך להם בעבור שמחתי בבשורה זו שבשרוני, וידעתי כי אני הוא מרדכי היהודי, עד כאן היא המעשה ששמעתי.

כשהגיע לארמון המלך וישב על השלחן לאכול ולשתות עם המלכים, נענה מלך אחד מהם אשר הוא עשה הדבר הזה ללמד את הילדים שיעמדו באותו מקום ויקראו יהודי יהודי, כי חשב לבזותו בדבר הזה, כי היה קשה עליו הדבר שיהיה כל כך כבוד וגדולה ליהודי לאכול עם המלכים השלחן אחד, והוא שמע מה שעשה זה עם הילדים לתת להם מתן אלף דיטרי זהב בעבור דברים אלו.

ויאמר להעשיר בהיותם יושבים על השלחן, שמעתי הבזיון שעשו לך הילדים באמצע הדרך, והיה ראוי לעשות בהם משפט, אך כיון דקטנים הן ואין להם דעת אין מענישין את הקטן. ויענהו העשיר למה אתה אומר שעשו בזיון, אדרבה עשו לי כבוד ונחת רוח בזה, ואל תתמה על דברי, שמע נא מעשה שהיה קודם כמה שנים, שעשיר אחד גדול הוריש לבנו עושר גדול, ובכלל נכסיו הוריש לו מרגלית אחת יקרה משקלה מאה קירא"ט, ואין בה שום מום, ויצא לה שם בכל העולם עד שקראו לה שם יקר, והבן איבד נכסיו אביו ולא נשאר לו אלא המרגלית ההוא, והלך אצל באנק אחד ולקח ממנו בהלוואה חמשים אלף זהובים, ונתן לו המרגלית בתורת משכון, ואחר שהוציא מעות אלו חזר ולוה ממנו חמשים אלף זהובים על סמך משכון ההוא, ולקח עוד חמשים וחמשים, עד שלקח סך הכל שני מאות אלף זהובים, וכשבא ליקח עוד לא קיבל הבאנק לתת לו אפילו אלף אחד, ונשאר ריקם ריקם בביתו ובחוזו.

ויבא אצלו סרסור אחד, ואמר לו שמע לעצתי, תמכור המרגלית לבאנק בחמש מאות אלף זהובים או יותר, ותקבל עתה ממנו סך שלש מאות אלף, ותמכור לו המרגלית, כי עתה אין לך הנאה ממנה, יען כי הבאנק לא ירצה להלוותך עוד אפילו אלף זהובים, והמרגלית מונחת אצלו ואי אפשר שתוכל להביא לו שני מאות אלף זהובים ותקח המרגלית, על כן טוב שתמכור אותה לו.

ולדה כמזה, והרי הולד גוי גמור, וכיון דאפילו אותם שעושים עבירות חמורות אין רוצים לישא נבריות בשביל שלא יפסידו שם היהדות ולא יפסק מזרעם, הרי בזה נתברר שהם מיקרים שם היהדות, ועודם דבוקים באבותם עד אברהם יצחק ויעקב.

הרי לנו מזה במעלת נשמת איש היהודי, אשר אפילו אם יפול ממש עד דיוטא האחרונה ח"ו, מכל מקום שם ישראל עליו. וקדושה זו קיבלנו בעת מתן תורה שזכינו כביכול לישא עם הקב"ה, בבחינת כנסת ישראל כלה קרואה בנעימה, ומאז נשרשה בתוכינו את נקודת היהודי שאי אפשר לכל הרוחות שבעולם לזוז אותו ממקומו.

יעזור השי"ת שנזכה לקבל את התורה הק' עם התחדשות והתלהבות דקדושה, ונזכה לקבל את כל ההשפעות הנשפעות ביום מתן תורתנו בזכות התורה הק', עד שנזכה לביאת גו"צ בב"א.

והנה עתה אנחנו רואין באנשי אירופ"א, אע"פ שיש בהם רבים שהם מתערבים עם נכרים גדולי הארץ, ואוכלים ושותים עמם, ועושים חילול שבת כמותם, עם כל זה אין רוצים להסיר מעליהם שם יהודי ואין פושטים מעליהם כבוד היהדות, ואין נחשב אצלם שם יהודי לחרפה ח"ו, והם אוחזין בשם יהודי ומחזיקים בו בשתי ידיים, ושומרין אותו לזרעם ולזרע זרעם לנצח, ויש שני עדים המעידים על הדבר הזה, הא' הוא שמלין את בניהם לשמונת ימים כאשר ציוה ה' אלקים, וידוע כי המילה היא חותם אמת של היהדות, כי כיון שנימול נבדל מבעלי דת אחרת הבדלה גמורה ושלימה שלא תכזב, כי הנימול אי אפשר להתערב עם הערל.

ועד הב' שהוא יותר אמיץ וחזק, נזהרים שלא ישאו נשים נבריות, ואין נושאין אלא רק מבנות ישראל, יען כי אם ישאו נשים נבריות נפסק חבל היהדות מזרעם, כי בדין הוא ישראל שנשא נברית

שיעור יח - יום א' בהעלותך תשפ"ה

בתוכן:

אם תעוררי את האהבה עד שתחפ"ץ • כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו • כל הנשמה תהלל קה • שמח נפש עבדך • לא תחמוד בית רעך • ויברא אלקים את האדם בצלמו • מבטן אמי קלי אתה • כבוד אלקים הסתר דבר

שישאר גם לאחר כך. ובלשונו "כשנפתח לאדם פתח צריכים להחזיק עצמו בזה בכל הכח".

וכן כתב בספה"ק קדושת לוי (לשבעות, ד"ה נשאלתי): נשאלתי ממדינת ליטא מפני מה נקרא חג השבועות בשם 'עצרת', והלא לא מזכיר בתורה שם עצרת רק בשמיני עצרת (במדבר כט, לה). והשיב להם הקדושת לוי בכמה אופנים, ואחד מהם פירוש על פי דברי הרמב"ן בספרו האמונה והבטחון (פרק י"ט) שכתב לפרש הפסוק (שיר השירים ב, ז): אם תעידו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. ופירש כשמגיע לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה להבורא ברוך הוא, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, היינו שיעשה תיכף איזה מצוה דהיינו שיתן צדקה או ישב תיכף ללמוד וכדומה, כי ידוע שהתעוררות הבאה אל האדם בפתע פתאום הוא אור הנשפע עליו מלמעלה, ונקרא בחינת נשמה, אזי צריך האדם להלבישה בגוף בכדי שיהיה לה חיזוק ובסיס שלא יהיה מוטע חס ושלום כידוע למביני מדע, וזה פירוש הפסוק 'מה תעידו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ', כי 'חפץ' הוא מלשון כלי, דהיינו ההתעוררות ההוא שבא אל האדם צריך תיכף ומיד כלי, וזהו עד שתחפץ.

אם תעוררי את האהבה עד שתחפ"ץ

עומדים אחרי חג השבועות העל"ט, שבו זכינו לקבל את התורה מחדש מתוך התחדשות והתחזקות, ועבודתנו בימים אלו הוא להחזיק בהארות אלו שנשפעו מלמעלה בחג הקדוש הזה, כדי שישאר על כל השנה. בפרשת השבוע כתיב (במדבר ז, פד): זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו. והקשה באמרי אמת (חנוכה תרצ"ז ליל ח', יודה"ל בחג השבועות) דהלא כתיב אחר כך זאת חנוכת המזבח אחר"י המשח אותו, ולמה שינה הכתוב בלשונו בשני פסוקים אלו.

אולם החינוך צריך להשאיר על לאחר כך כענין שכתוב (משלי כב, ו): חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו, וכן הכהן גדול היה מביא בכל יום מנחת חינוך, כתיב (דברים יז, יח): והיה בשבתו על כסא ממלכתו היינו שתמיד יהיה כמו שהוא בתחילת שבתו, כי בדרך כלל יש יותר התלהבות ואחר כך נפלים מזה, וזהו שרמז הכתוב במה ששינה לשונו ואמר 'אחר' המשח אותו, כי ביום חנוכת המזבח צריכין ליקח את ההתחדשות

הבאן רחוק כל כך עד שאי אפשר להם לראות את בגדיהם עוד מריחוק המקום...

והנמשל הוא שכן הוא מדריך היצר, שמנסה לומר להאדם כאילו שחג השבועות כבר עברה זה זמן כבר, ועכשיו אין שום תועלת להתחזק ולהתחדש, כי עכשיו הוא כבר קרוב יותר לחג השבועות של השנה הבא, ויותר מומלץ להמתין עד אז, ועוד יש לו תקוה ליקח את עצמו בידים... אבל עליו לדעת שזהו מעת היצר שהוא הגנב שגונב את הבגדים, שמפתה את האדם כאילו שהשפעת החג כבר עבר ובטל.

אבל האמת לאמיתו אינו כן, כי קרוב אלינו הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו, והזמן גרמא עכשיו לשנות את הדרכים ואת המעשים לטובה, וכמו שמתאמרא משמי' דצדיקים ש'נשא' ראשי תיבות, ש'בת נ'אך ש'בועות, כי עכשיו ניתן לו ההזדמנות ליקח את השפעת החג לכל השנה.

כל הנשמה תהלל קה

פרק ה' - וזל"ק: **וכאשר תתבונן בזה ותראה סימן הטובה והחכמה והיכולת בכללו - כאשר תתבונן בכל אלו הנפלאות, ותראה מכל הדברים הללו את טובו, חכמתו, ויכלתו יתברך, השתכל וחשוב בשרשי חיבורו הנראה - הבן וחשוב בהחיבור של יסודותיו העיקריים הנראה לעינים, רצוני לומר נפשו וגופו, תראה גוף האדם מורכב מיסודות חלוקים, וטבעים שאינם דומים, חיברם הבורא יתעלה בגבורתו, וקשרם בחכמתו, והתחבר מהם גוף עומד, מתאחד במראיתו - שממראהו נדמה שהוא ממהות אחת, הגם שהוא מתחלק בטבעיו.**

עוד נכלל בזה מה שדואים שכל בני אדם נדמים ושונים זה לזה מצד מספר איבריהם וגידיהם, ועם

והנה בשעת מתן תורה שהיה בוודאי לישראל אז התעוררות גדולה, ולא היה להם עדיין שום מצוה לעשות להתעוררות כלי, מוכרח לומר שהיו מקיימים מצות הגבלה שהזהיר משה רבנו עליו השלום שלא ליגע בהר (ושמות יט יב), והם היו נעצרים מליגע, וממצוה הזו היו עושים כלי להתעוררות, ועל שם זה נקרא בשם 'עצרת'. עכתי"ד.

כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו

אבל היות שמשך ימי החג האדם נתעלה למעלות רמות, גם היצר הרע מתגדל ומתחזק להתגבר עליו ביתר שאת, וכמו שאמרו חז"ל (סוכה נב): כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. והיצר הרע משתדל להביא על האדם שכחה שישכח במהירות את כל הקבלות וההתחזקות שהיה לו משך החג, ולכן עבודה קשה שבמקדש הוא להחזיק היטב בהארות של החג לכל יסודו ממנו לעולם, ויוכל להמשיך את ההתחדשות שהיה לו בחג הקדוש הזה על כל השנה.

מסופר על חכמי כעלם, שכאשר נתחדש בעולם המצאת הבא"ן לנסוע מעיר לעיר, התיישבו ראשי הקהילה לאסיפה, וטכסו עצה כיצד להביא לעירם את ההמצאה החדשה של הבא"ן, והחליטו שיביאו חמשה וואגאנע"ן ברחוב העיר, וינסו לראות אם זה מתאים לעירם להשתמש בהם ולהקל מעליהם את עול הנסיעות. וכאשר הביאו את הוואגאנע"ן שכחו מלקבוע את השינע"ס, והביאו חמשה גבורי חיל לדחוק את הבא"ן ולראות אופן עבודתו. לאחר שעה של עבודה קשה הפשיטו מעליהם את הבגד העליון מגדל החמימות והזיעה, באותה שעה הגיע גנב אחד ולקח את כל הבגדים שהניחו שם, וכאשר גמרו לדחוק את הבא"ן חזרו למקומם הראשון, וכאשר ראו שאין בגדיהם מונחים שם, שמחו שמחה גדולה על שעלה בידם לדחוק את

בישטח משה פרשת מקץ): 'יברך ה' בממון, וישמך מן המזיקין. וצריך ביאור השייכות שביניהם, אמנם פירשו בזה הקדמונים, כי המתברך בממון עדיין לא יספיק לו בזה, ועדיין לא תחשב לו זאת לברכה, כי אם יפזר אחר כך הממון על דברי הבל ושל מה בכך, הרי אין זה ברכה כלל, על כן גמר הפסוק באומרו 'וישמך' ופירשו במדרש 'מן המזיקין', היינו השמירה מן המזיקין הגורמים שישתמש עם מעותיו על דברים גשמיים שאין לו בהם תועלת.

ושני כחות הפכיים האלו עושים מלחמה תדירה בתוך האדם, והאדם צריך לגבר המח והשכל הרוחניים על הלב והרצון הגשמיים, ולהשתמש עם כוחותיו למצוא בהם תועלת להנשמה, ובכך יזכה לחיי העולם הבא. ננקוט דוגמא אחד שיש להאדם להשתמש בשתי הפכיים בנושא אחד, והוא ענין ההסתפקות במועט. ונעתיק מספר אפיקי יהודה (דרוש י', ערב נחל אות יג) שמבאר הענין באופן נחמד, וכה תוכן דבריו: הנה ראיתי לבעל רוח חן בספרו, כי הוטבע באדם כח המתאווה, שיבקש וישתוקק ליותר ממה שיש לו ושלא יסתפק במה שכבר השיג, כל זה הטביע לו יותר בראשית ברוך הוא כדי שעל ידי הכח הלזה התואב והכוסף יבקש לעלות במעלות בדרכי התורה והמצוות, ומה שהשיג כבר ממנה יחשב לו למעט מזעיר, ולא יחזיק טובה לעצמו לומר די מה שלמדתי ומה שעשיתי. מבואר מזה כי האיש המעולה מחויב להשתמש בכח הכוסף הלזה ולא יעזבהו, ובזה תתעלה הנפש במסילה העולה בית קל, גבוה מעל גבוה.

אולם אחר שהכח הלזה יש בו כח הפכי, והוא שהעסקי הגוף ואודותיו גדר גדול גדרו בדבר, ואמרו ז"ל (אבות ד, א): איזהו עשיר השמח בחלקו, כלומר משתמש בכח ההסתפקות הגבולי ולא בכח הכוסף ותואב, אם כן איפה צריך האדם להשתמש גם בכח ההסתפקות, וזהו המלאכה הקשה בעסקי

כל זה אין פרצופיהם שוות, ואין דעותיהם דומות זה לזה כלל, ותכונות הנפש של אדם אחד משונה מחבירו כרחוק מזרח ממערב.

וחיבר אליו עצם רוחני אורי – גם חיבר הבורא אל הגוף דבר רוחני שהוא בלתי נראה ובלתי מורגש לחושים כמו האור, **דומה לרוחניות האישים העליונים** – הדומה למלאכים הרוחניים, וזה **העצם הוא נפשו** – ודבר זה הרוחני הוא נפשו של האדם, הלא הוא הנשמה הטהורה, **אשר קשרה בו באמצעים ראויים לשתי הקצוות** – והשי"ת קשרו אל הגוף על ידי דברים הממוצעים בין שניהם, המתאימים לשני הקצוות גם לגוף וגם לנפש. שהרי הגשמיות והרוחניות הם שני הפכיים שאינם יכולים להתחבר זה לזה אלא על ידי דברים שאיכותם ממוצעת בין שניהם, והיינו שיש בהם קצת רוחניות וקצת גשמיות, ולכן הנשמה נקשרת אל רוח החיים, והוא הנפש הבהמית, או כמו שנקראת 'רוח החיוני', ורוח החיים נקשר אל חוס הטבעי, והחוס הטבעי אל הדם, וכן הלאה. **והם רוח החיים, והחוס הטבעי, והדם, והגידים, והעצבים** – נעדרוע"ן, והעורקים.

ושם להם סיבות לשמרם ולהגן עליהם מהפגעים, והם הבשר, והעצמות, והמיתרים, והעור, והשער, והצפרנים, וכולם מגינים ומכסים להגן עליהם מהפגעים, וכן מצינו אצל המח שנתונה בתוך עצמות ובשר כדי שיהיה לו שמירה מעולה.

שמח נפש עבדך

היות שנברא האדם כדבר ממוצע בין הרוחניים והגשמיים, על כן ניתן לו הבחירה לבחור איזה מהם יהי' העיקר, ואיזה מהם יגדר אחד השני. בפרשת נשא כתיב יברך ה' וישמך, ואיתא במדרש (הובא

על כן התלוננו באמרם 'בלתי אל המן עינינו', שהיה חסר להם את ראיית המאכל. וכאשר תמו כל האנשים ההם ומתו במ' שנה, ובניהם הנולדים במדבר לא בקשו דבר אחר, כי הם לא ראו מעולם צורת שום פרי ושום מאכל כי אם המן אשר טעמו בו כל מיני תענוגים, אך עתה בבואם אל ארצות נושבות על כן התלוננו כאבותם על מראה עיניהם.

לכן נענשו בנחשים, כי מ' שנה ראו נחשים שרפים ועקרבם ולא הזיקום, ולא ידעו ולא יבינו כי יכולים להזיק, ועתה נודע דבר חדש כי אלו מזיקים, כמו שנטדע להם דבר חדש צורת הפירות והתאוו למראיתם, והכי נמי נודע להם דבר חדש שהם המה המזיקים, ולא יתרפאו אלא בהבטה אל נחש הנחשת, יבא ראי' ויכפר על ראי'.

והענין בזה הוא כמו שנתנו חכמי המוסר עצה איך להתגבר על מדת החמדה, דלפעמים האדם רואה אצל חבריו שהתעשר עושר רב, ומחמת קנאתו הרי הוא חומד וחפץ גם הוא להיות כמותו, אולם האמת היא, שאי אפשר לבקש להיות כמותו רק בעשירותו, כי אם בכל אשר לרעהו, היינו אף ביסורים והצרות העוברים עליו, וכאשר יתבונן בכך יתבטל רצונו להתחלף עמו, כי יצא שכרו בהפסדו, וזה מה שאמרה תורה (שמות כ, יד): לא תחמוד בית רעך וגו', וכל אשר לרעך. שצריך האדם להתבונן 'בכל אשר לרעך' ולהסתכל בתמונה הכוללת של חבריו, ואז יווכח שלא יחמוד ולא יתאוה להיות כמותו.

ויכרא אלקים את האדם בצלמו

כשעוסקים בענין הבחינה בנפלאות הבורא שרואים בבריאת האדם, לנכון ללמוד את דברי הילקוט מעם לועז, שכבר העתקתו קטע אחד מתוך דבריו, ועכשיו נלמוד מבפנים על הסדר. שבתוך דבריו מתאר בפרטיות כמה עניני האדם ותכליתם

האדם והשתדלותו, והיינו שישתמש בכח מיוחד גם בהפכו בפעם אחד ובזמן אחד.

אי לזאת, חלה דוד המלך ע"ה את פני ה' אלוקיו, יעזרוהו על דבר כבוד שמו על כל פנים באחד מעניניו הסותרים זה לזה, והניח לעצמו הצד שבנגדו, וזהו אמרו (תהלים פג, ד) 'שמח נפש עבדך', הרצון לו בזה, אתה ה' שימה נא מידת השמחה והשקט בנפש עבדך בעסקי הגוף ואודותיו. ואמר כמתנצל למה הוא עצמו אינו משתדל בהתעצמות הכח הגבוליי וההסתפקות לעצמו, 'כי אליך ה' נפשי אשא', כלומר אני לעצמי משתדל בנשיאות הנפש אליך, ובזה אני מעיר ומעורר עלי ועל כחותי הכח הכוסף והמתאוה, ולזה כבד עלי להיות עושה שני הפכים כאחד, והוא להשתדל בנשיאות הנפש וההשתוקקות אל מה שלא השגתי עדיין, ובאותה שעה להשתדל בשמחת הלב ודי הספוק במה שהשגתי, לזה מתפלל להשי"ת שישמח את נפשו, והיינו שיתפק במה שיש לו בענינים גשמיים. עיי"ש באורך.

לא תחמוד בית רעך

ובפרט צריכין לזהר ביותר ממדת הקנאה והחמדה לחמוד למה שיש לאחרים, שזהו אחד מן המדות המוציאות את האדם מן העולם. כתיב בפרשת חקת (במדבר כא, ד): ותקצר נפש העם בדך. והקשה החתם סופר (תורת משה): יש לחמדה, מ' שנה הלכו ונסתפקו במן, ועכשיו בשעה אחרונה נקצרה נפשם.

ומבאר דהנה בתחילת מ' שנה כשבאו לקברות התאוה, אמרו 'בלתי אל המן עינינו', פירשו חז"ל אף על פי שהיה בו כל מיני טעמים, מכל מקום כיון שלא ראו המינים בעיניהם, הגם שטעמו טעם המאכל ההוא שרצו לאכול, מכל מקום לא ראו את המאכל בעיניהם, וסומא אינו שבע כידוע,

נזק, וכן עשה לו לשון לאסוף האוכל ולהופכו בתוך הפה, וכן כדי להבהיר דיבורו, כי בלעדיו אי אפשר לדבר, ועשה לו קנה הנקרא וושט ופיו עגול שבו נבלעים המאכל והמשקה, הוא התקין לו גגרת כדי לשאוב מהרוח החי של הלב לפנים הריאה ולהעלותו לנחיריים ולפה, כי דרכו יצא קול הדיבור הבא מן הסימפונות.

עשה לו הלב שהוא מלך האיברים ששם משכן הנפש החיה ובו הוא חושב כל מיני מחשבות, עשה לו האיציטומכא שהיא הקיבה המקבלת כל מה שאוכל ושותה האדם ומזין את כל הגוף במזון כדי להשיב נפשו, כי מתמצית האוכל נעשה השמן, וכשמדבק השומן ונעשה דק הופך לדם, וממשיב הדם נעשה זרע, והשאר נפלט מן הגוף.

עשה לו הכבד בצד הימני ומרה אדומה בעל הרבה דם, הכבד להחם הקיבה, כי בכח הכבד ורוב דמו והמרה האדומה מתבשל האוכל והמשקה בתוך הקיבה שלא יתקלקל, עשה לו מעיים כדי לקבל בהם את הפסולת של האוכל והמשקה, והם מפותלים ומסובבים כמו פקעת נפלאה כדי שהפסולת של האוכל יסתובב ויצא מעט מעט, עד שיגיע למקום יציאתו, שאילו היו ישירים היו מתרוקנים מיד ואי אפשר היה לאוכל להתקיים שם. ע"כ. והמשך דבריו נלמוד בע"ה בשיעור הבא.

מבטן אמי קלי אתה

וזל"ק: ואחר כן חשוב בחנות הבורא יתעלה בהנהגתו את האדם – אחרי שהאדם מתבונן בבריאת האדם באופן כללי, עליו לחשוב בחסד הנפלא שהבורא ית' עושה בהנהגתו את האדם מראשית יצירתו, אשר שם לו בטן אמו למצע בתחילת ענינו – שמכין לו את קרב אמו לעריסה מוצעת בתחילת היותו, כדי שיהיה במקום שמור ומבצר נצור – כדי

למה נבראו, וממנו ניקח להקיש על השאר שכל חלק ופרט קטן מהאדם נברא לשם תכלית ותועלת.

וזל"ק על הפסוק (בראשית א, כז): ויברא אלקים את האדם בצלמו וכו': כאן בא הכתוב ללמדנו דוגמא לאדם באיזו דרך ינהג, כדי לטהר לבו לעבוד את השם ית'.

ראשית, לאחר שהאדם נברא בחכמתו הרבה של הקב"ה, ועשה לו שתי עיניים כדי לראות את העולם, ועל גביהם עפעפים כדי שיוכל לסוגרם בשעה שלפניו אשה שאינה שלו ושאר דברים רעים שאם רואה בעיניו, ישיאו יצר הרע לעבירה, ואין עצה אחרת מלבד סגירת העיניים. וכן משמשים העפעפים לשינה ומנוחה להחליף כוח ובריאות כדי לעסוק בתורה.

וכן עשה לו שתי אזנים לשמוע, שתי נחיריים באף כדי לשאוף רוח, וכן כדי ליהנות מן הריחות הטובים המחזקים לבו, וכן כדי לפלוט הכיח והליחה המצטברים בגלל היסודות.

עשה לו פה כדי שידבר בדברי תורה ולאכול ולשתות, ואמר רבי שמעון בן יוחאי: אילו הייתי בזמן מתן תורה, הייתי מבקש מלפני הקב"ה ואומר לו כי מן הראוי שיהיו לו לאדם שני פיות, האחד בשביל לעסוק בתורה, והשני כדי לדבר, אבל אח"כ התחרט ואמר: אילו היה כן היה גרוע בהרבה, כי האדם ידבר עם שני הפיות לשון הרע ודברים בטלים, שהרי אם בפה אחד הוא מדבר כך, בשני פיות לא כל שכן. וכן יש עוד יתרון בפה אחד, כי פעמים האדם לומר ופעמים הוא מדבר, ובאותו הפה שהוא מדבר בו לשון הרע ונשבע לשקר ואוכל מאכלות אסורות בו בעצמו הוא מתקן החטא כי מבקש מה' שיכפר לו ושינצור לשונו מרע ושפתיו מדבר מרמה.

וכן עשה הקב"ה לאדם ל"ב שיניים ללעוס המאכל ולטוחנו יפה כדי שיתעכל מהר ולא יגרום

לו ה' מנפלאותיו, כי עיני פקוחה על כל בריה ובריה. ושאל ה' את איוב, האם ידוע לך את אשר אני עושה 'עַתָּה לַדָּת יַעֲלִי סֹלַע', השונאת את ולדה ומתאכזרת עליו, וכשהיא כורעת ללדת היא עולה לראש ההר כדי שיפול הולד וימות, כיצד אני מציל את הולד, אני מזמין לה נשר שמקבלו בכנפיו ומניחו לפניו, והצלת הולד נגרמת דוקא על ידי עוף דורס וטורף כנשר, ואילו היה הנשר מקדים ברגע או מאחר רגע היה הולד מת מיד.

שוב שאל הקב"ה מאיוב 'חולל אילות תשמור', האם אתה הוא העומד על המשמר כשחבלי הלידה חוקפים את האילה, והולד אינו יכול לצאת מפני שמקום היציאה שלו הוא צר מדי, מה אני עושה כדי להציל את האילה ואת ולדה, אני מזמין לה נחש שמכיש אותה, ועל ידי כך מתרחב המעבר, והצלת האילה וולדה באה דוקא ע"י הכשת הנחש הממית בארסו, ואילו היה הנחש מקדים או מאחר ברגע היתה האילה מתה עם ולדה. ואם בין רגע לרגע לא נתחלף לי, בין איוב לאיוב יתחלף לי, 'תספור ירחים', וכי אתה הוא הסופר לאילה ירחי לידה מתי 'תמלאנה', 'וידעת את לדתנה', וכי ידועה לך עת לידתה להגיש לה עזרה כמו מילדת.

כבוד אלקים הסתר דבר

איתא בספרי על הפסוק בשבוע זו (במדבר ת, ג): ויעש כן אהרן, הובא ברש"י, וז"ל: להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. בספר אהל יעקב מביא מהמגיד מרובא זצ"ל שמבאר, דהנה איתא במדרש (ריש פרשת חקת) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ז, כב), אמר שלה חקדתי ופשפשתי על כל התורה ומצאתי בה טעם כיון שהגעתי לפרשת פרה אדומה אמר 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני'.

משל לשלשה אנשים חולים על מחלה אחת ל"ע, הביא אליהם הרופא סמים שונים, אחד לא

שיהיה במקום שמור כמו במבצד משומר, מקום שלא תשיגהו יד – במקום שלא משיג אותו יד אדם או בעל חי מזיק, ולא יגיע אליו לא חום ולא קור, עם המגן החזק והמחסה הנבצר – והנו מוקף במגן חזק ומחסה מבצר, ועם המזון המזומן – ומזון מוכן אצלו בכל עת כפי מה שצריך בעת ההוא.

והוא הולך וגדל עד שיחזק על התנועה והתנועה – הוא מתגדל במעי אמו עד שנעשה מסוגל להתנועע ולזוז, עם הגעתו אל מזונו מבלי יגיעה וטרד – ומשך כל העת ההוא הוא מגיע אל מזונו מבלי שום יגיעה וטרד, הוכן לו במקום אשר לא יוכל אדם להגיעו אליו בשום פנים – הגם שמונה במקום אשר לא יוכל אדם להגישו אליו בשום אופן, וכל אשר יגדל גופו ירבה מזונו – ככל שגופו מתפתח מתרבה מזונו לפי ערך שצריך לו, עד עת קצוב – עד למועד קבוע.

ואחר כן יצא מבטן אמו אל דרך צר – אחר זמן הקבוע הוא יוצא מקרב אמו דרך מעבר צר, מבלי תחבולה שיתחכם בה ליצאתו – מבלי שישתמש בכל תחבולה שהיא להקל את יציאתו, ולא דבר שיעשה לסייע לו בו – ומבלי שיעשה כל פעולה שתסיע לו ביציאתו, אלא ביכולת החכם רחום וחנן המרחם על בריותיו, שמרחם על הולד שלא יוזק בעברו במעבד הצר, ובחכמתו עשה את המעבר באופן שיוכל להתרחב, כדי שהולד יוכל לעבור ולא יוזק.

כמו שאמר לאיוב בקצת בעלי חיים בלתי מדברים (איוב לט, א): הידעת עת לדת יעלי סלע, חולל אילות תשמור, תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה. בגדל יסוריו התרעם איוב על כאילו ח"ו אינו מנהיג עולמו בהשגחה פרטית, וכתשובה על כך הוכיח

ואין לאדם לחקור על מצותיה רק לקיים מאמר אביו החסיד ע"ה כל מצותין אמונה.

בפרשת חקת מביא עוד משל נחמד בענין זה. לאיש פחות המעלה מאד, הצליחו מעשיו והגיע להון ועושר, עד כי עלה על לבו להתקשר עם בתו בן הרב המורה, וישלח לקרוא את השדכן לביתו והבטיח לתת לו שכרו ככל אשר יצוה עליו, ויבקש אותו לאמר לך נא אל בית הרב ותדבר עמו אודות בנו, וילך השדכן וגם כי הדבר היה רחוק מאד בעיני הרב, כי מעודו לא דיבר מאומה עם איש פחות זה, וגם כל יקירי העיר אינם מדברים עמו מפני פחיתותו, אבל השדכן בחלק שפתיו הטה את לב הרב עד כי התקשר עמו.

ויהי אחרי החתונה ראה האיש הזה כי הרב אינו מדבר עמו כל מאומה, ויתפלא מאד לאמר איה יזדמן כזאת אשר מחותנים יהיו כמותנבים זה לזה עד שהאחד לא יאבה לדבר עם חבירו, והגיעו הדברים אל אוזן הרב, ויאמר להשיב לו כי הוא שוגה בדעתו, הוא ישפוט כי השידוך וההתקשרות עם בן הרב הוא ראוי ונכון מב' הצדדים, ואם כן אחר כי השידוך הוא ראוי יקשה בעיניו למה אין אני מדבר עמו ולמה אין אני משתעשע עמו, ובאמת לא כן הדברים, אבל בהיפך מה שאין אני מדבר עמו הוא נכון וראוי מאד, כי מה לי עם הפחות הזה, ומה מהדברים אשר אדבר עמו, וגם כי התקשרתי עמו זאת יקשה בעיניו, זאת היא הקושיא שאין עליו תשובה.

והנמשל כי הקב"ה התקשר עם בריה פחותה עם בשר ודם ונתן לו תורה חמודה, ויהי בקרוא איש יהודי בתורת האלקים ומוצא בה דברים נעלמים הוא מתפלא מאד מדוע לא יבאר לו ה' יתברך את כל דבריו במראה ולא בחידות, להסביר לו כל מאמר עד שיבין היטב, על זה באה התשובה מאתו יתברך כי האדם טועה בעצמו, הוא חושב

חקר מאומה ועשה ככל אשר צוה עליו הרופא ונתרפא, השני היה קצת בקי ברפואות כנשים ויחקור בשכלו בעניני הרפואה, והדברים אשר לא הבין היה זורה אותם הלאה והוא מת מחליו, השלישי היה כמו השני הנ"ל אבל היה יודע כי הרופא הוא יותר בקי והוא אומן חכם מאוד, לכן גמר אומר בלבו גם אנכי אחקור ואתבונן, ואם לא אבין כמה דברים אני סומך עצמי על הרופא ועל חכמתו כי רבה היא, ואם כן לא הזיק את עצמו מאומה בחקירתו.

כן איש ההמוני מקיים המצוות בשלימות בלי חקירה כלל, אבל החכם החוקר בכל פרט נקל אליו לעבור על מה שאינו מבין, אבל אם מקדים לעצמו האמונה בגודל אלוקותו וחכמתו יתברך לאין תכלית אינו נופל ע"י חקירתו.

וזהו שהתנצל החסיד דוד המלך ע"ה ואמר (תהלים קיט, סו): טוב טעם ודעת למדני, כי במצותיך האמנתי. לאמר כי אני ראוי אנכי שתלמדני טוב טעם ודעת במצוותיך, כיון שממילא 'במצותיך האמנתי', ואם כן לא יזיק לי מאומה במה שאדע גם את טעם הדברים.

הוא הדבר בשלמה המלך ע"ה כי הוא חשב שתועיל אליו חכמתו אל קיום התורה אשר באמת כן אמר אביו החסיד ע"ה (תהלים קיט, לד): הבינני ואצרה ואשמרנה בכל לב. ואמר כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה כעניני התורה והיה זה סיבה אל ההיפך, כי עי"ז היא רחוקה ממני יותר מהזולת הבלתי חוקר מאומה, כי על ידי חקירתו שפט ואמר אני ארבה ולא אסיר כו'. וכן חקר במשפטים והתבונן בהם עד נקודת האמת, אבל כאשר הגיע לפרשת פרה אדומה וחקר על כל הצדדים ולא מצא בשכלו טעם מספיק, זה היה לו אות נאמן כי תורת ה' היא נשגבה מבינת אנוש,

זוהו 'זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר',
 ואם כן אין לו לאדם להרהיב עוז בנפשו לחקור
 ולשאול ולדרוש ולבקש טעמים, אבל יחליט בלבו
 כי זאת היא חקת התורה ודבר נשגב ונעלם מה
 שצוה ה' אל בשד ודם, ומה יצדק אנשו עם קל
 עד שיזכה לתת לו חמדה גנוזה כזאת.

כי השידוך וההתקשרות אשר הקב"ה התקשר כמו
 היה ראוי ונכון מב' הצדדים, ואם כן יש לו קושיא
 מדוע אין הקב"ה מראה לו פנים עד שידע ויבין
 את הכל, ובאמת לא כן הדברים, כבוד אלקים
 הסתר דבר (משלי כה, ב), וגם כי התקשרתי עמו,
 זאת תהיה אצלו לחק ודבר נעלם.

דברי תורה

דרשת תקיעת שופר יום א' דראש השנה תשפ"ו

בתוכן

אם לא עכשיו אימתי • הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה • אור פניך עלינו אדון נשא • תורה ציוה לנו משה • אשרי העם יודעי תרועה • לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים • התעוררות הגאולה השלימה בשנה הזאת • ושכנתי בתוכם

ה' בקול שופר. וראוי לדקדק מדוע דווקא בקול שופר אז עומד מכסא דין לישב על כסא רחמים, והלא בני ישראל מיד בהיכנס חודש אלול כבר מתחילים בתשובה ותיקון המעשים, ומדוע דווקא בתקיעת שופר אז הוא מתיישב על כסא רחמים.

אם לא עכשיו אימתי

וביאר הענין נראה דהנה עומדים אנו כעת בזמנים גדולים ונשגבים אשר תיקנו חז"ל ביום זה לתקוע בשופר אחר ההכנה הגדולה בימי חודש אלול. **ובספר הברית** המשיל הענין לעיירה אחת אשר היו שועלים רגילים להיכנס בה והשאירו אחריהם חורבן גדול בכל מקומות מושבותיהם ולא היו אנשי העיר יכולים להמשיך לדור שם באופן זה, והחליטו ראשי הממשל שבכל לילה ולילה

א. אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון (תהילים פט טז). ובמדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) וכי אין אומות העולם יודעין להריע וכו', אלא אשרי העם יודעי תרועה שהן מכירין לפתות את בוראם בתרועה, ועומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא רחמים והופך מידת הדין למידת הרחמים, ע"כ. ובאמת ראוי להבין מדוע אין אומות העולם יכולים ג"כ לרצות את הקב"ה בתרועה, כי אם בני ישראל.

ב. עוד איתא במדרש (ילקוט שמעוני אמור רמז תרמה) על הכתוב (תהילים מז ו) עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר, בשעה שהקב"ה עולה ויושב על כסא דין, בדיון הוא עולה דכתיב עלה אלוקים בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין שופר ותוקעין הקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים דכתיב

מחיו כיון שישאר ערום מכל, ובכן לא היה לו עצה אחרת כי אם מלקום ולברוח ולהסתתר בחורין ובסדקין עד שיאור היום שאז יוכל להסתובב בחוצות העיר לשלום.

והנמשל הוא דהנה במשך כל ימות השנה אנו מתייסרים יסורים רבים וצער רב ועדיין לא שמנו אל ליבנו אל הכרוז היוצא מלמעלה ולהבין שתכלית הבאת היסורים עלינו הוא כדי שנתקרב אל השי"ת, ובהגיענו לקראת סוף השנה אזי מתעוררת המחשבה בלב כי אילולי לא נקום ונברח אל הבורא ברוך הוא הלא נשאר ערומים מכל עד שלא תשאר ממנו שריד ופליט, ואין לנו עצה אחרת אלא להסתתר בחורין ובסדקין והיינו שנבדוק ונפשפש ליבנו ובחורי וסדקי נפשינו ולהתבונן מה מוטל עלינו לעשות ולתקן את כל אשר פגמנו להיטיב מעשינו, כי אלמלא כן מה יהיה בסופנו.

הראיני את מראיך השמייעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאה

מתאמרא בשם הרה"ק ר' יהושע מבעלזא

זי"ע על מה דאיתא בגמ' (יומא פו.) ארבעה חילוקי כפרה א. עבר על עשה ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו וכו'. ב. עבר על לא תעשה ועשה תשובה, תשובה תולה ויהי"כ מכפר וכו'. ג. עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה, תשובה ויהי"כ תולין ויסורין ממרקין וכו'. ד. אבל מי שיש חילול השם בידו אין לו כח בתשובה לתלות ולא ביהי"כ לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת. הוא היה אומר כי כל זה נאמר רק כאשר התשובה באה בעצמה, אולם אם מוסיף לתשובה גם התפילה אזי בכל אופן ואופן התשובה והתפילה מכפרת.

צריכים לנעול שערי העיר, וכל שועל אשר תימצא בתוך העיר תיהרג.

וכמובן שהשועלים בצר להם היו בורחים טרם שקיעת החמה אל מחוץ לשערי העיר כדי שלא יתפסו ברשת המוות, אולם פעם אחת איחר שועל אחד ולא הספיק לצאת עד שכבר ננעלו שערי העיר ובהגיעו על השער ביקש לצאת ולא יכל, ונתיירא פחד מוות שמה יתפס ויהרגוהו. מה עשה, הפיל עצמו על הארץ כמת כדי שיראה בעיני העוברים כהרוג ונבילה, ובכך לא ינסו להרגו שוב וינצל מגזר דין מוות.

אכן כך עשה ושכב על מקומו כפגר מת, ויהי כאשר עבר שם איש וירא את השועל מת חשב בליבו הלא נצרך הוא לשן שועל לרפואה עבור בנו כמאמר הרופאים, וניגש על השועל להוציא ממנו שן אחת, כמובן שהשועל אשר היה חי נצטער צער רב ממעשה זה, אלא שהבין שאם יתקומם להינצל מצער זו הלא יתוודע שהוא חי, ויהרגוהו מיד, על כן הוטב בעיניו להישאר על מקומו כפגר על אף הצער ההיא.

כעבור האיש ההוא והוציא שן מהשועל, עבר איש אחר וראה אף הוא לפניו שועל שוכב כמת, ויחשוב בליבו הלא הוא נצרך ליגב השועל עבור בגדו וילך ויחתוך את הזנב, ואף בזה נתייסר ונצטער השועל צער רב, אולם בכל זאת עשה החשבון הקודמת שאילו יתקומם להינצל מצער הרגע ההיא יהרגוהו מיד, על כן נשאר על מקומו שוכב כמת.

ויהי אחר הדברים האלה הגיע איש אחר וראה שועל מת לפניו, וביקש להפשיט את עורו של השועל, ויהי כי כן הבין השועל כי אילו יפשטו ממנו כל עורו מה יש לו

מבין ומאזין מביט ומקשיב, כי לכאורה תיבת מביט אין לה משמעות תוך שאר הדברים של מבין ומאזין ומקשיב, וכי על מה הוא מביט, אולם להנ"ל מבואר כי על ידי שמתקנים הצלם אלוקים אז יכול הקב"ה להביט בפנינו ואז יכול להבין ולהאזין ולהקשיב לקולנו.

ובכן האדם אשר חטא ונאבד ממנו הצלם אלוקים איך יוכל לעמוד בתפילה לפני הבורא, על כן העצה היא תקיעת שופר שעל ידה אנו מתעוררים לשוב בתשובה שלימה, ואיתא **בייטב פנים** (לפרשת שקלים אות כד) לבאר הפסוק אור פניך עלינו אדון נשא, דהיינו דיוקן של מעלה היא הצלם אלוקים עלינו אדון נשא ועל פי זה מבאר ג"כ הפסוק אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, כי ענין תקיעת שופר היא להאיר פני האדם באור פני מלך עיי"ש.

וענין זה נתבאר גם במדרש (ויק"ר פכ"ט סי' יב) בכל מוספין כתיב והקרבתם, וכאן כתיב ועשיתם, הא כיצד אמר להן הקב"ה לישראל, בני מעלה אני אליכם כאילו היום נעשיתם לפני, כאילו היום בראתי אתכם בריה חדשה וכו'. והיינו שהקב"ה מחזיר הצלם אלוקים על ידי התשובה, ועל ידי תקיעת שופר המעורר לבבות ישראל לתשובה בכוחו להחזיר הצלם אלוקים על פני האדם. הרי לנו כי תקיעת שופר סגולתה האיר פני האדם בצלם אלוקים דיוקן של מעלה ועל ידי אז אפשר לעמוד בתפילה לפני אדון כל.

ועל פי זה יש לומר כי מהאי טעמא תיקנו לתקוע בשופר קודם תפילת מוסף כדי שנתעורר מקודם לתשובה ואז כשחוזרת הצלם אלוקים אז אפשר להתפלל, אבל לולי כך הלא לא ישמע הקב"ה קול תפילתנו.

ואילו הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע אמר על דברי הגמ' שכל זה נאמר רק בתשובה הבאה בעצמה, אבל תשובה הבאה יחד עם עסק התורה ג"כ יש בכוחה לכפר על כל חטא וחטא. ויש לדקדק בחילוקי הדעות שנאמרו בה אם תשובה יחד עם תפילה מועילה לכפר או תשובה יחד עם עסק התורה.

ונראה לומר כי מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כדאיתא **באלשיך הקדוש** (שיר השירים) לבאר מאמר שלמה המלך (שם ב יד) הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה, דהנה כאשר יחטא האדם בחטא הלא הוא מאבד חלילה את הצלם אלוקים אשר נברא בו האדם, ואין הקב"ה יכול לשמוע קולנו קול התפילה ואין אנו יכולים לעלות להתפלל לפניו, אלא אם כן ישוב בתשובה שלימה לפני הקב"ה ויתוקן הצלם אלוקים ויחזירה למקומה, ואז יהיה בבחינת **הראיני את מראיך**, כיון שיוכל הקב"ה להביט בפניו המעוטר בצלם אלוקים, ובכן **השמיעיני את קולך** היא קול התפילה כי קולך ערב ומראך נאווה.

אור פניך עלינו אדון נשא

וכן מבואר **בישמוח משה** (פרשת נצבים) לבאר הכתוב (דברים כט ט) **אתם נצבים היום כולכם**, ואיתא בזוה"ק (ח"ב לב:) היום דא ראש השנה, **לפני ה' אלוקיכם**, פירוש כי ביום ראש השנה מוטל עלינו להיות ניצב לפני ה' אלוקינו שיוכל להביט בפנינו על ידי שנתקן הצלם אלוקים, ועל זה אנו מתפללים בפיוטי הסליחות, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, כיון שאבדנו הצלם אלוקים.

על פי זה אפשר לבאר מה שאומרים בפיוט ארשת שפתינו (תפילת מוסף לראש השנה),

ובכך יחזיר הצלם אלקים ואז ה' באור פניך יהלכון.

ולפי האמור מובן כי ענין זה לא ניתנה אלא בני ישראל היודעים לרצות את בוראם על ידי עסק התורה ולהחזיר הצלם אלקים על פניהם, לא כן אומות העולם אשר לא עשה כן לכל גוי ומשפטי התורה בל ידעום במה יוכלו לרצות את הקב"ה.

על דרך זה יבואר דברי המדרש, כי הקב"ה כשרואה שחטאו בניו לפניו ונאבד מאיתם הצלם אלקים, הרי הוא יושב על כסא דין, אולם כיון שתוקעים בקול שופר ומקבלים עליהם עול התורה אזי מהפך הדין לרחמים והקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים ואז באור פניך יהלכון.

לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים

ולדין יאמר כי בעת הזאת שהוא זמן מסוגל מאוד נקבל על עצמינו עול התורה, ובחרטה גמורה נתחרט ונשוב בתשובה שלימה לפניו, ואז נזכה להתברך בברכת כתיבה וחתומה טובה, ואזי לו לכסיל אשר אינו מתעורר בעת הזאת לשוב בתשובה, וכבר המשיל **בשלה"ק** [הביאו **הלב שמח** בעניני תשובה] הדבר לקבוצת שרים אשר שימשו בארמון המלך, וגנבו אוצר רב מאוצר המלוכה, וכשנתוודע למלך על הגניבה והתחיל לדרוש מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו ליבו לעשות כן, נתוודע שאינם אחרים מידידי ושריו, ואף כי המלך לא רצה להאמין לדברים אלו, אולם בלית ברירה הוצרך להעמידם לדין.

והנה אף שהודיע והזמין את שריו למשפט לעמוד בדין לפניו, מ"מ בטרם הגיעם

תורה ציוה לנו משה

והנה איתא בספה"ק **אור לשמים** (פרשת וזאת הברכה) כתב כי הדרך להשיג ביותר הצלם אלקים הוא על ידי העסוק בתורה הקדושה, וענין זה מרומז בכתוב **תורה ציוה לנו משה**, שהוא ר"ת **צלם**, והיינו שע"י התורה והעסק בה תוחזר הצלם אלקים על פני האדם, עיי"ש.

נמצא לדברינו כי שני מאמרי הצדיקים אמת, כי על ידי שהאדם יושב ועוסק בדבוק בתורה הקדושה הנה כאשר ישמע קול שופר אז יתעורר לתשובה ותיקון המעשים, כי האיש אשר אין לו שייכות לתורה הלא לא יוכל להתעורר לתשובה על ידי תקיעת שופר כיון שישמע קול השופר כקול בעלמא, שאין בו כדי לעורר לתשובה, ורק כאשר יהיה דבוק בתורה הקדושה ומתכוון ליום הדין הגדול והנורא יוכל להתעורר לתשובה ולעמוד בתפילה. הרי לנו כי בין על ידי תורה ובין על ידי תפילה אפשר להתעורר לתשובה ולהשיב צלם אלקים למקומה ואז יוכל להתפלל והקב"ה ישמע קול שוועתו.

אשרי העם יודעי תרועה

על פי זה אפשר לפרש עוד בכוונת הכתוב **אשרי העם יודעי תרועה**, על פי הידוע **מספרים הקדושים** ש'תרועה' רומזת על התורה הקדושה שיש בה ע' פנים כי תיבת 'תרועה' היא אותיות תורה ע', ולהנ"ל הנה על ידי התרועה שהיא התורה הקדושה וקול השופר המעוררת לתשובה יוכל להחזיר הצלם אלקים ולהתפלל לפני אדון כל, אולם אם הלב סתום על ידי החטאים הלא לא יוכל להתפלל, ועל כן יקבל כל אחד ואחד לעסוק בתורה הקדושה כל אחד כפי מדרגתו

משל כע"ז המשיל רבינו יונה בספרו שערי תשובה (שער הראשון) בשם המדרש

(קהל"ר פ"ז ס"י לב) משל לכת של ליסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, ופרצו ויעבור, ונשאר אחד מהם, בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה לפניו והאיש עודנו עצור, ויך אותו במכהו, אמר לו קשה יום! הלא המחתרת חתורה לפניך ואיך לא מיהרת המלט לנפשך? כן ממש אם נפל אדם בפח היצר והוא אסור באזיקים בחבלי היצר הרע, הלא הקב"ה חתר לו מחתרת ונתן לו מצות תשובה כדי שיוכל לשוב ולהתקרב אליו, נמצא כי המאחר תשובתו שוטה ורעתו רבה כי איך לא ימלט לנפשו כאשר מחתרת חתורה לפניו.

ובכן יתבונן כל אחד בליבו, ואף כי אין מזכירין חטאים ביום ראש השנה, מ"מ לב יודע מרת נפשו באיזה פנים עבר עליו השנה הזאת, וכמה מעורר אותנו הקב"ה מלמעלה לשוב ולהתקרב אליו, ובפרט בתקופה האחרונה כאשר בני ישראל בכל העולם כולו בכל מקומות משוכותיהם בארץ ובגולה לוקים בפרטות ובכללות, על כן יתפלל כל אחד מעומקא דליבא, שנזכה שהשנה הזאת תהיה כבר שנת פקידה.

התעוררות הגאולה השלימה בשנה הזאת

והנה איתא בזוה"ק (וירא דף ק"ז) כי בכל שישים שנה מתעוררת זמן פקידה להיפקד בגאולה השלימה, והנה לפני שישים שנה שנת תשכ"ו כבר עורר הרה"ק **מסאטמאר זי"ע** שהיתה שנת פקודה, נמצא כי השנה הזאת שנת תשפ"ו ראוי להתעוררות הגאולה ועת רצון גדול בעת הזאת להיפקד בגאולה וישועה, על כן נשוב

אל המשפט שלח עליהם שליח לבקש בשמו: אם אכן ידכם במעל הזה, הלא בדרככם אל בית המלוכה נמצא נהר גדול, אנא מכם השליכו את כל הכסף והזהב אל תוך הנה, וכאשר תגיעו לארמון המלוכה לא אמצא את האוצרות בידכם וברשותכם, ותמורתם אתן לכם אוצרות אחרות במקומם, וכי כלום חסר מבית המלך.

וכך הווה, ובדרכם למשפט השליכו רובם ככולם את כל האוצרות הגנובים אל הנה, מלבד שר אחד מאותם השרים אשר לא עשה כן, אלא הניח גניבתו בידו ועמד כך למשפט, ואכן כשמשמשו באמתחת כל השרים לא מצאו שום אוצר, כי אם באמתחת אותו שר שלא השליך את גניבתו מתחת ידו.

ויען המלך אל השר: הנה חטאתך השניה קשה מן הראשונה, כי בחטאתך הראשונה אף שלא התגברת ותאוותך גברה עליך ובראותך לעיניך אוצרות כסף וזהב לא יכולת עמוד לנפשך והבאת אותם לרשותך, אכן באמת על חטא זה מגיע לך עונש גדול, אבל מתוך אהבה וידידות נתתי לך דרך להימלט ולהיפטר מן העונש, ובכל זאת ברוב חוצפה ועזות לא מיהרת המלט לנפשך, ועדיין הנך עומד במרדך למעול מעל באוצרות המלך, והנחת אותם תחת ידך, הרי עונשך מפורשת.

והנמשל הוא כי כדבר הזה אומר הקב"ה לכן אדם: אכן יצרך התגבר עליך ונכשלת בעוון, אולם אחר שנתתי לך מצות תשובה שתוכל לשוב להתקרב עלי ואינך חוזר בתשובה, הלא לאותו שר חצוף דמית, שאינו חס על כבוד מלכו ואינך מקיים מצות המלך אשר נתן לך דרך פליטה לטובתך, אלא משאיר האוצרות הגנובות תחת ידך.

כי באמת אחזתנו בושה וכלימה במצבינו השפל והנבזה בעולם הזה, ובפרט בעת הזאת כאשר הקב"ה נמצא איתנו בביהמ"ד, ואף האבות הקדושים מגיעים לביהמ"ד להתפלל עם כלל ישראל כדאיתא **מהחתם סופר** (עי' בדרשות לערב יום הכיפורים שנת תצד"ק ד"ה את זו), ופלא גדול איך יתכן כדבר הזה אשר הקב"ה נמצא איתנו כאן בביהמ"ד ויראה ורעד לא אחזתנו מפחד הדר גאווה, והוא מחמת מצבינו השפל שאין אנו מרגישים כלום.

אולם בכל זאת נשכיל ונשיב אל לבבינו שלא לבלות הזמן היקר והנשגב הזה בהבל וריק, ונשמח שמחה גדולה על כל שעה ושעה שאנו נמצאים בביהמ"ד ויכולים לשפוך שיח פני בוחן ליבות, כי אלמלא ידענו בראש השנה שנת תשפ"ה איך יהיה נראה השנה ההיא וכי היינו עומדים בקרירות כזאת, והלא לא היינו יוצאים כל היום מביהמ"ד.

יעזור השי"ת מען זאל האבן גע'פועל'ט אלעס גו'ט'ס כתיבה וחתומה טובה ושנה טובה ומבורכת, בני בריכי וחיי אריכי ומזוני רויחי, זיווגים הגונים, וכל טוב סלה בהרחבת הדעת, ולהתעורר על ידי תקיעת שופר בתשובה שלימה, עדי נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בתשובה שלימה לפני אדון כל ולואי שנזכה לגאולה שלימה.

והיה מרגלא בפומיה של הרה"ק **מסאטמאר זי"ע** בדרשתו קודם תקיעת שופר להזכיר דברי **הישמח משה** דהנה ביום הזה דנים על כל מה שיארע כל השנה ומה שיתהוה עם כל מדינה ומדינה הן לשלום והן למלחמה, כמו שאומרים בתפילה ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע וכו' והכל נגזר ביום זה מה שיארע עם כל מדינה במשך השנה כולה, ותיאר הישמח משה באריכות שבכל ראש השנה באים כל שרי האומות ומבקשים על עמם ועל ארצם, כמ"ש (ישעיה כד כא) יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ופוסקים ונותנים לכל אחד ואחד מנת חלקו על כל השנה, ובתוך הבאים בא גם מלך המשיח ומשתטח בבכיה שיתנו לו ג"כ מנת חלקו ונחלתו ויגיע עת גאולתן של ישראל, ואין לשער גודל השמחה שיהיה בכל העולמות אם יאמרו למלך המשיח שכבר בא אותו השנה שיקבל הוא ג"כ חלקו וגורלו, אבל אם ח"ו אומרים לו שעדיין לא הגיע זמן הגאולה אזי הוא יוצא משם בבושה וכלימה וכל שרי מעלה מלעיגים ממנו, על שעדיין לא ניתן לו חלקו.

ושכנתי בתוכם

ובכן יהיה רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לעשות תשובה שלימה לפניו

חלק מדרשת שבת שובה

פרשת וילך תשפ"ו

בתוכן

חלק האגדה: אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות • בברכה המשלושת בתורה • בן מאה ועשרים שנה אנכי היום • הקב"ה משלים שנתיחם של צדיקים מיום ליום • עד יום מותו תחכה לו לתשובה • לכו בני שבעו לי יראת ה' אלמדכם • משה לא נכנס לארץ ישראל • מחמת חטא המרגלים • ויקרא משה להושע בן נון יהושע • שובה ישראל כי כשלת בעוונך • בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין

חלק המוסר: דרך תשובה הורית • העוקר עבודה זרה צריך לשרש אחריה • חרטה מהו • ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך • איזהו עשיר • אין דבר העומד בפני הרצון • נשאת ונתת באמונה קבעת עיתים לתורה • כי הם חיינו ואורך ימינו • ארבעה דברים צריכים חיזוק • דבר העומד ברומו של עולם ובני אדם מזוללים בה • פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם • אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים • בדבר הפרצות בחומות הקדושה • הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך

ונראה לבאר על פי מה שכבר האריכו

הקדמונים לבאר איך מועיל תשובה

לכפר על העבירה, והלא כאשר חטא אדם ומרד במלכו של עולם, ענשו מר וקשה על שמרד כנגד מלך מלכי המלכים, וכי בדבריו בלבד ובמה שמתחרט בליבו משתנה דבר שיפטור אותו מן העונש, ובמה מתכפר. ובאמת כבר אמרו חז"ל (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו) שמידת הדין אמרה נפש החוטאת תמות, אלא שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו נותן יד לפושעים וימינו פשוטה לקבל שבים.

וטעם הדבר הוא, שאף כי באמת שורת הדין נותנת כי המורד במלכות אחת דתו

חלק האגדה

אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות

בהפטרה דפרשתן אמר הכתוב (הושע יד ב-ג) שובה ישראל עד אלוקיך כי כשלת בעוונך, קחו עימכם דברים ושובו אל ה', אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב. כבר הקשו חז"ל (יומא פו:) 'כי כשלת בעוונך', הא עוון מזיד הוא וקא קרי ליה מכשול. כמו"כ יש לדקדק כוונת אומרו 'וקח טוב' הנאמר לגבי תשובה.

ע"י רוח שטות שהכנים בו, על כן אמרו אליו **כל תשא עיון**, פ"י בדין הוא שתועיל התשובה לכפר על החטאים, והראיה לזה היא וקח טוב, כי הבט נא משמים וראה בשמחת בני אדם בקיום מצות השי"ת בדחילו ורחימו בשמחה ובטוב לב, ואף על החטאים שנכשלו חפצים לשוב בתשובה שלימה לפני אדון כל, והא ראייה, שבני אדם מתאספים בבית המדרש לשמוע דרשת שבת שובה ולהתעורר לתשובה.

בברכה המשלושת בתורה

בפרשתן (לא א-ג) וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא וגו', יהושע הוא עובר לפניך כאשר דבר ה'. יש לדקדק בכוונת אומרו 'וילך', דכיון שעיקר השמעת התורה בפרשה זו היא דברי משה לבני ישראל, א"כ מה בא להשמיענו בהליכה זו.

ובע"ז יש לדקדק בכתוב (שמות יח כ) והודעת להם את הדרך **ילכו** בה ואת המעשה אשר יעשון, ויש להבין מהו כוונת ההליכה. כמו"כ יש להבין כפילות לשון עשיה - **המעשה אשר יעשון**.

ובמדריש (תנחומא סימן א) איתא אין וילך אלא לשון תוכחה, שנאמר (תהלים מז ט) לכו חזו מפעלות אלוקים וגו', וגם בפסוק זה ראוי לדקדק מדוע הזכיר לשון הליכה, ודי היה לו לומר חזו מפעלות אלוקים. כמו"כ ראוי להבין מהו ענין התוכחה בלשון הליכה.

ויתבאר על פי מאמר הכתוב (שמות יב כח) **וילכו ויעשו** בני ישראל כאשר ציוה ה' את משה ואהרן כן עשו, **ופירש"י** (ד"ה

להמית, ולא תועיל לו התשובה לתקן העבירה, אולם ישראל קדושים הם וכבר קבעו חז"ל (סוטה ג.) שאין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות, נמצא כי הרוח שטות גרם לו לאדם שיחטא בשגגה. ובזה ניחא איך תועיל התשובה לכפר על החטא, מאחר שבתשובה מתחרט על שיצא דבר עבירה מתחת ידו עקב רוח שטות שנכנסה בקרבו.

וראייה לדבר זה שכל חטאות בני ישראל אינם אלא מתוך רוח שטות, ולא מתוך עזות מצח חלילה, דהנה אנו רואים כי בעת הגיע זמן קיום איזה מצוה ממצוות ה', כדוגמת אכילת מצה, לולב, שופר, מגילה וכדו', הלא הם מוכנים ומזומנים לקיימם בדחילו ורחימו, ובני אדם רצים ברחובה של עיר בשמחה ובטוב לב לקיים מצוות השי"ת, ואפילו פשוטי עם בכלל זה, ואף פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, ואין לך ראייה גדולה מזו, כי באמת רצון כל אחד ואחד לקיים רצונו יתברך, ללא שום מכשול.

ובכמו שאמרו חז"ל (ברכות ז.) רצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה הוא היצר הרע היושב על מפתחי ליכות בני אדם לפתותם ולכפותם לדבר עבירה, ומתגבר על האדם ונוטל שכלו וישוב דעתו ובכך עולה בידו להכשילם בחטא, על כן בדין היא שתהא תשובה מועלת ונסלח לכל עדת בני ישראל כי לכל העם בשגגה.

על דרך זה יבואר מאמר הכתוב **שובה ישראל עד ה' אלוקיך**, וכי תאמר מהיכי תיתי תועיל התשובה להינצל מן העונש, על כן המשיך ואומר **כי כשלת בעוונך**, פ"י כי כל חטא וחטא שהאדם עושה אף אם הוא במזיד, ג"כ אינה אלא כשלון שהכשילו היצר הרע

וענין זה רמז יתרו למשה רבינו ואמר: **א.** והודעת להם את הדרך אשר ילכו בה וגו', וכוונתו בזה שיודיע להם חשיבות המצוות שמקבלים עליהם שכר משולשת, ואף הדרך אשר הולכים כדי לקיים המצוות נחשב למצוה גופא ויבוא על שכרו, והוסיף עוד ואמר **ב.** ואת המעשה פ"י הקבלה בליבו לעשות המצוה נחשב ג"כ כעשייה גמורה, **ג.** אשר יעשו היינו עשיית המצוה בפועל ממש, על כולן מקבל האדם שכרו משלם.

בהקדמ כל זה, יתבאר גם מאמר חז"ל (שבת פח.) בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי, עיי"ש. ולכאורה ראוי להבין ענין זה שכל דברי התורה משולשות, כי בוודאי טעמא רבה אית בה. אולם על פי דברינו יש לומר הכוונה, שהתורה היא תורה משולשת כיון שהאדם מקבל שכר עשיית המצוות בשכר משולש, על הקבלה על ההליכה ועל העשייה, ולכן ניתנה התורה לעם משולש ע"י משולש ובזמן משולש לחזו כי התורה ניתנה לנו באופן משולשת כפי שכר מצוותיה.

ובדברינו אלה יתבאר ג"כ מה שהזכיר הכתוב כאן **וילך** משה וידבר וכו', כיון שבאת התורה להורות ולהודיע שגם ההליכה עצמה שהלך משה רבינו כדי לקיים מצות הקב"ה לדבר אל ישראל נחשב לו למצוה בפני עצמה כמו הדיבור עצמה, וקיבל שכר מיוחד על ההליכה ועל הדיבור. וזהו ג"כ ביאור המשך הכתוב יהושע הוא עובר לפניך כאשר דבר ה', כי באמת ראוי לדקדק ואמרו 'הוא עובר' בלשון הוה, כי יותר היה לו לומר 'הוא יעבור' בלשון עתיד, אולם לדברינו מבואר שפיר, כי גם הקבלה שמקבל האדם לעשות המצוה כבר נחשב

וילכו (א) בשם המכילתא וכי כבר עשו והלא מראש חודש נאמר להם, אלא מכיון שקבלו עליהם מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו. ומבואר מזה שבענין קיום המצוות, הנה מיד בשעה שהחליט האדם בדעתו לעשותה נחשב לו כאילו עשאו אע"פ שלא עשאה עדיין, וזהו שאמר הכתוב על בני ישראל 'וילכו ויעשו' מיד כשקיבלו עליהם לעשות בזמנו ככל אשר נצטוו בפרשת קרבן פסח בראש חודש ומיד נחשב להם כאילו עשאו בפועל.

אולם לא זו בלבד, אלא רש"י הוסיף עוד (ד"ה וילכו ב) שלא רק על הקבלה בלבד יקבלו שכרו כאילו עשאו, אלא אף ההליכה מנה הכתוב ליתן שכר להליכה ושכר לעשייה, ומזה נתוודע לנו שמלבד מה שבשעה שקיבל עליו לעשות מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, הנה גם ההליכה שהולך לקיים המצוה הרי זה נחשב כקיום המצוה בפני עצמו עד שהוא מקבל עליו שכר על ההליכה לבדה, וכמו שאמרו ז"ל (סוטה כב.) בההיא אלמנה שהיה בית הכנסת בשכנותה ובכל יום היתה הולכת להתפלל בבית מדרשו של רבי יוחנן, ושאל אותה ר' יוחנן אם אין בית הכנסת בשכנותה, אמרה: רבי ולא שכר פסיעות יש, ע"כ.

הרי לנו שבעסק המצוות מקבל האדם שכר משולשת, א. מיד בעת שמקבל עליו לעשות המצוה מעלה עליו כאילו עשאה ומקבל שכר על הקבלה, ב. בשעה שהולך לעשות המצוה הרי הוא מקבל שכר על ההליכה למצוה כמצוה עצמה, ג. בשעה שמקיים המצוה בפועל ממש. הרי לנו מזה גודל חשיבות קיום המצוות שהאדם משתלם פי שלשה על עשייתו, על הקבלה על ההליכה ועל העשייה.

הכתוב בפרשתו, שפתח וילך משה וידבר את הדברים האלה, בלשון דיבור קשה, וסיים ויאמר אליהם, בלשון אמירה רכה. וכן יש לדקדק על אומרו בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, כי הדבר פשוט שכוונתו על היום שהוא מדבר בו שהוא בן מאה ועשרים ולמה הוצרך לפרש ולומר 'היום'.

ובאמת שכן הקשו חז"ל (סוטה י"ג, הובא ברש"י כאן) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, שאין ת"ל היום, אלא היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקדוש ברוך הוא משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש, דכתיב (שמות כג כו) את מספר ימך אמלא, ע"כ. אולם כבר דקדקו המפרשים (ע"י מהרש"א קידושין לח.) דמאחר שנולד משה בז' אדר נמצא ששנת ק"כ שלו נגמר אתמול ביום ו' אדר ואם כן מדוע לא מת משה רבינו ביום ו' אדר.

הקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום

וביאר הרה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע בספרו תורת מהרי"ץ על פי מה שהובא בספרים הק' שהימים שהאדם עוסק בהם בתורה ומצוות כראוי וכיאות הם עולין לו לחשבון ימיו ושנותיו, אולם הימים שלא השלים בהם את חוקו ותפקידו המתבקש ממנו אינם עולים לחשבון ימיו ושנותיו, ויתכן להיות שיחיה האדם רבות בשנים ובכל זאת יחשבו לו רק שנים ספורים במספר ימיו ושנותיו אחר שבשאר ימים לא דבק עצמו בתורה ומצוות כראוי.^א

לו כאילו עשאה ממש, ולכן אמר הכתוב יהושע הוא עובר לפניך, כי מעכשיו שכבר קיבל עליו לעבור לפני העם כבר נחשב לו כאילו הוא עובר לפניך כאשר דבר ה', כי הקבלה נחשב לעשייתה ממש.

ועל דרך זה יתבאר ג"כ מאמר המדרש וילך משה הדא הוא דכתיב לכו חזו מפעלות אלקים וגו' והכוונה שיתבוננו ויראו בני אדם שגם ענין 'לכו', דהיינו ההליכה למצוה נחשב לפני המקום למפעלות אלקים כאילו עשאו בפעולה ממש, ומקבלים שכר הליכה כשכר עשייה. וזהו ג"כ ענין התוכחה בהליכה זו, כדי שיזדרזו האדם בקיום המצוות כפי שנתבאר שהשכר משולשת על הקבלה על ההליכה ועל העשייה.

והדברים אמורים בעת כזאת, אשר בני אדם מתקבצים בבית המדרש לשמוע דברי מוסר והתעוררות, הנה יש לדעת, שאף קודם שמתעוררים בפועל לתשובה, יש שכר בעצם ההליכה והכניסה לביהמ"ד כדי להתעורר בתשובה, ואח"כ כשכולם מקבלים עליהם לתקן מעשיהם השכר נתונה להם כאילו קיימוה בפועל, ואח"כ יקבלו שכר כאשר יקיימו המצוות בפועל.

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום

והנה באמת לכאורה היה עלינו לומר הדברים קודם ראש השנה כי לכאורה אז ראוי יותר לומר הדברים, אולם נראה לבאר הענין שמתקבצים דווקא אחר ראש השנה, בהקדם מה שנדקדק עוד בדברי

^א וכידוע מאמר הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע (דברי מאיר ריש פרשת מקץ) בביאור הכתוב (בראשית מא א) ויהי מקץ שנתים ימים, שפעם אחד עלתה נשמת אביו לשמים בלילה, וראה שהביאו לעולם העליון איש אחד צעיר לימים, ואחריו איש זקן ושבע ימים, ושמע שקוראים לצעיר בשם זקן וישיש, ואילו לאיש הזקן מכנים בשם

תרתִי סרי ופלגא, אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך, ע"כ. והרי הדברים מוכיחים שמכל שבעים שנותיו של אדם לא יעלה לו למנין יותר מתרתִי סרי ופלגא, הרי לנו בהדיא שאין עולים למנין אלא הימים שעסקו בו בתורה ועבודת השי"ת, ומבואר כמה החטא גורם לחסר מחשבון ימיו ושנותיו, אבל מי שמתחזק ביראת ה' כל היום משלים לו הקב"ה ימיו ושנותיו לכל יחסר לו אף יום אחד מימי חייו.

ער יום מות תחכה לו לתשובה

באופן אחר נראה ליישב כוונת משה רבינו באומרו 'היום', ויבואר על פי מה דאיתא בספח"ק **עבודת ישראל** (ליום שני דפסח ד"ה וספרתם) לבאר מאמר הכתוב (ויקרא כג טז) עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום, דהנה מצות ספירת העומר הוא ספירת מ"ט יום לתקן עצמו מעט מעט בכל יום עד ממחרת השבת השביעית שאז יהא ראוי לקראת קבלת התורה.

ועל כן בא הכתוב להורות שאף עם יעמוד האדם ביום אחרון של ימי הספירה ממש סמוך ונראה לכניסת חג השבועות, ויראה בנפשו שעדיין לא תיקן מהומה בכל ימי הספירה שעברו עליו לבטלה וריק מתחילתה ועד סופה, וליבו לא נתעורר לתשובה ותיקון המעשים, ויחשוב בליבו לומר איך יוכל להתקרב אל ה' ולקבל את התורה הקדושה,

והנה אצל משה רבינו ודאי שכל ימיו עלו לו לחשבון מספר שנותיו כיון שהשלים עצמו כל ימיו בדביקות בהשי"ת ומילא כל יום את תפקידו, אולם עדיין נחסר לו יום אחד שלא עלה לו לחשבון, והוא אותו יום שנכשל בו בחטא מי מריבה, וכיון שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום על כן הוסיף לו הקב"ה יום זה כדי להשלים לו אותו יום שנחסר לו ע"י מי מריבה, ובזה לא יחסר לו כלום מימי חייו.

ובזה מבואר שפיר מה שאמר להם משה רבינו לבני ישראל דברי תוכחה, באמרו אליהם: ראו כמה החטא גורם ואיך הוא מחסר מימיו של האדם עד שאין עולים לו למנין ימיו, שהרי בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, ורק היום מלאו ימי ושנותי ולא אתמול, והיינו טעמא שנחסר לי יום אחד כיון שחטאתי במי מריבה, ומזה תלמדו אתם עד כמה צריכים אתם להיות זהירים לכל יחסר ממנין ימיכם ושנותיכם והוא מוסר ותוכחה גדולה לבני אדם עכ"ל.

ובאמת שענין זה מבואר בהדיא בדברי חז"ל שאמרו (שבת פט:) שלעתיד לבא יאמר לו הקב"ה ליצחק בניך חטאו לי ויצחק ישתדל עבורם ויאמר: ריבוננו של עולם כמה חטאו, כמה שנותיו של אדם שבעים שנה, דל עשרין דלא ענשת עליהו פשו להו חמשיין, דל עשרין וחמשה דלילותא פשו להו עשרין וחמשה, דל תרתִי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ודבית הכסא פשו להו

ילד קטן, ויתמה מאוד למשמע אזניו, דהלא כאן הוא עולם האמת ומדוע מתלוצצים באיש זקן ושיבה.

והשיבו כי האמת כן הוא שהאיש הצעיר פעל בשנותיו המועטות הרבה מאוד ויום לשנה נחשב לו, ואילו הזקן בכל שמונים שנה שלו לא פעל כלום, ולכן ילד מסכן הוא. והנה אמרו חז"ל (מגילה י) אין ויהי אלא לשון צער, וזהו ביאר הכתוב ויהי מקץ, פי' צער גדול בשעת מקץ, היינו סוף שנות חיי האדם, שנתים ימים פי' אם עושים לו אצל הבית דין של מעלה מרבית השנים אשר חי רק איזה ימים מועטים, עיי"ש.

ימלא את מספר הימים וע"י תשובה יכול לתקן אותם שיבואו כולם בחשבון.

על דרך זה מבואר הודעת משה רבינו לבני ישראל בן מאה ועשרים אנכי היום, וכוונתו בזה שאע"פ שחיסר האדם מכל ימיו ושנותיו ועומד ביומו האחרון עלי אדמות מכל מקום יתכן שיהא בכלל בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, וביומו האחרון יעלו לתיקונם כל המאה ועשרים שנה כאחה, וזהו אמרם ז"ל היום מלאו ימי ושנותי, כי ביום האחרון לבדה יכול למלאות כל ימיו ושנותיו שלא יהא חסר מהם כלום.

ונמצא שמצד אחד לימד הכתוב בפסוק זה שהקב"ה השלים לו אותו היום שנחסר לו מחמת חטא מי מריבה ושניתוסף לו יום אחד למלאות החשבון, והוא תוכחת מגולה שיזהר האדם שלא לאבד ימיו ע"י חטאיו, ומצד השני לימד הכתוב שאע"פ שבילה האדם בהבל כל ימיו, מ"מ כל עוד נשמתו בו הקב"ה מצפה ומחכה לו לתשובה ועדיין לא אבד סברו, ואף ביומו האחרון עלי אדמות יש בידו לתקן כל ימיו עד שכולם יעלו לו לחשבון.

על דרך זה מבואר ג"כ מה ששינה הכתוב מלשון דיבור קשה ללשון אמירה רכה, כי מצד אחד הוא דיבור קשה שרק היום מלאו ימי ושנותי ולא אתמול והוא מכיון שנחסר לו יום החטא, ומצד השני הוא אמירה רכה שלעולם אפשר לתקן הכל עד שהיום הזה בלבד הוא נחשב כמאה ועשרים שנים והיום מלאו ובאו לו לחשבון כל ימיו ושנותיו.

בדברינו אלה יתבאר טעם ענין ההתכנסות אחר ראש השנה, כיון שלפעמים יחשוב האדם בליבו אחרי ראש השנה: האם ניצלתי את יום ראש השנה כראוי בתפילה

אל יתייאש בקרבו לומר אבד סברו, אלא ידוע תדע כי אף ברגעים האחרונים מימי הספירה עדיין יש בידו לתקן את הכל. וזהו עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום, כי כל זמן שיש אפילו יום אחד מהספירה - תספרו, פ"י יוכל להאיר ביום זה את כל החמישים יום ע"י תשובה, עתדה"ק.

על דרך בחינה זו פירש המהרי"ד מבעלזא זי"ע מה שיש מזכירין לביל פסח נוסח לשם יחוד קודם 'נרצה', והרי כבר גמרו עתה כל עשיית הסדר ומדוע אומר אתה לשם יחוד כבתחילת המעשה. ומפרש שכשעומדים בסוף עבודת ליל הסדר יתכן שיפול לבב האדם בקרבו בחשבו כמה מצוות וקדושה היה יכול לסגל בעצמו בלילה הזה, ומי יאמר זכיתי לבי לעשותם ככל משפטם וחוקתם בתכלית השלימות, ובכך עולה בדעת האדם הלואי שהיה יכול לעשות כל הסדר עוד הפעם שאז היה עושהו ביתר שלימות וביתר כוונה, וע"י מחשבה זו שמעלה בדעתו שרוצה לעשותו שנית בתכלית השלימות ע"י נחשב לו כאילו עשהו בפועל בתכלית השלימות, וע"כ שפיר אפשר לומר עכשיו לשם יחוד כיון שעכשיו יחשב לו כאילו עושה מחדש כל הסדר, ע"כ.

היוצא מזה שאף אם כבר עברו ימיו ושנותיו של אדם לבטלה עדיין לא אבד סברו, אלא כל עוד נשמתו בו יכול להעלות את כולם לשורשם בתכלית השלימות וכל ניצוצי נשמתו יעלו לו למנין ימיו. ולפי זה מבואר ג"כ כוונת הכתוב (שמות שם) את מספר ימך אמלא כי הכתוב מבשר שאע"פ שעברו עליו ימים רבים שלא נהג בהם כהוגן, מ"מ הקב"ה

ואמר **לכו** בנים שמעו לי, פ"י בשעה שאתם הולכים ופונים כבר לדרכם אז יראת ה' אלמדכם ולא רק בעת שמיעת הדרשה, כי העיקר שתקחו עמכם הדברים גם בלכתכם לעסוק בצרכים.

כע"ז איתא בכתב סופר לבאר מאמר חז"ל (פסחים קיג.) המשייר מקידושא להבדלתא הרי הוא מנוחלי עולם הבא, וביאור הענין הוא, כי בוודאי בכל שבת ושבת בהגיע יום השבת והאדם עוזב ושוכח כל עסקיו וצרכי עולם הזה, בא שבת בא מנוחה הרי הוא מתעלה ומתקרב להשי"ת. אלא שאצל בני עליה יום השבת היא רק תחילת הקדושה והדביקות וממנה שואבים כח הקדושה לכל ימות השבוע להיות מוסיפים והולכים בתורה ועבודת השי"ת, וממשיכים על עצמם קדושת השבת לימות החול, ובזה זוכים לעולם הבא.

אמנם פשוטי עם מתקבצים רק ביום השבת בבית המדרש לתפילה וחזיון בתורה ועבודה, אבל מיד בצאת השבת חוזרים ופונים לעסקיהם ושוכחים מכל החזיונים, א"כ איך יזכו לעולם הבא, על כן תיקנו שישירו מקידושא להבדלתא, כי אע"ג שלא כל אחד זוכה להיות במדרגת הקדושה בימות החול כביום השבת, מ"מ אם נשאר איזה התעוררות משבת על ימות החול אז יזכו לחלק עולם הבא.

ובאמת אף אלו העוסקים בתורה בימות החול, עיקר הוכחת יראת שמים שלהם אינה משעת לימודם, אלא משעה שחוזרים מלימודו כדוגמת בין הזמנים וכדו' שאז יוצאים מבית המדרש אז אפשר לראות מעלתם, כי אינו דומה מי שעוסק בתורה למי שאינו עוסק בתורה.

ועבודה וכו', ולכן מתכנסים ומתקבצים בבית המדרש להורות לעם ה' כי עדיין יש הקב"ה בקרבינו בימי עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, ודרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, בואו ונצל ימים אלו כראוי בתורה ועבודה ותשובה ותיקון המעשים, ואף מי שלא ניצל כל ימי חודש אלול וימי ראש השנה כראוי, הבה נתחזק כולנו בדברי חזיון ולהתעורר לדבר ה' ולהתכונן בהכנה דרבה לקראת יום הקדוש הקרב ובא, ונזכה לגמר חתימה טובה.

לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם

באופן אחר יש לומר בביאור הכתוב וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא וה' אמר אלי לא תעבר את הירדן הזה וגו', יהושע הוא עובר לפניך כאשר דבר ה'. ובמדרש איתא אין וילך אלא לשון תוכחה, וכבר דקדקנו איזה דברי תוכחה אמר משה כאן לבני ישראל.

ונראה בהקדם ביאור מאמר דוד המלך (תהלים לד יב) **לכו** בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם, דלכאורה יותר היה לו לומר **בואו** בנים שמעו לי ולא 'לכו'. ויבואר ע"פ מאמר הידוע בשם הרה"ק ר' שמעלקא מניקלושבורג זי"ע [הובא בספה"ק **אן פרי תבואה** (פרשת וירא ד"ה וירא)] שדרכו של עולם שכשהמגיד דורש לעורר את העם, הנה אף שכולם מתעוררים לתקן מעשיהם, אמנם התעוררות אינה מחזקת אלא על זמן הדרשה, אבל מיד בסיום הדרשה יוצא כל אחד מביהמ"ד זה פונה לכרמו וזה פונה לזיתו וזה פונה לביתו, ודבר ההתעוררות נשכחת לגמרי, ועל כך הזהיר דוד המלך

להושע בן נון יהושע, ודקדקו המפרשים מדוע הוסיף דווקא אות י'. ולדין יש לומר כי אות י' בתחילת התיבה מהפך התיבה על העתיד, כידוע, וזהו שרמו משה רבינו בשם יהושע, שאף לעתיד יתנהג כשורה ולא ילך בעצת מרגלים, אלא יקח עמו התעוררות הקדושה שנשפע בעמדו בקרבת משה רבינו על הדרך אף כאשר יפרד ממנו.

ובזה יבואר כוונת הכתוב וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל וגו' לא אוכל עוד לצאת ולבוא וגו', ובזה הורה לבני ישראל כי עיקר התוכחה היא בדברי מוסר והתעוררות שנוטלים אף בצאתם לדרכם ביציאתם מבית המדרש, ועל כן המשיך ואמר: **וה' אמר אלי לא תעבור את הירדן הזה וגו',** והוא משום חטא המרגלים ששורשה היתה מחמת שלא נטלו ההתעוררות על המשך דרכם. אולם **יהושע הוא עובר לפניך כאשר דבר ה',** כיון שניתוסף לו אות י' המורה על העתיד, כי תכלית ההתעוררות הוא שיטלם גם על לאחר זמן השפעת ההתעוררות בשמיעת דברי מוסר או עמידה לצד צדיק ולא רק לאותה שעה בלבד, ויקבל בעצמו קבלות טובות לקיימם לעתיד.

שובה ישראל כי כשלת בעונך

בהפטרה דפרשתן אמר הכתוב (הושע יד ב-ג) שובה ישראל עד אלוקיך כי כשלת בעונך, קחו עימכם דברים ושובו אל ה'. ודקדקו המפרשים על כפל הלשון שובה ישראל וגו' ושובו אל ה'. ובגמ' (יומא פו:) הקשו עוד 'כי כשלת בעונך', הא עוון מזיד הוא וקא קרי ליה מכשול.

וביאור הענין נראה דהנהגה אנו עומדים באמצע עשרת ימי תשובה בהתקרב

משה לא נכנס לארץ ישראל מחמת חטא המרגלים

והנה איתא באברבנאל (פרשת חוקת) שהעונש שהגיע למשה רבינו שלא יכנס לארץ ישראל היתה מחמת חטא המרגלים, כיון שהוא שלחם יש לו איזה שייכות עם החטא, ואף שמבואר להדיא בקרא (במדבר כ יב-יג) טעם העונש שהוא על חטא מי מריבה, מ"מ מחמת חטא מרגלים הכשילו הקב"ה בחטא מי מריבה לכבודו של משה רבינו כדי לתלות טעם העונש על זה, אבל בשורש היתה העונש על חטא המרגלים, וכמו שנגזר על מרגלים שלא יכנסו לארץ כן נגזר על משה רבינו, עי"ש דבריו באריכות.

ולכאורה דבר פלא הוא דהלא משה רבינו הוא אשר ידע האחריות הגדולה המוטלת על המרגלים ולכן חיפש אחר אנשים כשרים לעשות שליחות זו, א"כ מדוע איפה נכשל בזה. אולם כבר ביאר **האור החיים הקד'** (במדבר יג ב) כי אף שקראם הכתוב למרגלים בלשון חשיבות בתואר 'אנשים' המורה שצדיקים המה, מ"מ הוסיף הכתוב ואמר שלח 'לך', פירוש כל עוד שהם לפניך אצלך הם צדיקים, אבל כשיחזירו פניהם ללכת בשליחות פקע מהם כלילא, וכמאמר הכתוב וילכו ויבואו, מקיש הליכתם לביאתם וכו' (סוטה לה), ומזה הרגיש משה והתפלל על יהושע שלא ילך בעצת רשעים.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע

הרי מבואר שכל כשלון המרגלים היתה על אף היותם לצד משה רבינו, מ"מ לא נכנס בקרבם ההתעוררות בהיותם הולכים לדרכם, כי מיד בהפכם את פניהם מלפניו נפלו ממדרגתם. ומהאי טעמא ויקרא משה

השוכן על מפתן ליבנו להחטיא בני אדם ולמרוד במלך מלכי המלכים, ובפרט בימינו אשר רבו הנסיונות למעלה ראש, וצריכים אנו לסייעתא דשמיא מרובה שלא ניכשל בפיתויי היצר הרע. הנה העצה היחידה נגד היצר הרע הוא עסק התורה הקדושה בכל עת מצוא, וכאשר יעשה האדם כן לא יוכל היצה"ר לשלוט עליו, וכמו שאמרו חז"ל (סוטה כא.) תורה מגינא ומצלא מן העבירה בעידנא דעסיק ביה ובעידנא דלא עסיק ביה.

על כן כל איש הירא ורך הלבב יקבל על עצמו בימי התשובה האלו להוסיף אומץ בלימוד התורה ביום ובלילה ולהגביר חיילים לתורה במשך כל השנה כולה בשיעורי תורה תמידין כסדרן כל אחד לפי דרגה שלו, אם בגפ"ת ואם בטוש"ע אם במשניות ואם בספרי יראה וחסידות, ובכח התורה נזכה להתקרב אל ה' ולהתחזק בדרך הטובה והישרה וכמו שאמרו חז"ל (איכ"ר פתיחתא ס"ב) המאור שבה מחזירו למוטב.

ועל דבר זה מוכיח הנביא את בני ישראל ואומר שובה ישראל עד ה' אלקיך כי **כשלת בעונך**, פ"י אף הכשלון שנכשלת בחטא מחמת גודל פתויי היצר הרע נחשב לעזון מזיד, כיון שברא הקב"ה יצר הרע והוא ברא תורה תבלין, נמצא שהיה בידך להתיש כח היצר על ידי עסק התורה, ועל זה ממשיך ואומר קחו עמכם **דברים** ושובו אל ה', ופירשוהו חז"ל (שמו"ר פל"ח ס"ד) אין דברים אלא דברי תורה, והיינו שאם יקבלו עליהם עול תורה להגות בתורת ה' בכל עת, אז ישיגו דרך תשובה להתקרב לעבודתו יתברך שמו כי התורה הקדושה תהא מגנא ומצלא עליהם מכל חטא ופשע,

יום הקדוש יום הכיפורים, וימים אלו נזכרים ונעשים אצל כל בני ישראל לתקן מעשיהם ולשוב בתשובה שלימה לפני אדון כל ולהיטהר מכל סיג ופגם שנתלכלכו במשך כל ימות השנה, טרם שהקב"ה גומר החתימה לטובה, וכל לב יודע מרת נפשו כמה מרד והכעיס את בוראו ומי יאמר טהרתי מחטאי על כן וישוב אל ה' וירחמהו כי ירבה לסלוח.

והנה איתא **בייטב לב** לבאר מאמר הכתוב (נחמיה ט לג) ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו, הנאמר רבות בסליחות, דהנה איתא בגמ' (סוכה נב:) שנתחרט הקב"ה על שברא את היצר הרע המחטיא בני אדם, כדכתיב (מ"ה ד ו) ואשר הריעותי, ואמר: אני הוא שגרמתי להם שבראתי יצר הרע. אולם מאידך מצינו שאמרו חז"ל (קידושין ל:) שאמר הקב"ה בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, נמצא שהדבר תלוי ביד האדם להינצל ממנו, ואף שהקב"ה ברא את היצר מ"מ יש ביד האדם להינצל ממנו על ידי התורה הקדושה.

וזהו ביאור הכתוב 'ואתה צדיק על כל הבא עלינו', ואף כי הקב"ה ברא את היצר הרע, מ"מ **'אמת** עשיתי', ואין אמת אלא תורה (ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ח), וכיון שנתת לנו את התורה הנקראת אמת על כן 'אנחנו הרשענו' והרשעה מוטלת עלינו אחר כי לא נשתמשנו בתורה הקדושה להכניע את היצר הרע.

בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין

על כן בראש ובראשונה יתעורר כל אחד על עניני עסק התורה, כי בלא עסק התורה הקדושה לא יוכל האדם להשיג דרך התשובה אמיתית, אחר שגדול כח היצר הרע

החפץ היא לשוא ולריק, בוא ואלמדך הדרך לחפש אחר דבר הנאבד מעיניך, הנה קודם שתתחיל לחפש עמוד והתבונן מהו המקום האחרונה שם נשתמשת בחפץ, ומה עשית אח"כ ולהיכן הלכת משם, ובכך תוכל לשער בדעתך ולהיזכר היכן הנחת החפץ.

והוסיף לספר עובדא דהוה באחד ממקורבי הרה"ק ר' יהושע מקאמינקא זי"ע ושמו ר' עזריאל מקאמינקא ז"ל הלה הדפיס כתבי הרה"ק ר' ישעיה יעקב מאלעסק זי"ע שנתעטר בהסכמת הרה"ק מבעלזא זי"ע, הוא היה אחוז תמיד במחשבותיו המעמיקות, כמו"כ לא היה איש מסודר כ"כ, פעם אחת חיפש אחר בתו "יענטא" שנעלמה ולא ידע מקום הימצאה, והתחיל לחפש אחריה, אולם כיון שהיה תמיד מעמיק במחשבותיו, מצא עצמו באמצע חיפושיו מחפש אחר אבדה אבל לא זכר מה נאבד ממנו, והתחיל לפתוח את המגירות והארונות לחפש שם אחר אבדתו, כיון שהבחין ר' יהושע מקאמינקא את זאת שאלו: מה אתה מחפש?, או אז נזכר שהוא מחפש את בתו "יענטא", ואכן מה מקום יש לחפשה בארונות ומגירות, וכל הנוכחים שם העלו שחוק על פניהם.

נענה הרה"ק מבאבוב אל בנו: הוא הדבר אשר דיברתי, קודם שאתה מתחיל לחפש אחר אבידה עמוד והתבונן היכן הוא המקום שיכול להיות שהוא שם, ואל תחפש בלי שכל במקומות אשר אינם אמורים להיות שם כלל, ואז תוכל למצוא את מבוקשתך, אולם אם תחפש אף במקומות שאין שום סברא שהאבדה נמצאת שם, הרי אתה דומה לעזריאל שחיפש את בתו בשידות וארונות.

והפטיר עוד ואמר: בו ואלמדך פרק בעיני תשובה, הנה בהתקרב עלינו

והמאור שבה תדריכם בדרך ישרה לעשות רצון קונם כראוי וכנכון.

ויש לומר כי מהאי טעמא נהגו לדרוש בדבר הלכה, כדי להראות על חביבות ומתיקות ועריבות זיו התורה כאשר עוסקים בה, יעזור השי"ת נזכה להעלות ימי תשובה אלו בתורה ותשובה ומעשים טובים, ולקבל על עצמינו עול התורה. ובכן נתחיל בדבר הלכה בענין היתר עשיית סוכה ברשות הרבים, אף שהרשות אין שייך לו, והתורה אמרה (דברים טז יג) חג סוכות תעשה לך.

הלך המוסר

דרך תשובה הורית

מובא בספר **שנה איתנים** עובדא שסיפר הרה"ק מבאבוב זי"ע: פעם אחת בהיותי ילד נאבד לי חפץ וחיפשתי בכל פינות הבית ולא מצאתיו, כשהבחין אבי שאני מחפש אחר אבדתי בכל פינות הבית, שאל אותי מדוע איני מחפש את החפץ במקום שהנחתה שם, 'לך וחפש אותה במקום שהנחת אותה ותמצאהו שם'. ואני בהיותי נער קטן לא הבני כראוי את דברי אבי, וחשבתי שברצוני ללגלג עלי, שהרי אם הייתי זוכר היכן הנחתה לא הייתי מחפש אחריו, והא גופא אני מחפש באיזה מקום הנחתי החפץ, והיתה לי עגמת נפש גדולה וחלישות הדעת.

כיון שראה אבי שלא הבנתי את דבריו, קראני אליו וביקש לבאר מאמרו, וכך אמר: אף אני בהיותי ילד קטן חיפשתי אחר חפץ שנאבד ממני ואבי אמר לי: רואה אני שאתה מחפש במקומות שאין מסתבר שהחפץ תהיה שם, וכל יגיעתך אחר חיפוש

ימי הרחמים והרצון, חובה מוטלת עלינו לעסוק בעבודת התשובה ותיקון המעשים, ולפשפש במעשינו ופעולתנו של כל ימות השנה אם ראויים המה או לא, ולחפש בנגעי בתי הנפש, ולתקן מה שעשינו שלא כהוגן חס ושלום, ומהאי טעמא תיקנו הקדמונים להרבות בימים הללו בתפילה והנהגות טובות כדי להתעורר על ידם לתשובה.

אולם פעמים רבות יקרה שיעמיק האדם בעבודת התשובה ויעשה כל הפעולות עבורה ויאמר מזמורי תהילים וישמע קול שופר משך כל חודש אלול, אולם אינו עושהו אלא כמצות אנשים מלומדה, ואף אם באמת עשה אותם כראוי, מ"מ היצר מבלבל שכלו שלא יתעורר על ידיהם להתבונן במה הוא מחפש ומפשפש, והרי הוא דומה לאותו עזריאל המחפש, אולם מחפש ותר אחר בתו בתוך הארונות ומגירות הבית, ומה יש לו מחיפוש ופשפוש כזו.

אמנם התשובה האמיתית היא שיתבונן במחשבתו מה הוא מחפש ואחר מה הוא מפשפש, ובמה נכשל ומהו השורש שהביאו לידי כך, ואיזה פעולות גרמו לו בגרמא דנזקין להיכשל בדבר עבירה, ובכי

היא גוונא יוכל להגיע לידי תשובה שלימה, וכמו שאמר הכתוב (איכה ג מ) נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה אל ה', ועל זה וכעין זה אמר התנא (פסחים ב.) כל מקום שאין מכניסים בו חמץ אין צריך בדיקה.

העוקר עבודה זרה צריך לשרש אחריה

ובספח"ק באר מים חיים (פרשת מצורע) כתב לבאר באריכות מאמר חז"ל (עבודה זרה מה:) העוקר עבודה זרה צריך לשרש אחריה, והיינו שהרוצה לעקור את מידותיו הרעות, הרי הוא צריך לשרש אחריה ולפשפש מהו שורש הרע שהביאו לידי התנהגות אלו, אולם אם אינו מתבונן בשורש הרע, אף אם ירבה באמירת תהילים שאכן אין ערך למעלתה, אולם לא על ידי זה יבוא לידי תשובה שלימה מאחר שאינו מתבונן לעקור את הרע משורשה, ועושה תשובה ומפשפש במעשיו אבל אינו יודע אחר מה הוא מחפש, וימצא עצמו אחר החג עומד על אותה מדרגה במקודם².

מאמר נאה מתאמרא מהרה"ק ר' שלמה **מבאבוב (הראשון) זי"ע** לבאר מה שאומרים בסיום מסכת כריתות 'הדרן

ב ומחמת חיבת הדברים נעתיק תוכן דבריו הקדושים: שהרוצה לעקור עבודה זרה מארצו, פי' שרוצה לעקור העבודה שהיא זרה שהיא העבירה, שלא לבוא עוד לעבור העבירה הזו, אין לו תקנה כי אם לשרש אחריה לחפש בשרשה מאין נמשך אליו שיבוא אל העבירה הלזו, ומאיזה מדה רעה בליבו, וכאשר יעקרה בשרשה ע"י שיתן אל לבו בכח מוחו ושכלו להבין בגנות ומיאוס וחומר כל מדה ומדה ויעקרה מליבו לגמרי, באופן שתהיה בזויה ומאוסה בליבו מכל וכל שלא יצנה בשום אופן, אז יהיה נכון לבו בטוח בה' שלא יחזור לסורו ולא יעבור עוד למרות את פי ה' אלוקיו בזה.

ועל כן אנו רואים משלומי אמוני ישראל שמהרהרים תמיד בתשובה ועושים תשובה שלימה כל אחד לפי כוחו תמיד, ובפרט בימי הדין בר"ה ויוה"כ, ואח"כ כאשר לבבו פונה מעשיית התשובה חס ושלום עושה כבראשונה לעבור על העבירות שכבר התוודה עליהם וקיבל עליו בלב שלם שלא לשוב אליהם, והכל כי לא שב כי אם על גוף העבירה, אבל שורש המידה שהעבירה הזאת נמשכת ממנה נשארה בליבו, וממילא משורש נחש יצא צפע שיעבור עליהם פעם ושתים, וזה קרוב למה שאמרו חז"ל (תענית טז.) טובל ושרץ בידו שאפילו עלו עליו כל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה, וכן בזה טובל מן העבירה ומקבל עליו שלא לעבור עוד ושחוצו ושמצו נשאר חזקה בליבו, וקרוב לוודאי שמידה רעה זו יחזירו אל העבירה עתדה"ק.

יהודי אחד אל אביו הרה"ק ר' ארון לייב זי"ע ואמר לו שחפץ לשוב בתשובה, אמר לו ר' ארון לייב, אם אתה רוצה לעשות תשובה מוטל עליך להתרחט על מעשיך הרעים, וכי מתחרט אתה על חטאיך, נענה היהודי ואמר: אכן, נענה אליו ר' ארון לייב ואמר לו: בוא ואלמדך חרטה מהו.

פעם אחת היה יהודי עני שהיה לו כמה בנות שהוצרך להשיאם, ולא היה לו פרנסה כדי להחיות את נפשו. באותה תקופה הוצרכה בבית המלוכה מידה רבה מן הסחורה הנקראת 'דער רוסישער לאוונט', ושלחו שליחים על פני קצוות המדינה לקנות הסחורה ושילמו עבורה תשלום גאה ומכובד כפי בקשת הבעלים. כיון שכן החליט עני זה ללוות שני רייניש מחבירו, וירד ליריד לקנות סחורה זו ואח"כ ימכרהו לשלוחי בית המלוכה, ויקבל תמורתה הון רב.

ובך עשה, לוהו שני רייניש מחבירו וירד ליריד לקנות הסחורה, אכן באמצע הדרך הגיע סוחר אחד ושאלוהו אם יש לו מסחורה זו ושהוא מוכן לשלם עבורה כל תשלום שהיא, כיון ששמע את בקשתו נענה ואמר כי אכן יש באמתחתו סחורה זו ורוצה עבורה עשרה רייניש, הסוחר הסכים מיד לשלם, כיון שראה העני שהוא מוכן לשלם סכום זה אמר שלא אמר סכום זה אלא בדרך הלצה אבל אינו מוכרו אלא עבור חמישים רייניש! ואף לזה הסכים הסוחר. כיון שכן העלה את המחיר למאה רייניש!, ואף לזה הסכים, ובכן נקב בסכום אלף רייניש! כשראה שאף סכום זה אינו מונע אותו ומוכן לשלמו העלה עד מאה אלף רייניש!, ואף לזה הסכים הסוחר לשלם עבור הסחורה.

עני זה כבר ראה את עצמו מתהפך מעני מרוד לעושר גדול, ואף התחיל לחשוב

עלך פרק המביא אשם וסליקא לך מסכת כריתות, דהנה כאשר נלקה האדם במכה חזקה על גופו ונוטף ממנו דם והדם נקרש על בשרו, ופונה לרופא שיטפל במכתו, הנה אם הרופא אינו מכיר כל כך בעניני רפואה, הרי הוא מניח רטיה על גבי מכתו ודי לו בזה, ואינו משרש אחר שורש הדבר מדוע יוצא דם מגופו ומוריד את המוגלה [-אייטער], וכיון שאינו מרפא המכה בשורשה, הנה בזמן קט תחזור ותתרבה המוגלה על בשרו ויכול לבוא לידי זיהום וכדו'. אולם רופא מומחה ירפאהו משרשו ויתן לו תרופות וכדו' כדי להמעיט את המוגלה ושלא תעשה דלקת [-אינפעקשן] עד שמתרפאת המחלה וממילא בטל המכה.

ובאמת לא רק בעניני חולי הגוף הדבר כן, אלא אף בעניני חולי הנפש כאשר רוצה האדם להתרפאות ממכתו, מוטל עליו לחקור אחר סיבת העבירה ולעקור את המידה הרעה מקרבו, ואז יהא ליבו בטוח להתרפאות כליל ממכתו. על דרך זה רמז במאמר הנ"ל 'הדרן' עלך המביא אשם' [הדרן לשון מחזר] פ"י אם תחזר ותחקור ותשרש אחר הטעם והדבר שהביאו לידי אשם, אז יסליקא לך מסכת כריתות, שלא תבוא שוב דבר עבירה לידו. וזהו יסוד אמירת דברי מוסר כדי להשיח ולהתבונן ולגלות סיבת הדבר שהביא לידי עבירה ולקבל על עצמינו לחקור אחר שורש הדברים, ועל ידי זה לא נבוא שוב לחזור ולשנות על מעשה העבירה.

חרטה מהו

עובדא נפלאה מובא בספר דברי מאיר להרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע לבאר מהו חרטה אמיתית, פעם אחת הגיע

להתחרט על רוח שטות אשר נכנסה בקרבו
ופגם בנשמתו הטהורה על ידי החטא.

ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך

בהפטרת פרשתן כתיב קחו עמכם דברים
ושובו אל ה', ויש לדקדק כי
לכאורה תיבת 'עמכם' מיותרת היא. ואפשר
לבאר הענין על פי העובדא הידועה שסיפר
הרה"ק ר' **בונם מפרשיסחא זי"ע** ומובא בספר
שמחת ישראל (מאמרי שמחה אות ל) על רבי
אייזיק ר' יעקעליס מקראקא שבנה בית
הכנסת בקראקא הנקרא 'ר' אייזיק ר'
יעקעליס שוהל', ומעשה יש תחת בניית
הבית הכנסת וכך הווה:

היה זה כאשר לילה אחת חלם לו ר' אייזיק
ר' יעקעליס כמה פעמים שיסע לפראג
כי שם בסמיכות חצר המלך תחת הגשר
נמצא אוצר גדול וכשיחפור שם ימצאוהו
ויתעשר, ואכן נסע לפראג אל אותו מקום,
ובבואו למקום היעודה הלך אל הגשר שאצל
חצר המלך, אולם כיון שעמדו שם אנשי חיל
היה ירא לחפור בארץ ולחפש במטמונים,
ומרוב צערו על עמל הרב בהליכתו דרך
רחוקה זו, לא יכל לשוב עתה לביתו בחוסר
כל, על כן הלך כל היום אנה ואנה סמוך
לגשר תפוס ואחוז במחשבותיו, וכשחשכה
השמש הלך אל בית האכסניא לנוח,
וכשהאיר היום ביום השני וכן ביום השלישי
היה מגיע שוב בבוקר בבוקר למקום זה
וטייל שם למשך כל היום, ולפנות ערב הלך
לאכסניא.

בראות השר העומד שם בראש אנשי חיל
שומרי ראש המלך, איש יהודי שחוח
ותוארו כעני המעוטף בצער ויגון סובב

מה לעשות אם מעותיו ובאיזה כבוד יכבדוהו
כאשר יחזור לעירו וישמעו אנשי העיר
שנתעשר, אולם עדיין ביקש להמתין עד
צהרי היום אולי ימצא מי שיקנהו בסכום
גדול יותר, ובינתיים בתוך מחשבותיו
הנעימים בראותו את עצמו מתעשר עושר
רב, נכנס אל בית המזרח [- קרטשמע]
לשתות כוס משקה, כראוי לעושר גדול
כמוהו שאין הוצאות המעות מונע אותו
מללכת בשרירות ליבו.

לפתע באמצע בילוי שם שמע קול הכרזה
בחוצות העיר, ויצאו כמה אנשים
לשמוע מהו דבר ההכרזה, ולרוב תדהמתו
היתה ההכרזה כי המלוכה אינה צריכה
עוד מן סחורה הנ"ל ועל כן אין מן הצורך
להשלוחים להביא עוד מן הסחורה, מיד
חזר אותו 'עשיר' דגן ליריד וביקש למכור
את הסחורה בסכום אשר נקב כבר: מאה
אלף רייניש! אולם כמובן לא היו קופצים
על סחורתו, על כן הפחית מן המחיר עד
חמישים אלפים רייניש!, אמנם אף אחד
לא קנה אותו, ואף כאשר לא ביקש עבודה
אלא עשרת אלפים רייניש לא קנה אותו
אחד, עד שבליט ברירה נקב בסכום של
שלשה רייניש בלבד! שאז ריחם אחד עליו
וקנה את הסחורה עבור סכום מועט זה, וכל
חלומותיו שחלם על עשירותו בטל כעפרה
דארעא בין רגע לרגע.

הפטיר ר' ארון לייב לאותו איש עתה ידעת
חרטה מהו! כי אותו עני היה יכול
להתעשר עושר רב אם היה מוכר סחורתו
מיד בבוקרו של יום, ורק מחמת שנתעכב
בדבר נמנע ממנו כל הרווח הזה, וכמה גדלה
חרטת העני על שטותו אשר עשה שלא מכר
את הסחורה מיד כאשר נקבו לו בסכום גדול
מאה אלף רייניש! כן כחרטה זו צריך האדם

ובכל נפשך, ובתוך כל אחד ואחד מוסתרות כוחות הנפש הנעלים והקדושות של הקב"ה וקרוב ה' לכל קוראיו באמת.

וזהו ביאור המקרא קחו **עמכם** דברים, היינו כוחות הנפש אשר אתו עמו, ואינו צריך לחפש אחריו במקומות אחרים, וכשיתבונן בכוחות הקדושה אשר ניתנו לו, בפרט כי באמת כל איש ואיש מבקש לעשות רק רצון בוראו יתברך שמו ולהיות בכלל 'ערליכער איד', אלא שעל כן מוטל עליו להתבונן ולעשות חשבון הנפש ולפשפש במעשיו ומידותיו כמו שהארכנו כבר.

איזהו עשיר

ידוע דבר העובדא שסיפר הגאון ר' חיים קרייזווירטה זצ"ל שקודם מלחמת העולם נתן לו איש אחד מספר חשבון הבנק שלו שיש לו שם אוצר גדול וביקש ממנו שיגלה אותו לבנו אחר המלחמה, כדי שיהיה לו במה להתפרנס. אולם כמובן שלא בקל עלתה לו למצוא את בנו כשלא ידע בכלל אם נשאר בחיים ואף אם כן היכן מקום הימצאו, אולם בעבור מספר שנים מצא אותו כאשר חזותו העיד על גודל עניותו, וניגש אליו למסור לו את הפרטים אשר ביקש ממנו אביו למסור לו, ובכך גילה לבן את עושרו הרב ושהוא בעליו של אוצר גדול של כסף וזהב רבות בשנים, ולא נודע לו עד עתה.

רגיל היה הגאון ר' חיים לספר עובדא זו, והפטיר בשאלה לקהל שומעיו: אמרו נא לי מה היה איש זה במשך כל שנותיו אחר המלחמה, עני או עושר? ויענו כולם כי עשיר גדול היה כיון שירש ירושה גדולה, אולם הגאון ר' חיים אמר כי לא עושר

אצל הגשר כל הימים, קראו אליו ושאלו בדברים רכים: מה אתה מחפש ועל מי אתה ממתין זה כמה ימים במקום הזה, ויען אליו ויספר לו את דבר החלום שחלם כמה לילות רצופים שכאן במקום הזה טמון אוצר גדול, וכי למטרה זו בא לפראג ברוב עמל וטורח.

אז פתח ומילא השר פיו שחוק ואמר לו האם היה כדאי שתיסע דרך רחוקה כל כך ע"י חלום, והלא מי זה אשר יאמין לחלומות, ואף אני בחלומי אמרו לי שאסע לעיר קראקא אשר שם נמצא אחד הנקרא בשם אייזיק ר' יעקעל'ס ואם אחפור שם בבית היהודי הלזה תחת התנור וכירים אמצא אוצר גדול, אמנם וכי אאמין לחלומות אשר שוא ידברו לנסוע בשביל זה לעיר המרוחקת קראקא, ואתה מדוע עשית שטות כזה לבא לכאן בעבור חלום שחלמת?.

ויהי כאשר שמע רבי אייזיק ר' יעקעל'ס את דברי השר הבין כי עיקר ביאתו לכאן היתה כדי לשמוע דברים אלו, ולהתוודע כי האוצר אינה נמצא כאן כי אם בביתו, ועליו לחפור ולבקש במטמונים בביתו ושם ימצא האוצר, ויהי כי כן חזר ונסע לביתו וחפש ומצא בביתו תחת התנור וכירים את האוצר ונתעשר עושר רב, ובהונו בנה את בית הכנסת הנודעת בשם 'ר' אייזיק ר' יעקעל'ס שוהלי'.

על פי זה ביאר הרה"ק ר' בונים מפרשיסחא זי"ע מאמר הכתוב (דברים ד כט) ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, כי לפעמים יחפש האדם את ה' אלוקיו ויחפש וירחיק לכת עד שימצאהו, אמנם על כן בא הכתוב להורות כי אל לו לאדם להרחיק לכתו וממרחק ביא לחמו, כי ה' אלוקיך נמצא בכל לבבך

ולא משנה, והיה מתלוצץ ומלעיג בדברים ובא כנגדי ואמרתי לו: בני מה אתה משיב לאביך שבשמים ליום הדין? ואמר לי: רבי יש לי דברים שאני משיבו: בינה ודעת לא נתנו לי מן השמים שאקרא ואשנה.

אמרתי לו: בני מה מלאכתך, ואמר לי: צייד אני, ואמרתי לו: בני מי לימדך ואמר לך שתביא פשתן ותארגהו מצודות ותשליכהו לים ותעלה הדגים מן הים, ואמר לי: רבי בזה נתנו לי בינה ודעת מן השמים, ואמרתי לו: ומה להביא פשתן ולארוג מצודות ולהשליך לים ולהעלות דגים מן הים נתנו לך בינה ודעת מן השמים, לדברי תורה שכתוב בה (דברים ל יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו לא נתנו לך בינה ודעת מן השמים, מיד היה מרים קולו ובוכה ומתאנח, ואמרתי לו: בני אל ירע לך אלא כל שאר בני אדם באי עולם הן משיבין תשובה זו על אותו ענין שהן עוסקין בו אבל מעשיהן מוכיחין עליהן.

וביאר הרה"ק מקאצק זי"ע את תשובת אליהו הנביא, דהלא האיש הלזה לא ידע בלידתו איך לצוד דגים, אלא בשעה שהוצרך להתפרנס הלך ולמד כיצד מכינים מצודה ואיך צדים את הדגים ובכך התחיל להתפרנס, והכי נמי אם היה ברצונו להתקרב אל השי"ת היה טורח קצת להידבק בו והיה משיגו.

והדבר מוכח במציאות לעין כל כאשר רואים בחורים שלא הצליחו בשיבה בלימודם, אולם כאשר יוצאים לעסוק בענייני פרנסה לפתע נצמחים עשירים גדולים ויודעים ומכירים ומבינים בכל ענייני הביזנעס, וכי יש להם יותר שכל לבינזעס יותר מללימודם. אולם התירוץ הכואבת היא,

היה אלא עני מרוד כיון שלא ידע כלל על הירושה, ואיזה תועלת היתה לו במה שירש אוצר גדול זה בעת אשר לא ידע ממנו מהומה.

והפטיר ואמר עוד: כן הדבר הזה אצל עניי רוחניות כי אם אין האדם יודע בכוחות העצומות המופלגות והנפלאות שיכול להוציא מן הכח אל הפועל לעבודת השי"ת וללכת בדרכיו, אינו אלא עני, כי מה לו שיש לו הכוחות והוא אינו יודע מהם שישתמש בהם, ורק מי שיודע ומכיר בכוחות הנשגבות יוכל להרגיש עריבות וחביבות העבודה בתורה ומתיקות התפילה.

והדבר נראה לעין כל בימים אלו כאשר כולם כאחד מתכנסים בבית הכנסת לשפוך שיח לפני אדון כל בין לבקשת סליחות בין לתפילות הימים הקדושים, וכל אחד חפץ להרבות במצוות ומעשים טובים, ומערב ראש השנה משכימים קום לפנות בוקר ואח"כ במשך שני ימי ראש השנה נמצאים כל היום בבית המדרש, ואח"כ הוא צום גדליה וכו' ועוברים מן העבודה לעבודה, אולם על אף כל זאת, אם לא יוציא האדם כוחו מן הכח אל הפועל יוכל למצוא עצמו אחר כל הימים הקדושים ולא ידע מעושרו הגדול אשר נתעשר בימים אלו ונשאר עני כל ימיו חלילה, על כן צריך כל אחד להוציא כוחותיו מן הכח אל הפועל ולהתבונן באת אשר לו ובכך ידע ויתוודע מעושרו הגדול שהוא בעלים עליהם.

אין דבר העומד בפני הרצון

איתא בתנא דבי אליהו זוטא (פרק יד): פעם אחת הייתי מהלך ממקום למקום ומצאני אדם אחד שלא היה בו לא מקרא

יענה שלא היה ראשו צלול ומסוגל לעסוק בתורה ואף לא ניתן לו שכל כראוי להבנת התורה, על כן שואלים ממנו: נשאת ונתת באמונה, פ"י וכי לעסק פרנסתך היה שכלך צלול ולזה היית מבין בשכלך כל עניני הפרנסה, א"כ מדוע לא קבעת עיתים לתורה, והלא מעשיך מוכיחים שאתה יכול להיות מוצלח ולטרוח ולעשות פרי, אלא שמחמת שלא ראית ענין עסק התורה כדבר נחוץ על כן זלזלת בה ונשאת ונתת במשא ומתן ולא בעסק התורה.

ובזה מיושב סתירת הגמ', כי באמת אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה, אלא שפותחים בשאלת 'נשאת ונתת באמונה' כדי לבוא על ידי זה לתבוע ממנו מדוע לא קבע עיתיו לתורה והלא מעשיו מוכיחים שהיה יכול לעסוק בתורה.

מסופר שפעם אחת הגיע איש אחד אל הגאון ר' ישראל סאלאנטער זי"ע ודבר שאלה בפיו, שיש לו חמש דקות פנויות ללמוד במשך היום, ואינו יודע לאיזה לימוד יקבע זמן זה אם לגמרא או שו"ע או לאידך ללימוד ספרי מוסר, ויען לו ר' ישראל סאלאנטער שילמד ספרי מוסר, כי כשילמד ספרי מוסר יגלה שיש לו הרבה יותר מחמש דקות בלבד. וכעיי"ז מסופר על החתם סופר.

כי הם חיינו ואורך ימינו

ובאמת יש לומר כי אכשר דרא בענין זה, ובכל עת ועונה מתרבה עוד מסגרות בעניני קביעות עיתים בגמ' בהלכה וכדו' ובקביעת חברות וכו', והתורה מונחת וכל הרוצה יבוא ויטלנה, על כן ישיב כל אחד אל ליבו כי אין מציאות כזה שתעבור לו יום אחת ללא עסק התורה, אם שעה או

כי בעניני פרנסה מבינים שהם מוכרחים לעשות חיל ולעסוק בה בכל רמ"ח אבריהם' שהלא צריכים לפרנס את בני ביתם' והוא דבר שכל חייהם תלויים בה, ולכך טורחים עד שמצליחים ובסייעתא דשמיא מתעשרים, אבל לולי היו ניגשים בהבטה כזו גם בעניני עסק התורה ועבודת ה' גם כן היו מצליחים ועושים פרי ברוחניות, בתורה ועבודה כי אין לך דבר העומד בפני הרצון.

ובדבר זו נתדרדרה מצב דורנו, שאין טורחים להוציא מן הכח אל הפועל את כוחות הנפש שיש בכל אחד ואחד, אלא מיד כאשר אחד מתקשה בעסק התורה וכדו' הרי הוא מסיק בליבו שאין זה בשבילו - 'ס'איז נישט פאר מיר', ומתייאש והולך לעסוק בפרנסה, ודבר זה הוא כתוצאה ממה שאין דבקים בהשי"ת ואין מרגישים את ה'כי הוא חייד ואורך ימך' (דברים ל ט), ואין מרגישים **שמוכרחים** לזה. וכבר אמרו חז"ל (ברכות ג:) אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה.

נשאת ונתת באמונה קבעת עיתים לתורה

ועל ענין זה נשאל האדם בתחילת דינו בעולם הבא, כמו שאמרו ז"ל (שבת לא). נשאת ונתת באמונה, קבעת עיתים לתורה, ובאמת במקום אחר (סנהדרין ז) אמרו חז"ל שאינן תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה, ולכאורה הווה תרתי דסתרי (עיי' תוס' סנהדרין שם ד"ה אלא).

ומצאתי ביאור נפלא ליישוב הסתירה, כי באמת עיקר תכלית האדם בעולם הזה הוא להידבק בהקב"ה על ידי עסק התורה, אלא שגלוי וידוע לפני הקב"ה שאם ישאלוהו מדוע לא עסק בתורה הקדושה,

רצון הבורא ברוך הוא, טעמו וראו כי טוב ה'. ומי שמקפיד על קביעות עיתים לתורה כל יומו נראה אחרת כאשר הוא מלא סיפוק ותענוג.

ובפרט אבי המשפחה האמור להיות דוגמא אישית לבני משפחתו, כאשר יראו הם שהוא דבוק תמיד בהשי"ת ואינו מוותר על אף יום מעסק התורה, דבר זה יכניס גם בליבם חשיבות הענין ואהבת התורה ודביקות בבורא. וענין הקביעות מועילה גם לעניני שלום בית שתהא באופן נעלה ביותר, כי כאשר נוות הבית רואה שבעלה מזלזל ומקיל ראשו בעניני עסק התורה הקדושה הרי נעשה גם הוא מזלזל בעיניה ואינה מעריכה אותו, ואח"כ מתחילים הוויכוחים והסכסוכים חלילה. אולם כאשר תראה שעל אף היותו טורח כל היום על המחיה ועל הכלכלה, ובכל זאת מתגבר בערב להיכנס לבית המדרש לקבוע עיתיו לתורה לשיעור או חברותא, וכן אם מתגבר כארי בבוקר קודם התפילה וכדו' לעסוק בתורה, הרי הוא נהפך לאיש חשוב בעיניה ומוקירו ומעריכו ומחשיבו הוקרה רבה מאוד.

ובכר אמרנו כמה פעמים שכל השפעת הגשמיות לאדם תלוי בתורה הקדושה כמו שאמרו חז"ל (עבודה זרה יט): כל העוסק בתורה נכסיו מצליחים. וכך כתב בספר **אהבת שלום להרה"ק ר' מנחם מענדל מקוסוב זי"ע** (פרשת בחקותי ד"ה אם) שלפי ערך שאנו עוסקים בתורה ותפילה כפי ערך זה אנו ממשיכים עלינו השפעות מן השמים, וזהו כוונת הכתוב (ויקרא כו ד) ונתתי גשמיכם בעתם, פירוש כפי ערך קביעות עיתים לתורה או למצוות, ובאיזה אופן שהם עוסקים בעת הזאת, כך ממשיכים עליהם מן השמים השפעות טובות. נמצא שענין

מחצית שעה, בבוקר או בערב, בחברותא או בשיעור, כל אחד כפי מדרגתו, אולם חלילה שתעבור יום אחת ללא עסק התורה, כי הם חיינו ואורך ימינו, ולולי עסק התורה אי אפשר להיות יהודי.

והכלל והעיקר שיוכל לבוא לידי קביעות כזה הוא על ידי הרצון, כי אין לך דבר העומד לפני הרצון, התבונן נא וראה! אם יציעו לך איזה עסק טוב שתוכל להרויח הון רב, בוודאי יהיה לך די זמן לזה, על אף כל טרדותיך, ושום דבר לא ימנעך ממנה! א"כ התורה הקדושה אשר יקרה היא מפנינים, הנה קביעות עת לעסק התורה היא שורש קיום האדם בעבודת השי"ת, ואין עצה אחרת נגד נסיונות הזמן כי אם ע"י קביעות עיתים לתורה, וללא שום ספק כי האדם אשר אינו קובע עיתיו לתורה לא יוכל להתגבר על נסיונות ופגעי הזמן. ואף כי הדבר כרוך הרבה פעמים בקשיים, אחר שעבד כל היום לפרנסתו והוא עיף ויגע, מ"מ רק ע"י שיעמוד כצור חלמיש שלא לוותר על אף יום מקביעותו, תבוא לו סיפוק רב ושמחה רבה וחיות למשך כל היום, כי מילוי הנאת תאוות עולם הזה אינה מביאה סיפוק לאדם.

ובן איתא במדרש (ויק"ר פ"ד סי' ב) גם הנפש לא תמלא (קהלת ו ז), לפי שהנפש יודעת שכל אשר תיגע לעצמה תיגע לפיכך אינה שבעה מצות ומעשים טובים, אמר רבי לוי משל לעירוני שהיה נשוי בת מלכים, אף על פי שמאכילה כל מעדני מלך אינו יוצא חובתו, למה לפי שהיא בת מלכים, כך כל מה שיפעול האדם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו למה לפי שהיא מלמעלה, ע"כ. והיינו כי הגשמה הקדושה אינה מרגשת שום סיפוק ותענוג כי אם על ידי עסק התורה ומילוי

לפי דבריו ביאר, כי באמת אף האיש אינו צריך חיזוק, שהלא יש לכל אחד ואחד כוחות נפלאים למעלה מדרך הטבע, אלא שהעיקר היא צריך לחזק את ההכרה והידיעה במעלת וסגולת ערכת התורה והתפילה שהיא תכלית כל החיים עלי אדמות, וכאשר יכיר האדם הכרה זו ממילא תתגלה לו כוחותיו הנפלאים, ויתגלה לעיניו שיכול לעשות הרבה יותר ממה שחשב.

דבר העומד ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בה

הנה כח התפילה היא אוצר נפלא הנמצאת ביד כל אחד ואחד, אולם ישנם אנשים שבמשך כל חייהם אינם מודעים לאוצר הגדול והנפלא הטמונה בידם, על כן יאמרו המושלים משל למה הדבר דומה לארמון גדול ורם בת י"ח קומות, וכל קומה וקומה מלאה אוצרות רבים ויקרים אשר עין לא ראה וזולתם, ארמון זה עברה בירושה מאב לבן במשך מאה שנים, עד שהגיע לרשותו של בן אחד שירש אותה, אולם הלה התעצל מאוד לעלות לכל הקומות לראות האוצרות שבכל קומה וקומה, ונשאר תמיד לדור למטה בקומת המרתף.

כמוכן שאיש זה חסר דעה, וכי דרכו של איש לדור בקומת מרתף בשעה שיש בבעלותו ארמון גדול מלאים אוצרות רבים. אולם כן ממש אמרו חז"ל (ברכות ו:): על התפילה שהיא דבר העומד ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בה, כי התפילה אף היא דומה לבנין בעלת ארבעה שערים, שמתחילים בפסוקי דזמרה, ואח"כ ברכות קר"ש וקדושה דיצור, ואח"כ תפילת שמו"ע ואח"כ קדושה דסידרא, כמבאר בספה"ק,

קביעות עיתים לתורה היא עשירות הכי גדולה בין ברוחניות ובין בגשמיות.

ארבעה דברים צריכים חיזוק

היוצא מדברינו כי על האדם להשכיל אל הדבר כי התורה היא חייו ובלא עסק התורה אין הערכה לחייו, ורק ע"י קביעות עיתים לתורה על כן יקוה להצליח בכל דרכיו. עובדא שמעתי בענין זה על הרה"ק מקלויזנבורג זי"ע שביקש פעם להעסקן הרה"ח ר' נתנאל וואקס ז"ל שישתדל באיזה עסקנות בשבילו, ואמר ר' נתנאל לרבו 'איך וועל טוהן וואס איך קען', ויען רבו אליו: האם אתה מבין את מאמריך? האם אתה מכיר בכוחך מה אתה מסוגל לעשות?.

בא ואומר לך דבר, הנה עוד טרם פרוץ המלחמה הייתי מוסר שיעור בשיבה, והייתי צריך להביא אתי הרבה ספרים לשיעור, וכיון שחשבתי שאיני יכול לשאת כל כך הרבה ספרים בעצמי, על כן ביקשתי מבחור אחד שיעזורני להביא הספרים אל השיעור. אולם בתקופת המלחמה כאשר הוצרכתי לעבוד שנים עשרה שעות ביום עבודת פרך ולקום באשמורת הבוקר, הנה אז הבנתי בדיוק כמה כוחות יש לי, ושיש לי הרבה כוחות יותר ממה שאני באמת מוציא מן הכח אל הפועל. ורק כאשר האדם גומר ומחליט החלטה גמורה בליבו אז יתגלה אליו הכוחות שיש לו באמת.

וזהו שאמרו חז"ל (ברכות לב:) ארבעה דברים צריכים חיזוק, תורה ומעשים טובים תפילה ודרך ארץ, ולכאורה וכי התורה והתפילה צריכים חיזוק, והלא האדם הוא הצריך לחיזוק ולא התורה והתפילה. אולם

פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם

ובן כתב בשפת אמת (פרשת ויצא שנת תרמ"ד)
בביאור כוונת הכתוב (בראשית כט ב)
והאבן גדולה על פי הבאר, כי יתכן לרמוז
שהאבן מכשול הוא היצה"ר הנמצא בכל
מקום, אולם על פי הבאר הוא גדול ביותר,
והוא שאינו מניח לפתוח הפה בתפלה שהיא
עבודה שבלב, וכל מגמת היצה"ר לעכב
התפלה כידוע לכל עובד ה', עיי"ש.

והנה הרבה בני אדם חושבים ומדמים
שעבודת התפילה לא ניתנה אלא
לצדיקים ובעלי מדרגות ולא לפשוטי עם,
אולם אין לך טעות גדולה מזה, כי אדרבה
תפילתנו תפילת בני אדם פשוטים חשובה
יותר מתפילת בעלי מדרגות, כדאיתא **בשפת
אמת** (סוכות תרמ"ה) בטעם שקבעו חז"ל רוב
בקשות ביום הזה, כי הושענא רבה שהיא יום
ערבה, הנה הערבה מרמזת על אותן שאין
להם טעם וריח כי אם תפילה, ועל זה אמר
הכתוב (תהילים קב יח) פנה אל תפילת הערער,
שהיא ער וריק מכל, ותפילתו מתקבלת
ביותר כדכתיב (שם פסוק א) תפילה לעני כי
יעטוף.

והנה איתא בזה"ק (ח"א רלה) שהקב"ה מניח
כל התפילות ומקבל מקודם תפילת
העני. ובזה מבאר השפת אמת מה שאמר
הכתוב ולא בזה את תפילתם, וכבר דייקו
חז"ל (ויק"ר פ"ל סי' א) שהיה לו לומר ולא בזה
את תפילתו ומדוע אמר תפילתם, ומבאר
כי באמת כל ד' מינים אלו שיש להם טעם
וריח כולם נושעו על ידי הערעה, כי ע"י
שמשותפים גם עם הפחותים מתקבלת
תפילתם, וערבה דומה לשפתיים כדכתיב
(שיר השירים ד ג) כחוט השני שפתותיך

והוא בנין מלא באוצרות רבות ונשגבות,
נמצא כי האדם המזלזל בתפילה הרי הוא
דומה ממש לאיש זה שיש בבעלותו ארמון
נאה ומפואר בעל קומות רבות לדור שם,
ובכל זאת אינו דר אלא למטה בקומת
המרתף.

ולא זו בלבד, אלא בכח התפילה יוכל האדם
להתרומם עד רומו של עולם מתוך
פחיתות וארציות העולם הזה, אולם אם
האדם מזלזל בתפילה הרי הוא מזלזל
במתנות יקרות אשר נתן לו הקב"ה ואינו
מתרומם ומתדבק ומתקשר בבורא עולם.

והנה בעבור היות כח התפילה גדול ונשגב
כל כך, על כן מתאמץ היצר הרע
בכוחות עצומים להכשיל את האדם לבל
ירגיש טעמה של תפילה הנפלאה, ומונע
מן האדם להתבונן בתיבות התפילה. וכך
כתב בספה"ק **מאור ושמש** (פרשת כי תצא):

עוד זאת ידעו בני עמינו כי עיקר מלחמת
היצר היא על התפלה כי גם אם ירבה
האדם לעסוק בתורה ומצוות ולגמול חסד
בגופו וממונו ולהחזיק יד עני ואביון, על כל
זה לא ישים היצר את כל תוקף מלחמתו
מפני אשר בזה עוד לא יסתלק מכל וכל
וימצא מקום לתפוש אותם בלבותם בפניות
ולחשוב מחשבות. אכן באם איש ישראלי
יעמוד לשפוך שיח נוכח פני ה' ומקבל עליו
עול מלכות שמים ואמרי פיו יביעו ממקור
לבבו בלי תערובות סיג מחשבה הפוסלת
וילהיב לבבו לנועם ה' וכו' הנה על זה יציא
היצר כל עוזו להילחם ולבלבלו כי זה יגע
עדיו להכניעו יותר מכל המצוות, וע"כ יראה
האדם להתגבר בזה עכלה"ק.

אדם כעוד תפילה נוספת, אלא תפילה אשר משים כל תקוותו בתפילה זו.

בענין זה מסופר על הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע שהיה דר בעיר שרובם

היו מתנגדים לחסידות, פעם אחת קראוהו כמה רבנים לדבר עימו על דבר תפילתו שמתפלל בקול רעש גדול, ויהי כאשר נכנס אל בית הרבנים פנה אל אחד הרבנים ואמר: א גוטן אברהמ'לע וואס מאכט מען? ויכעס הרב מאוד על דבר החוצפה אשר העיז לדבר בלשון זלזול, ויצעק עליו, ויתמה הרה"ק ר' אהרן בפניו: אכן חוצפה היא אבל מדוע צריכים לצעוק, כמובן שהתשובה היתה כי דבר הכואב לאדם ונוגע אל ליבו אינו יכול להתאפק מלזעוק. על כן נענה הרה"ק ר' אהרן ואמר: אכן היא הדבר אשר ביקשתי שתבינו, כי ענין התפילה אצלינו נוגע לליבנו, על כן אין אנו יכולים להתאפק מלזעוק בשעת התפילה.

על כל פנים בתפילת נעילה אף פשוטי עם מרגישים כי הדבר נוגע לליבם ובזה תלויה הגמר חתימה לטובה ובזה יזכו לשנה טובה ומתוקה. אולם באמת הרגשה זו צריכה להיות כלל ההבטה וההרגשה על כח התפילה שהיא אוצר פנינים יקרים ומרגליות ויהלומים אשר אי אפשר לקנותה כלל כי אם בתפילה, וכי ראוי להניחה רק על תפילת נעילה של יום הכיפורים?.

וכבר אמרו חז"ל (סוטה מט:): על דור עקבתא דמשיחא אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, והנה כבימינו אלה אשר צרות רבות ורעות מתרבות רח"ל בין ברוחניות ובין בגשמיות, וכל אחד מסתובב כאובד עצות, כולי עלמא מודים שהעצה היחידה שנשארה לנו היא רק לזעוק ולשווע

ומדברין נוה, עיי"ש דבריו הנפלאים. על כן צריכים אנו להתחזק ולהשיב אל לבנו בפרט בימינו אלה, כי תפילתנו חשובה ביותר בשמי מעל ואף תפילת הצדיקים ושל אלו היש להם טעם וריח מתקבלת בזכות תפילת בני אדם פשוטים.

ובשם הקד' ר' חיים וויטאל זי"ע מובא כי עיקר העבודה בזמן עקבתא דמשיחא היא התפילה, ובדורינו אנו מתברר לעין כל כל הסימנים של דור עקבתא דמשיחא, על כן צריכים אנו להתחזק ולהתאמץ בעבודת התפילה ביתר שאת וביתר עז ולהתפלל במתינות ובהתלהבות גדול בבחינת כל עצמותי תאמרנה, ואף כי בתחילת דרכו לא ירגיש האדם טעם בתפילתו, מ"מ דבר זה ברור כי אם יתחיל פעם אחר פעם להתפלל מתוך התלהבות וחשק ובמתינות, ולא יתייאש מן העבודה, תבוא אליו במשך הזמן טעם נפלא בעבודת התפילה ויערב לו הדבר עד מאוד וירגיש דביקות והתקשרות בבורא כל עולמים בתפילתו.

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

נקודה נפלאה מצאתי מביאים לבאר מדוע בתפילת נעילה של יום הכיפורים מתפללים כל הקהל כולם כאחד בהתעוררות רב ובהתלהבות יתירה וזועקים ומשוועים להקב"ה בכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ומה נשתנה תפילה זו משאר תפילות היום הקדוש. אולם התירוץ פשוט הוא, כי ביום הכיפורים בשעת תפילת נעילה מרגיש כל אחד כי הדבר בנפשו, כיון שפנה יום ורוצה לפעול שנה טובה ומבורכה וגמר חתימה טובה, על כן אינו נחשב בעיני בני

אנו צריכים לעמוד בפרץ ולעשות גדרים וסייגים שלא להיכשל בהם.

אולם כאמור לדאבונינו אין זה החטא היחידה המביאה צרות רבות על בני ישראל, כי עוד ניתוסף חטא על פשע כאשר נפרצו גדרות הצניעות במלבושי הנשים באופן מבהיל ונורא מכף רגל ועד ראש, אם זה ה'שייטל' הארוכות והפרצות, אם זה במין ה'שייטל' הדומה לשער ממש רח"ל, אם זה בשאר בגדי הגוף, ודברים אלו חמור מאוד ונגבלים באיסורי דאורייתא, כפי שכבר הזכרנו בשנה הקודמת.

ועל כן מוטל על כל איש ואיש האחריות היתירה כאשר רואה בביתו איזה בגד הנוגד להלכות וגדרי הצניעות, אם זה מחמת שמתדבק לבשר הגוף עד שהאיברים יכולים להיראות, אם זה מחמת שאינם ארוכים כהלכה, הרי חובה עליו לעורר את בני ביתו על הדבר וחלילה לו מלשתוק על זה, ואם אינו מעורר על זה וכ"ש אם חלילה מוסיף 'קאמפלאמענט' על יופי הבגד, הרי הוא מסייע ושותף לדבר עבירה, וכ"ש אם הבעל רוצה את הבגד ומחזק את אשתו לילך בבגדים פרוצים הרי הוא בכלל חוטא ומחטיא את הרבים.

והנה ישנם אנשים המרגיעים את עצמן באומרם כי אין הדבר תלוי בהם והם אינם יכולים להשפיע לפעול ולהשתדל בבית על הדבר, ולכן מונעים עצמם מלדבר בענין זה. אולם כמה תירוצים יש על דבר זה, ראשית כל המציאות הוכיחה כבר שכאשר האשה רואה כי הדבר נוגע אל לב בעלה ומצטער על הדבר, בוודאי תמלא ותעשה רצון בעלה ולא תעמוד מנגד. אולם מלבד זה יעשה כל אחד חשבון הנפש לעצמו ויתבונן

לפני אדון כל, וכאשר האדם מרגיש באמת כי אין לו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, תפילתו נראית אחרת לגמרי, ובפרט בימים הקדושים צריך כל אחד לקבל על עצמו קבלה חדשה בענין התפילה, ובפרט שעיקר העבודה בעקבתא דמשיחא היא עבודת התפילה, כפי שגילה הקדוש ר' חיים וויטאל זי"ע, על כן צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו קבלה טובה והתחזקות בענין התפילה.

דבר הפרצות בחומות הקדושה

בספר נר ישראל (חלק ג ערך רפואה אות ב) מובא בשם הרה"ק מסאדיגורא זי"ע שבכל דור ודור ממציא היצה"ר עבירות חדשות שעל ידם יסיר את לב האדם מאחרי ה', ומכיון שהפגמים הנעשים בהנשמה נוגעים בגוף, על כן אנו רואים שבכל דור מתחדשים חלאים רעים שלא שמענו עליהם מקודם, אולם גם הלעומת זה עושה את שלו, והיצר טוב פועל להוסיף מצוות ומעשים טובים אלו הגדרים והסייגים שמתחדשים בכל הדורות ע"י רבותינו ז"ל במשך כל הדורות, ועל ידיהם נצמחים ונבראים רפואות מחודשים בכל דור.

ברורינו אנו אין צריכים לחפש הרבה איזה חטאים חדשים מתחדשים לבקרים, כי לדאבונינו ולצערנו הרב רבים המה, ראשית כל אצל האנשים נתרבה הפרצה של ההשתמשות בכלי משחית הטמאים ומטמאים כל זיק של קדושה הנשאר בלב היהודי, והוא חורבן נורא לכל עניני היהדות, ובוודאי שכלים אלו הם סיבה לריבוי חלאים רבים ורעים חולי הגוף והנפש אשר לא שמענו עד עתה רח"ל, ועל כך

כל אחד מדוע שכר על הצניעות הוא בנים כשרים וצדיקים, וכמה מוטל עליו ועל בני ביתו להתנהג בקדושה יתירה כדי שיזכה לבנים צדיקים וכשרים.

ומה מאוד רבה הפליאה כאשר רואים בני אדם המדקדקים במצוות כגון מצות ד' מינים לצאת ידי חובתם כדעת כל השיטות, ובאים לשאול על כל דבר קטן, ואילו בדברים חמורים אלו של עניני צניעות וכן בענין הכלים הטמאים, עושה כל אחד כפי דעתו ואינו בא לשאול ולהתייעץ כלל, אלא כל אחד מבין בעצמו מה לעשות, ואינו חפץ שיאמרו לו מה יעשה.

כבר הזכרתי בשנה שעברה מכתבו של **בעל החפץ חיים זי"ע** ששלח אל הרבנים בענין הפרצות בגדרי הצניעות [מובא בספר **חפץ חיים על התורה**], וז"ל באמצע דבריו: אבל כהיום בעוה"ר מר לנו מאוד מכל צד,

אם בשאר דברים וענינים שאינם שייכים לעניני צניעות, אם הדבר היה נוגע אל ליבו באמת, כגון אם אינה מכינה עבורו מאכלים ערבים לפיו וכדו', בוודאי יעשה כל טעדיק והשתדלות לסדר הענין על צד היותר טוב, ולא ישמע מפיו כדבר הזה 'מה אני יכול לעשות' כי בדבר זה ידע בדיוק מה מוטל עליו לעשות. ואם בעניני העולם הזה כן, כ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו בדברים חמורים אלו של מלבושי הפריצות ואי העמידה על גדרי והלכות הצניעות, אם יגע הדבר אל ליבו באמת, בוודאי ידע איך לסדר הענין על צד היותר טוב.

ועל השמירה על גדרי הצניעות כבר אמרו חז"ל (מגילה י): ששכרה בנים יראים ושלמים. ובפרט בימינו אלה אשר אין ספור תפילות מוטל על כל אחד ואחד להתפלל שיזכה לבנים יראים ושלמים, ממילא מבין

ג לאור נחיצות הענין נעתיק כאן את תוכן כל המכתב כלשונו: בעזה"י ר"ח תמוז תרפ"ד ראדן, אל כבוד הרבנים והאדמו"רים די בכל אתר ואתר אולי יש בידם לתקן דבר יהיה שכרם רב מה'. הנה יש לי צער גדול מפני עצם הענין וגם מותמיהת רבים אף שכולם מאמינים שכל מה שמתהווה למטה בין לטוב בין למוטב הכל הוא מאת הקב"ה, מ"מ כל אחד עומד ומשתומם ופלא הוא בעיניו מפני מה נשתנה העיתים כ"כ לרעה, הלא מלבד זה שכל ישראל בכל מקום פזוריהם בין העמים כולם נעשו משועבדים, והיוקר הולך וגדול מיום ליום והמיסים והארנוניות ג"כ מתגדלים מאד על כולם, עוד הגזרות שנסבבו על התורה ומצותיה נורא מאד שהתינוקות של בית רבן בטלים במאות עיירות, גם מצב הפרנסה בכל מקום הוא רע מאד, כלל הדבר עם ישראל הולכים ומתאוננים כל אחד ואחד על רוע מצבו.

והנה בשנים שלפנינו אף שהיו ג"כ מצויות צרות וגזירות, מ"מ מי שהיה בכלל תמימי לב היה יכול להתנחם בנפשו ולומר: הגם שבענינים החיצונים אינו מתנהג כרצונו, אבל בעניני הנפש הוא בוטח שאינו מרוחק מהקב"ה ובוודאי יעמוד הקב"ה לבסוף לימינו, וכדרכיב (תהילים קט לא) כי יעמוד לימין אבינו להשיע משופטי נפשו, אבל כהיום בעוה"ר מר לנו מאד מכל צד, כי כשהוא מביט בעצמו בעניני עוה"ז אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, וכשהוא מתבונן לאחריתו בעניני תורה ומצוות גם אין לו שום הצלחה, והגם שכל אחד מישראל מבקש מהקב"ה שישמע לבקשותיו ויטיב לו כרצונו אין שומע לו, הלא דבר הוא.

ואמרתי שיעקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאתנו, הוא ציוה לנו (ויקרא כ ז) והתקדשתם והייתם קדושים ואמרו חז"ל (יומא לט). כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, מעט מקדשין אותו הרבה, בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב. וכתוב אחר אומר (דברים כג טו) כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו', המאמר 'להצילך' כולל הרבה ענינים, להצילך מן החרב מן הרעב מן השבי ומן ביה, והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בקרבתנו ויביטנו להצילנו מכל רע אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחורינו וממילא יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו.

שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרנו, וממילא יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו.

והנה אמרו חז"ל (ברכות כד.) טפח באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה, וכהיום נפרץ הדבר מאוד מאוד, והיצה"ר מפתה לנשים לילך פרוצי ראש בלי שום כיסוי, וגם לילך בזרועות מגולות וחלוקותיהן עשויות בלא בתי זרועות, ועוד

כי כשהוא מביט בעצמו בעיני עוה"ז אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו וכו', ואמרתי שעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאתנו, הוא ציוה לנו והתקדשתם והייתם קדושים, ואמרו חז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה מעט מקדשין אותו הרבה, בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב. וכתוב אחר אומר כי ה' אלוהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו' והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש

והנה אמרו חז"ל (ברכות כד.) טפח באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה. וכהיום בעוה"ר נתפרץ הדבר מאד מאד והיצה"ר מפתה לנשים לילך פרוצי ראש בלי שום כיסוי וגם לילך בזרועות מגולות וחלוקותיהן עשויות בלא בתי זרועות ועוד חלק גדול מלבושיהן כנגד הלב וכה"ג הכל מגולה כדי שבכל מקום שיביט שם האיש יהיה נגד הערוה, וממילא כל הברכות שמברך האיש בביתו או כשהוא מתפלל בביתו נגד אשתו או בתו הגדולה הם כנגד ערוה, וידוע שבכל ברכה יש בה שם הקודש, וא"כ כשם שהמברך כהוגן ממשיך על עצמו ברכה כדכתיב (שמות כ כא) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך, כן הדבר להיפך ח"ו, אם מברך נגד הערוה ממשיך ח"ו עניות על עצמו, כדאיתא בגמ' (נדרים ז:) בכל מקום שהזכרת השם שלא כהוגן מצויה שם עניות מצויה, ועיי"ש בר"ן ורא"ש.

והנה ידוע דסוף האדם אף אם יחיה אלף שנים הוא מוכרח להשיב נשמתו אל האלקים ולתת דין וחשבון על מעשיו ועל דבוריו, ואזי ימצאו אלפי ברכות ושמות הקדושים שלא היה עליהם קדושה ולא עלו למעלה כלל ועל הכל יתבעו ממנו בשעת הדין, וגדולה מזה מצינו בחז"ל (חגיגה ה:) על הפסוק (עמוס ד יג) מגיד לאדם מה שיחיו, אפילו שיחה קלה מגידין לו לאדם בשעת הדין. כלל הדבר ה'מאדע' הגרועה הזו מביאה לידי הרהורים רעים וכו' וכמעט ע"י ה'מאדע' הגרועה הזו מבטלים בידיים מאמרו של הקב"ה שאמר והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר.

והנה ידוע לכל כשפרצה תבערה בכרם המלך והלהב גדול מאד הכרוז יוצא מגדולי המלך לאנשי העיר: התחזקו כולכם לכבות האש באיזו עצה שתוכלו כי כרם המלך בוער באש, ואם תתעצלו בדבר תדעו כי בנפשכם הוא ח"ו ומורדים תקראו כי אינכם חוששים לכבודו, ואם תתחזקו כראוי ותכבו האש יקבל כל אחד שכרו ורוב כבוד לפי ערך התחזקותו.

כן הדבר בענייננו כי הנה ידוע שכל ישראל נקראים כרם ה' כדכתיב (ישעיה ה ז) כי כרם ה' צבאות בית ישראל, ובעוה"ר תבערה גדולה נפלה בכרמו בכמה מקומות ע"י ה'מאדע' הגרועה הזו כי מתגבר כח הטומאה מאד ע"ז, כמאמרם ז"ל (ע"ז כ:) על הפסוק ונשמרת מכל דבר רע אזהרה שלא יהיה אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה וממילא נפסקה ההשפעה והברכה מכל אחד ואחד בעסקיו, ונסבבו ע"ז כל הצרות הרעות, כמבואר בספרים הקדושים.

ע"כ החוב מוטל על כל איש ואיש לכבות את האש הנורא ולתקן בביתו שיחיה הכל עשוי כדין ולא יתנהג בפריצות ח"ו, ויזהר עבור זה לצאת ממנו בנים ישרים וקדושי עליון ובייותר החוב מוטל על הרבנים ועל כל החרדים לדבר ה' שבכל עיר ועיר לדרוש ברבים מגודל הענין הזה הנוגע לקיומנו ולהצלחתנו בגוף ובנפש בזה ובבא, ויתקיים בזה מאמר הכתוב והיה מחניך קדוש.

דברי הכותב לכבוד ה' ותורתו ומיצר בצרת עמו ישראל המצפה לגאולה בב"א.

ישראל מאיר ב"ר אריה זאב הכהן.

כיון שראה האב את המצב קרא את אחיו הקטן ואמר לו כי בתו אינה חפצה עוד לשוב אליו. ויען האח ויאמה, אכן מקבל אני את דבריה, אולם להיכן היא חוזרת? לבית אביה ואמה שנתגדלה משך כל חייה, ואילו להיכן אחזור אני? הלא גם אני נתגדלתי בבית זה ואף אני איני שב אלא לבית זה ולא לשום מקום אחר, ומה תועיל מה שהיא חוזרת לביתך הלא גם אני אחזור לביתך.... ע"כ צריכים עצה אחרת שיטיב לשנינו.

הפטיר המגיד מדובנא ואמר: בכל יום ויום מחזיר הקב"ה את הנשמה לתוך הגוף, והלא הגוף הוא דבר גשמי ואילו הנשמה היא דבר רוחני שנחצבה מתחת כסא הכבוד, ובכל לילה עולה הנשמה למעלה וזועקת לפני הקב"ה על הרכב הנשמה בתוך הגוף וכי אינה יכולה לסבול עוד לשהות בקרבו, כיון שאינו מתנהג כשורה, אולם הקב"ה שולחת ומחזירה אותה בכל יום ויום שוב לחזור לגוף, ויוטב המצב.

אבל בהתקרב הימים הקדושים אחר שנה שלימה שסבלה בתוך הגוף אומרת לפני הקב"ה שאינה חפצה לחזור אל הגוף בשום פנים באופן וזכה, על כן אומרת לפני הקב"ה הנשמה לך והגוף פעלך, פ"י הלא גם הנשמה וגם הגוף שייכים עליך, א"כ הלא שניהם יחזרו אליך, על כן חוסה על עמלך, ותמחל ותסלח על כל העוונות ותקל מעליה כל הנסיונות שתוכל לעבדך ללא שום מונע ומכשול, וכך יטיב לגוף ולנשמה.

יעזור השי"ת שיהיה לנו כוחות הנפש לעמוד בכל הקבלות טובות שאנו מקבלים לקראת השנה החדשה, ולהיחלם בספרן של צדיקים גמורים, ונזכה לבני בריכי וחיי אריכי ומזוני רוויחי וסייעתא דשמיא,

חלק גדול מלבושיהן כנגד הלב וכה"ג הכל מגולה כדי שבכל מקום שיביט שם האיש יהיה נגד הערווה... עכל"ק, עיין בהערה תוכן כל המכתב.

הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך

ואסיים את דברי במשל שהמשיל המגיד **מדובנא זצ"ל** על מאמרנו בסליחות 'הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך', משל למה הדבר דומה ליתום שנתייתם ל"ע מאביו ואימו בהיותו צעיר לימים, ונשאר עירום וחסר כל. ליתום זה היה אח גדול שריחם עליו והכניסוהו לביתו וגידלו שם, עד שנהיה כבן בית ממש, כיון שנתגדל בבית אחיו עוד מהיותו חמש שנים בלבד.

ייהי כאשר יגדל היתום והגיע לפרק האיש מקדש, התחילו לחפש זיווג הגון ליתום זה, באחד הימים נענתה בעלת הבית לבעלה - אחיו של היתום, הלא אחיך היתום נתגדל אצלינו משך כל שנות ילדותו ובחרותו, והנה יש לנו בת, ומדוע לו נגמור השידוך ביניהם בכי טוב. ההצעה אכן נתקבלה על דעתו, וגמרו השידוך וערכו חתונה גדולה ונשא האח הקטן את בת אחיו הגדול.

כעבור כמה שבועות חזרה הבת אל בית אמה באומרה כי אינה יכולה לסבול לדור עם דודה, אולם אביה ביקש ממנה שתישאר עמו והזמן יעשה את שלו ויטיב מצבה, ואף הוא יוסיף לדבר עם אחיו להיטיב עמה. אמנם עובדא זו נשנה ונשלה פעם אחר פעם. יום אחד חזרה הבת אל בית אביה ואמרה בנחישות הדעת שאינה חוזרת אל בעלה אלא נשארת כאן ללא שום טענה ומענה.

ההשפעות טובות עדי נזכה להתרוממות
קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים
עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו
אמן ואמן.

מען זאל פועלין אלעס גוט'ס, ובזכות
הקבלות טובות בעניני עבודת התפילה
ועסק התורה וגדרי הצניעות והקדושה,
נזכה להיושע בשנה טובה ומתוקה לשנת
גאולה וישועה שנת אורה, שנת שמחה, ולכל

דברות קודש קודם תפילת נעילה ביום הקדוש תשפ"ו

בתוכן

בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון • שובו אלי ואשובה אליכם • דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב • חותמו של הקב"ה אמת • שנת תשפ"ו זמן מסוגל להתעוררות הגאולה

בני אדם, ולכך הוא נוצר, ומדוע בשם 'גזלן' יקרא?

הוא מותיב לה והוא מפרק לה על דרך משל, לאיש אחד במדינת רוסלאנד שהיה רגיל עבור פרנסתו להשחיר ולהבריק סחורה בדרכים נסתרים וביערות ואח"כ למכור הסחורה אצל ה'שוואראצער מארק'. ויהי באחד הימים הלך האיש כאשר שקו המלאה עם סחורה המוברחת מונחת על כתיפו, לפתע שומע איש אחר פוסע אחריו, וירא שוטר עוקב אחריו, ותיפול עליו אימה ופחד, כי על זה פחד שלא יארע, אמנם כיון שלא היה יכול לברוח אחר שכבר שם השוטר את עיניו עליו, על כן החליט להסתיר הפחד בקרבו, ואדרבה לא הראה על פניו שום פחד ואימה אלא פנה בידידות אל השוטר ושח עימו, כה הלכו שעות ארוכות בעבי היער כאשר שוחחו על דא ועל הא, והודה האיש על הנס הגדול שניצל מן העונש.

ויהי כאשר הגיעו אל שערי העיר עצר אותו השוטר ואמר לו אתה מוזמן אל ה'פאליציי סטאנציע' על דבר הברחת

בראש השנה יכתבון וביום

צום כיפור יחתמון

בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון וכו'. הננו עומדים עתה בעת נעילת יום הקדוש יום צום כיפור, מסופר על הגה"ק בעל החפץ חיים זי"ע שהגיע פעם אל עיירה אחת שעמדה בקרבת עיר ראדין, אחר שבייר את מעשי אנשי העיר נתוודע שהיו רגילים להתפלל תפילת נעילה במהירות, ותפילת ערבית והבדלה מבעוד יום, ומיד פנו לעסקיהם באכילה ושתיה וכו' רח"ל, הדבר זה ציער מאוד את בעל החפץ חיים, וכמה שדיבר עליהם לתקן מעשיהם לא עלתה בידו להחזירם ממרדם.

החפץ חיים לא מצא מנוח לנפשו איך יתכן כדבר הזה שיהודים יחללו את היום הקדוש יום הכיפורים, דבר הכרוך באיסור כרת. על כן, בהגיע יום השבת כאשר הביהמ"ד היה מלא אנשים, עלה על בימה והתחיל בדבריו לשאול את פי הנמצאים: מדוע רגילים לכנות את היצר הרע בשם 'גזלן', והלא הוא ממלא תפקידו להכשיל

א) משל למה הדבר דומה לבן מלך שנתרחק מאביו כמרחק מאה יום, וכשהורו לו חבריו שיחזור אל בית אביו, ענה ואמר כי הדבר נמנע ממנו עקב המרחק הרב שיש ביניהם. מה עשה האב שלח שליח אל בנו וביקש ממנו שיעשה רק מה שביכלתו לעשות, והמלך ישלים ויעשה את שלו. כן הדבר הזה ממש בענין התשובה שאמר הקב"ה לבני ישראל (מלאכי ג' ז) שובו אלי ואשובה אליכם, כי אף שנראה בעיני האדם שאינו יכול להתקרב אל הקב"ה מחמת המרחק הרב שנתרחק מאת הבורא, אולם בשביל כך אמר הקב"ה **שובו אלי** כל אחד כפי יכלתו **ואשובה** אני ואתקרב אליכם להשלים המרחק.

דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב

על פי זה יבואר מאמר חז"ל על הפסוק (ישעיה נה ו) דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב, ואמרו חז"ל (ראש השנה יח.) אלו ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, דלכאורה יש לדקדק החילוק בין 'הימצאו' ל'בהיותו קרוב', ויש לומר הכוונה כי בהימצאו היינו בשעה שעדיין אין זה קרוב מחמת החטאים הרבים שהם כמסכים המבדילים בין ישראל לאביהם שבשמים, ומ"מ אמר כי בימים אלו שבין ראש השנה ליום הכיפורים אע"פ שעדיין רחוק האדם מאת הבורא מחמת פגמי החטאים, מ"מ מיד כאשר יתחילו לעשות תשובה והינם בכלל אותם הדורשים את ה' בהימצאו, הנה מכאן ואילך יוכלו לקיים המשך הכתוב קראוהו בהיותו קרוב, כיון שפתחו פתח כחודו של מחט, והקב"ה פותחו כפתחו של אולם וממציא עצמו לבניו שיוכלו להתקרב יותר ויותר.

הסחורה, ויזעק האיש זעקה גדולה: גולן אתה!, ויתמה השוטר בפניו מדוע תקראני גולן, והלא לכך נפקדתי לתפוס כל מבריה סחורה, ויען האיש: אכן לכך נפקדת, אולם על כך היית יכול לומר לי מיד כשפגשתי בתוך היער, כיון שהיה בדעתך לקחת ממני סחורתי, ומדוע הנחת אותי לשאת אותה על כתפי משך כל היום ברוב עמל, ועתה מה שעשית לי גזילה היא בידך, כי גזלת ממני כל כוחותי כשהלכתי בעקבותיך עד כאן. ע"כ תוכן המשל.

הפטיר חפץ חיים ואמר: כן ממש מתנהג היצר הרע איתכם, כי במשך כל היום הוא מניח לכם לצום ולהתפלל, ורק בסיום היום הוא מורה לכם למלל תיבות התפילה במהירות, ולסיים הצום מבעוד יום, והלא אם היה ברצונו להכשילכם בחילול היום הקדוש והנורא הזה, הלא בידו להורות לכם מיד בתחילת היום לחללה, ומדוע הניח לכם לשאת את עול הצום הזה כל היום עד לסיומה מבעוד יום, אין זה אלא גולן הגוזל ממכם כוחות אלו. כמובן שהדברים שיצאו מפי איש טהור וצדיק עשו רושם רב בלב השומעים, וקיבלו על עצמם לשמור את צום יום הקדוש כהלכתו.

שובו אלי ואשובה אליכם

והנה ביום הקדוש יום הכיפורים שהיא יום המקודש ביותר מכל ימות השנה שאין השטן שולט בו (עי' יומא כ.), וביד כל אחד ואחד להתקרב אל הבורא מתוך תשובה שלימה, אולם לפעמים יחשוב האדם כי הדבר רחוק ממנו ואיך יוכל לתקן כל אשר פגם, אבל כבר המשיל הרה"ק **מסאטמאר זי"ע** את הענין בספר **דברי יואל** (יום כיפור אות

אשר בימים אלו היה לנו להתקרב אל ה' על ידי הדרישה בהימצאו, והננו עומדים בנעילת יום הקדוש, ולא נתקרבנו אליו, מ"מ עדיין אפשר לזכות לכך כי קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ויתקבלו תפילתנו ברחמים וברצון.

שנת תשפ"ו זמן מסוגל להתעוררות הגאולה

ואזכיר שוב מה שאמרתי כבר אתמול קודם כל נדרי שהשנה הזאת שנת תשפ"ו מסוגלת מאוד שנוכה לדבר ישועה ורחמים ולעורר את הגאולה השלימה כמו שאמר הרה"ק משיניאווה זי"ע ששנת תשכ"ו היתה זמן פקידה ובישמוח משה הביא בשם הזוה"ק שבכל שישים שנה מתעוררת פקידת הגאולה, על כן נתפלל לעת כזאת על הגאולה השלימה כי כאשר תצא השכינה מהגלות הלא אף אנו נזכה לדבר ישועה ורחמים וניפטר מכל הצרות הכלליות והפרטיות.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיתקבלו תפילותינו לרחמים ולרצון ונזכה במהרה לגאולה השלימה ולגמר חתימה טובה, שנה טובה ומבורכה, שנת אורה, עדי נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

והנה כאשר נתבונן בשפלות מצב דורינו הלא פחד ורעדה אחזתנו כאשר מתבוננים שכבר חלף וגם עבר כל חודש אלול, ואפילו ימי ראש השנה ועשרת ימי תשובה ועדיין לא זכינו לדרוש את ה' בהימצאו ועדיין אין לנו הזכות שיהיה קרוב אלינו, וא"כ איך נזכה בשעה נשגבה זו של נעילה לגמר חתימה טובה, כי ביום צום כיפור יחתמו, ובאיזה פנים אנו ניגשים אל השעה הגדולה הזאת ולתפילת נעילה.

חותמו של הקב"ה אמת

אולם באמת אפשר להתנחם, דהלא אמרו חז"ל (שבת נה.). **חותמו** של הקב"ה אמת, וכיון שיום הקדוש הוא יום **חתימה**, נמצא שיום הקדוש הזה של יום הכיפורים שהיא חתימת הדין, הלא היא יום האמת של מלך מלכי המלכים הקב"ה שחותמו אמת, נמצא העת הגדול הזה של נעילה היא זמן חתימת האמת. ואפשר לרמז כי על זה אמר נעים זמירות ישראל (תהילים קמה יח) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו **באמת**, שהכוונה שקרוב ה' לכל אלו הקוראים אליו בזמן חתימת האמת היא הזמן של נעילת יום הקדוש.

ולכן אף אם כבר עברו כל ימי ראש השנה ועשרת ימי תשובה ואף רוב יום הקדוש

דרשת הושענא רבה בשעת ההקפות

שנת תשפ"ו

בתוכן

הושענא למענך אֱלֹקֵינוּ הושענא: פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום
 • עשה נא למען שמך • ואהבת לרעך כמוך אני ה' - מידת האחדות מהפך מידת
 הדין למידת הרחמים • הושענא למענך בוראנו הושענא: הראינו את מראיך
 השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוו • חביב אדם שנברא בצלם אֱלֹקִים •
 שלח רפואה שלימה לחולי עמך - רפואת הנפש ורפואת הגוף • הושענא למענך
 גואֵלֵינוּ הושענא: עקידת יצחק לזרעו של אברהם ברחמים היום תזכור • כמידה
 שאדם מודד מודדין לו • הושענא למענך דורשינו הושענא: דורש אין לה
 מכלל דבעיא דרישה • סלח נא היום עבור כי פנה יום

מדינות מלכותו פעם אחת בשנה, ובהתקרב
 המועד ההוא הודיעו בכרוזים בכל רחבי
 המדינות שמתקרב ובא הזמן שיבוא המלך
 לחון את פני בעיר, ובשעה שיהיה המלך
 בעיר ניתנה הרשות לכל איש ואיש לבוא
 לפני המלך להציע לפניו כל בקשותיו וצרכיו,
 וברוב רחמי וחסדי המלך ימלא המלך כל
 משאלותיו, ואפילו האיש אשר פגם בכבוד
 המלך יוכל לחנן פני המלך לפייסו וימחל
 לו המלך על פשעיו בעת ההיא.

כמוכן שכל בר שכל ובר דעת משתוקק על
 הזמן שיכנס המלך לתוך העיר, והחכם
 עיניו בראשו היודע שיש זמן קבוע אשר
 המלך נכנס אל תוך שערי העיר, הרי הוא
 יוצא חוץ לעיר וממתין על ביאת המלך
 קודם שיכנס אל שערי העיר, ומקבל פני
 המלך ונופל לפני רגליו ומתחנן אליו שימחל
 לו על חטאיו וימלא כל משאלותיו, ואכן

הושענא למענך אֱלֹקֵינוּ הושענא

פתח לנו שער בעת נעילת
 שער כי פנה יום

עומדים אנו ביום המסוגל יום הושענא רבה,
 והנה איתא **מהחתם סופר** שביום
 הושענא רבה יורדים האבות הקדושים
 להתפלל יחד עם בניהם, ובפרט במקומות
 שהיו רגילים להתפלל שם. והנה **אאמור"ר**
 זללה"ה היה רגיל להזכיר ביום הושענא רבה
 את המשל ששמע מרבו שהיה אומרו בשם
 אביו עד הרה"ק **בעל הישמח משה זי"ע** לבאר
 טעם ורמז בקריאת יום זה - יום האחרון
 של ימי הרחמים והרצון שאפשר להיוושע
 בדבר ישועה ורחמים לפני אדון כל - בשם
 'הושענא רבה', וביאר על דרך משל למלך
 רחמן אדיר וחזק שמלך על הרבה מדינות,
 שהודיע כי עתיד הוא לבוא לבקר בכל

בתפילות ותחנונים ורואה לתקן מה שפגם ומבקש על נפשו ועל כל כלל ישראל.

אמנם מי שעובר עליו חודש אלול ולא הקדים לצאת לקראת המלך לקבל פניו ולא נתקרב לפני הקב"ה, יש לו עוד פנאי בראש השנה ועשרת ימי תשובה שאז המלך נמצא בתוך העיר כמאמר הנביא (ישעיה נה ו) דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב, ואמרו חז"ל (ראש השנה יח.) אימתי הוא נמצא באלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, ובימים אלו הבורא ברוך הוא ממציא עצמו לעם קרובו, והזמן מסוגל להתקרב אל השי"ת ולבקש סליחה ומחילה על אשר פגמו נגדו.

ואלו אשר לא היו חכמים ולא ניצלו ימים קדושים ונשגבים אלו להתקרב אל השי"ת, הנה עדיין יש לנו חג הסוכות שנכנסים בצילא דמהימנותא, והוא זמן אשר הקב"ה משתעשע עם הצדיקים, כאשר מקיימים מצוה סוכה ומצוות נטילת לולב הרמוז בו שם הוי"ה ואי אפשר לתאר ולשער גודל עבודת הצדיקים בימים קדושים אלו של חג הסוכות, ואילו זכינו היינו זוכים להידבק בקודשא בריך הוא בעבודת הימים הקדושים האלו.

אבל כעת הננו עומדים כבר ביום הושענא רבה וכבר הגיע יום האחרון והשעה האחרונה לפני פרידת המלך מאיתנו שהיא זמן גמר חתימה וזמן מסירת הפתקאות עד יום שמיני עצרת אחר תפילת מוסף, והכרוזים מכריזים כבר שהמלך עומד לצאת מתוך העיר והמלך ממתין שיבוא כל אחד לבקש לפניו בקשותיו, הנה כל מי שיש לו מח בקדקדו מנצל יום האחרון לבקש ולחנן פני המלך הרחום והחנן שימלא כל משאלותינו, כי אם לא עכשו אימתי, עכ"ד

המלך בחסדו הגדול ממלא לו כל צרכיו ומוחל לו על מרדו ונכנס יחד עם המלך שמחה אל תוך העיר.

ואף מי שאינו בר דעת וממתין עד שיכנס המלך אל תוך העיר מ"מ בוודאי בשעה שכבר נכנס המלך אל תוך העיר והכרוזים יוצאים בכל רחבי העיר שאפשר לבוא ולקבל פני המלך ולהתחנן לפניו והמלך ממלא בקשות כל אחד ואחד בוודאי נופל עליו פחד כי השעה ההיא היא שעת כושר לחנן פני המלך, ונכנס ומבקש כל משאלותיו והמלך ממלא אותם ומוחל לו על חטאיו.

אולם אף מי שאין הפחד נופל עליו בשעה שהמלך בעיר ואינו מנצל הימים אשר המלך שוהה בין בני מלכותו אלא עסוק בטרדותיו הפרטיים ואינו שם ליבו אל הכרוזים הנשמעים בעיר בחשבו שעדיין יש זמן עד שיצא המלך מתוך העיר, ואינו ממנהר ליכנס אל המלך, מ"מ כאשר יבוא היום בו יצא המלך מתוך העיר והכרוזים יודיעו בכל חוצות קריה שהמלך עומד לצאת, מי פתי ומי כסיל אשר ישאר בביתו ולא ינצל הזמנות אחרונה לחנן את פני המלך לבקש על נפשו שימחל לו על חטאיו ולמלאות צרכיו.

והנמשל מובן כי המלך הוא מלך רחמן מלכו של עולם הקב"ה, שנותן בכל שנה ושנה זמנים המסוגלים לתשובה והם ימי הרחמים והסליחות שיכולים להתקרב ולהתדבק בהשי"ת, והימים מתחילים כבר מראש חודש אלול כשמתחילים לתקוע בשופר המכריז עורו ישנים משנתכם ורדומים מתרדמתכם (עי' רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ד), הנה האיש הנלבב ובר דעת אזי מתחילת חודש אלול מקדים עצמו לבוא לפני המלך

הבקשה 'הושענא'. כמו"כ ביאור וטעם קריאת היום הזה הושענא רבה.

ונראה על פי הא דאיתא **מהחיד"א** בשם **הקדמונים** שתיבת 'אהבה' היא

בגמטריא 'אחד', והנה כאשר יאהב אחד את חברו וחברו יאהב אותו הלא ישנה ב' פעמים אהבה, כמים פנים אל פנים, וביחד עולים כמנין שם הוי"ה, ובזה מבאר החיד"א הא דכתיב (ויקרא יח ט) ואהבת לרעך כמוך אני ה', כי רק כאשר יאהב איש את חברו אז אני ה', כי אהבתם עולה בגמטריא כשם הוי"ה ברוך הוא.

באופן אחר כתב החיד"א כי סגולת אהבת ודיבוק חברים להמתיק הדינים

מעל בני ישראל, והנה תיבת 'כמוך' עולה בגמטריא כמנין שם 'אלה-ים', וזהו הכוונה **ואהבת לרעך**, פירוש כאשר האהבה והאחדות תהיה בין בני ישראל אזי **כמוך** - הרומז על מידת הדין כנ"ל מתהפך **לאני ה'**, כי האחדות מעוררת מידת הרחמים על בי ישראל בטל מהם כל צער וצוקה.

והנה ידועים המה דברי המדרש (ויק"ר פ"ל סי' יב) כי הד' מינים רומזים על ד'

כיתות שיש בבני ישראל ויבאו אלו ויאגדו עם אלו, הרי לנו כי הד' מינים מורים על האחדות והאהבה. ולפי"ז יש לומר כי אף שבאמת מלך במשפט יעמיד ארץ ומתנהג כפי שורת הדין, ואז תקשה הקושיא 'אי מלכא אנא עד השתא אמאי לא אתית לגבאי', מ"מ כיון שעל ידי נטילת לולב וכל המינים עימו מרבה האחדות ודיבוק חברים הלא מתהפכים הדינים לרחמים וממילא יבטלו כל הקושיות.

ואפשר להוסיף עוד כי על ידי נטילת לולב המורה על האחדות כנ"ל אזי

הישמח משה. ואף אנו ניזהר שלא נצא מיום גדול זה בריקניא, אלא נתעורר בזמן שעדיין נשאר לנו קודם שהיום עובר לפקוד פני המלך.

עשה נא למען שמך

והנה הקדושת יו"ט הוסיף על דברי הישמח משה וסיים המשל ואמר, כי מי שלא יבוא אל המלך עד היום האחרון בוודאי בושע וכלימה תכסה פניו בבואו אל המלך, כי שאל ישאל המלך 'אי מלכא אנא עד השתא אמאי לא אתית לגבאי', והוא קושיא עצומה אשר כמעט שאין עליו תשובה, אולם קושיא עצומה זו אינה אלא כשיבוא לבקש על עצמו, אבל מי שבא אל המלך לבקש עבור טובת המלך וטובת המלוכה, אין שואלים ממנו שום שאלות וקושיות כי לטובת המלך ותועלתו אין זמן מוגבל וכל יומא זמנא היא.

ולכן אנו פותחים ואומרים הושע נא למענך **אלוקינו**, כי אין אנו באים לבקש על נפשינו, כי עיקר תפילתנו היא עבור צרכי המלך ובעבור כבודו יתברך ששכינתא בגלותא, ואנו מבקשים לפני מלך מלכי המלכים 'הושע נא למענך אלוקינו' שיצא מתוך חשכת הגלות. ובכך לעורר את הלבבות לתשובה שינצלו את הזמן האחרון לתשובה ומעשים טובים ולהתקרב אל הבורא, כל עת שנמצאים בבית הכנסת ביום שיכולים לפעול כל הישועות.

ואהבת לרעך כמוך אני ה' - האחדות מהפך מידת הדין למידת הרחמים

ונראה לבאר באופן אחר ביישוב הקושיא 'אי מלכא אנא עד השתא אמאי לא אתית לגבאי'. וכן ליישב מה שמכפילים

כאשר יחטא האדם בחטא הלא הוא מאבד חלילה הצלם אלוקים אשר נברא בו האדם, ואין הקב"ה יכול לשמוע קולו קול התפילה, ואין אנו יכולים לעלות להתפלל לפניו אלא אם כן ישוב בתשובה שלימה לפני הקב"ה ויתוקן הצלם אלוקים ויחזירה למקומה, ואז יהיה בבחינת **הראיני את מראיך**, כיון שיוכל הקב"ה להביט בפניו המעוטר בצלם אלוקים, ובכן **השמיעיני את קולך** היא קול התפילה **כי קולך ערב ומראך נאווה**.

והנה אמר התנא (אבות פ"ג מ"ד) חביב אדם שנברא בצלם אלוקים שנאמר (בראשית ט ו) בצלם אלוקים ברא אותו, ואיתא **בספרים הקדושים** שאפילו במחשבה בלבד על ידי הרהור רעה אפשר לפגום בצלם אלוקים רח"ל כי פניו משתנים לרעה, ואם כן תיפול עלינו אימתה פחד איך יקבל הקב"ה תפילותינו כיון שנאבד מאיתנו הצלם אלוקים על ידי חטאינו.

והישוב לזה היא כי חסד ורחמים היא מאת אבינו אב הרחמן עם האדם, שאף אחר שנאבד מאיתו הצלם אלוקים מ"מ כשישוב בתשובה שלימה לפניו יברא לו הקב"ה הכל יכול צלם אלוקים חדש, כדאיתא **מהאר"י הקדוש**.

על דרך זה יש לפרש דברי **רש"י** (בראשית א ד"ה ברא) בתחילה עלה במחשבה לבראות במידת הדין ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, ולדרכינו יאמר בכוונת הדברים, שבתחילה עלה במחשבה שרק מי שיש לו צלם אלוקים יוכל לעמוד בעולם הזה, אולם כיון שראה שאין עולם מתקיים כיון שרבו בני אדם הנכשלים בחטא ונאבד מאיתם הצלם אלוקים, על כן הקדים מידת הרחמים ושתפה מידת הדין כדי שיוכל הקב"ה לחדש

מתמתקים הדינים ומידת הדין מתהפכת למידת הרחמים, וממילא בטלה גם קושיית 'אי מלכא אנא עד השתא אמאי לא אתית', ובזכות זה אפשר לגשת לפני קודשא בריך הוא לבקש ולהתחנן על נפשינו. ובכן יבואר מה שמתפללים 'הושענא למענך **אלוקינו**', והיינו טעמא שלא אמר למענך הוי"ה, כיון שאנו מתפללים בזכות הד' מינים שאנו נוטלים עכשיו בידנו שתתהפך בבחינת אלוקים - מידת הדין לבחינת הוי"ה - מידת הרחמים.

והנה תיבת 'אבי' הוא בגמטריא י"ג, ופעמיים 'אבי' עולה בגמטריא כשם הוי"ה, ועל זה אנו מבקשים לפני אדון כל: הלא אבינו אתה הושענא למענך אלוקינו הושענא, והפך את מידת הדין למידת הרחמים, לייחד שמך הגדול, כי כלל ישראל הם גוף אחד, וכאשר באה צרה על אחד הלא כולם מרגישים אותה, ועל כן אנו מבקשים הושענא למענך אלוקינו הושענא, אבי אבי טאטע טאטע הבט משמים וראה את גודל צערינו כאשר מידת הדין שורה עלינו באופן מבהיל, והפך מידת אלוקים לרחמים ותייחד שמך הגדול לעזור עלינו מידת הרחמים ולהושיענו ביצועה גדולה ושלמה.

ובכן נרים בתפילה קולינו:
הושענא למענך אלוקינו הושענא.

הושענא למענך בוראנו הושענא

הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה

הזכרנו ביום ראש השנה את דברי **האלשיך הקדוש** (שיר השירים ב יד) לפרש מאמר שלמה המלך הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה, דהנה

למענך בוראינו, דהיינו שהקב"ה יחדש ימינו כקדם שיהיה פנינו מעוטר בצלם אלוקים, ועל ידי כך נזכה כולנו לישועה שלימה כיון שיקבל הקב"ה את תפילותינו.

שלח רפואה שלימה לחולי עמך - רפואת הנפש ורפואת הגוף

ואף על זה גברה בקשתינו שלא תאבד הצלם אלוקים, כי בעוונותינו הרבים ישנם חולים רבים אשר עקב המחלה שנחלו בה צריכים לזון מתרופות המאבד את צלם פניהם בגשמיות רח"ל, ואנו תפילה לפני ריבון כל עולמים א-ל נא רפא נא לה לכל חולי ישראל.

כמו"כ נכלל בתפילה זו תפילה על בנינו ועל דורותינו שנישאר אנו ודורותינו כולנו בצלם אלוקים, כי כמה גברה העגמת נפש בדורינו בענין הזה, כאשר צעירים רבים נאבד מאיתם הצלם אלוקים כאשר הולכים לחפש אחר בורות נשברות ולהחיות נפשם ממי התאוות רח"ל, על כן אנו מבקשים תפילה זו שתשוב הצלם אלוקים לכל בני ישראל וממילא נזכה לישועה.

ובכן נתפלל ונבקש:
הושענא למענך בוראינו הושענא.

הושענא למענך גואלינו הושענא

**עקידת יצחק לזרעו של אברהם
ברחמים היום תזכור**

כבר הזכרנו במשך ימי החג דברי המדרש שוחר טוב (מזמור קיט) שהתפאר הקב"ה באברהם: כשאמרתי לו (בראשית כב ב) קח נא את בנך וכו' והעלהו שם לעולה, היה לו להשיב: אתמול אמרת לי (שם כא יב) כי

הצלם אלוקים על האדם כדי שיהא מראו נאווה ויתקבלו תפילותיו לחמים ולרצון.

חביב אדם שנברא בצלם אלוקים

מסופר על הרה"ק הבעש"ט הקד' זי"ע שפגש במלך גוי אחד, המלך חלה ברגליו וביקש מן הבעש"ט הקד' עצה לרפואה, ויען לו הבעש"ט הקד' שאם לא ימלא כל תאוות לבבו יזכה לרפואה, כעבור תקופת מה נפגשו שנית, וישיח המלך את ליבו לפניו שעדיין לא זכה לרפואה, וישאל הבעש"ט הקד' את פיו: וכי עשית כאשר הורית? וכיון שענה לו המלך בחיוב, נענה אליו הבעש"ט הקד': רואה אני על פניך כי דברי שקר ענו פיך, כי עדיין אתה שקוע בתאוות רעות, ואכן הודה המלך ואמר: איך אוכל להתגבר על התאוות, הלא אני רואה במציאות שיוכלו להתגבר על תאוות אלו, ויען לו הבעש"ט הקד': אכן גם אני זקנתי ואף אני איני מבין איך אפשר להתגבר.

כיון שיצאו משם תמה הרה"ק ר' ברוכ"ל זי"ע לפני זקינו: זיידע, מדוע לא ענית לו כי יהודי אתה ולבני ישראל ניתנה כוחות הגבורה להתגבר על כל הנסיונות מה שלא ניתן לערלי לב, ויען לו הבעש"ט הקד': אכן אף כי כך הוא מ"מ ערל ונכרי לא יוכלו להשיג כלל מדרגת 'יהודי' והכוחות שניתנו לו. אחר הדברים האלה הפטיר הרה"ק ר' ברוכ"ל והוסיף על דברי זקינו הבעש"ט הקד': ואני אומר שאף יהודי אינו משיג את מעלתו וערכו היהודי.

ולדידן יש לומר שצריך כל אדם להתבונן בכוחו הגדול שניתן לכל בר ישראל שיכול להשיב הצלם אלוקים על פניו על ידי התשובה. ועל זה אנו מתפללים הושענא

שום קושיות, כיון שאילו היה אברהם מקשה אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, לא היה הקב"ה יכול להשיב לו שילד בן אחר אשר שמו יצחק, כיון ששם יצחק מרמז כנ"ל על שנות אברהם ושרה, ואילו אז כבר היה אברהם בן קל"ז שנה, נמצא שעל קושיא זו לא היה תשובה, ובכל זאת לא הקשה אברהם אבינו שום קושיות ועמד בנסיון הזה, עיי"ש.

במידה שאדם מודד מודדין לו

ובזה יתפרש הא דכתיב (שמות 11) לכן אמור לבני ישראל אני ה', וכתב **בבעל הטורים** (ד"ה לכן) שתיבת 'לכן' עולה למנין מאה, והוא רמז לאברהם אבינו שנוולד לו בן בהיותו בן מאה שנה שבזכותו יצאו נבי ישראל מארץ מצרים, ולהנ"ל אפשר לומר הכוונה שזכותו של אברהם שנוולד לו יצחק בהיותו בן מאה שנה, ולא היה יכול להוליד בן אחר במקום יצחק, כיון שבשם יצחק נרמז כל המאורעות כנ"ל, נמצא שכאשר ציוהו הקב"ה להעלות את יצחק לעקידה, שהיה יכול להקשות קושיות ובכל זאת לא הקשה כלום, ובזכות מידה זו מדד הקב"ה לנו ג"כ לסתום פי המקטריגים ולהוציאנו מארץ מצרים.

ועל כן אנו מבקשים הושענא למענך גואלינו, שכמו שגאל אותנו מארץ מצרים ולא הניח למקטרג להשטין ולקטרג על בני ישראל כמידה שהיתה באברהם אבינו שלא הקשה קושיות, הנה גם אנו בני אברהם בקשתינו בפינו ביום הזה לבל יניח למשטינים להשטין עלינו, ובזכות אברהם אבינו שלא הרהר אחר הקב"ה כלל, ועמד בכל עשרה נסיונות, לזרעו היום ברחמים תזכור להביט משמים על הנסיונות הרבות הסובבים אותנו על כל צעד ושעל מבית

ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי והעלהו לעולה, ולא השיב כלל רק נזדרז למצותי, ע"כ.

וכתב בישמח משה (פרשת וירא) שזכות גדול יש בזה לאברהם במה שלא הקשה כלום אף שהיה יכול להקשות, והקב"ה מודד לו כמידתו מדה כנגד מדה בשעה שאין לישראל זכות והמקטריגים מקשים קושיות על ישראל מדוע עושים וחוטאים כך וכך, ובדין שיקבלו ענשם, משיב להם הקב"ה: והלא אברהם אביהם היה לו להקשות עלי ולא הקשה כלום, על כן הדין נותן שכמידה זו אתנהג עם בניו שאין להקשות עליהם כלל, עכ"ד.

על פי זה ביאר **בקדושת יום טוב** (לר"ה אות ב) ענין נסיון עקידת יצחק, כי בודאי עיקר הנסיון של אברהם אבינו ע"ה לא היה מה שרצה לשחוט את בנו יחידו, שהרי גם איש אחר אם יאמר לו הקב"ה כן היה מקיימו, ואין רבותא כל כך מאברהם אבינו, אולם הנסיון הגדול היה במה שלא הרהר ולא הקשה כלל על הקב"ה שאמר לו אתמול 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ועתה אומר לו 'והעלהו שם לעולה' שהוא לפלא מאוד, ודבר זה מעיד על צדקת התמים אברהם אבינו שלא הרהר אחר השי"ת כלל, והיא שעמדה לו ולבניו אחריו זכותו הגדול שבכל עת שאם יהיה ח"ו איזה קטרוג על ישראל תעמוד להם זכותו להושיעם ולא יוכלו המשטינים להקשות איזה קושיא עליהם ח"ו.

עיי"ש שמבאר בטעם קריאת שמו יצחק, כי הוא מרמז על המאורע, אות צ' מרמז על צ' שנות שרה בעת הלידה, ואות ק' על מאה שנות אברהם עיי"ש עוד, ובזה מבואר גודל הנסיון שלא שאל אברהם אבינו

הרגישו תיכף האנשים שהמלך בא אודות בנו, מה עשו, הסירו הבגדים הצואים מעליו והלבישוהו מחלצות ואף גם רחצו אותו ונתנו לו לאכול ולשתות למען יהיה מראהו כמראה בן מלך.

בין שהגיע המלך וראה כל זה, אמר בליבו הנה רואה אני כי טוב לבני כאן וכאשר ישהה עוד על זמן כזה או יותר יועיל בוודאי להטיב את דרכו, על כן הודיע המלך לבנו שלמחרת יסע ויחזור לביתו ויבא להיפרד ממנו. כששמע בנו את זאת הצטער מאוד כי נפשו מרה לו עד מאוד שישע המלך ויניחנו עוד בין המצצרים אותו כל כך, והלך לבקש צצה מאוהבו מה יעשה, ויען ויאמר לו הרי עיקר הגורם למלך שיניחך כאן אינה אלא מפני שראה שלא יחסר לך גם כאן כל צרכך, ותוכל להתנהג בתכסיסי מלכים גם במקום הזה, ולו היה יודע מגדול צערך כל ימות השנה שאי אפשר לך כאן להתנהג כדרך בן מלך הלא בוודאי היה מחזירך לביתו, על כן עתה ראה להודיעו על זאת.

ויהי למחרת בטרם הגיע המלך להיפרד מבנו מיהר הבן ויסר מעליו הבגדים הנאים וילבש בגדיו הצואים והקרועים ויפול לפני המלך ויבך ויתחנו לו לאמר ראה נא אבי המלך היאך אני הולך כל השנה, וכי סבור אתה שבמשך כל השנה כולה אני הולך בבגדים נאים כבן מלך ואוכל ושותה מכל טוב כמו שראית אותי עתה, לא כן אדוני אבי, אין זה אלא מעשה אנשים הללו להראות יפיי בעיניך לבל תקחני לביתך, אבל באמת כל השנה עובדים בי עבודה קשה ומכים אותי ועושים לי פצעים וחבורות חנם מבלי מאכל ומשתה, ואיך תניחני אבי ולא תרחם עלי להחזיר אותי בית המלכות, ע"כ המשל.

ובחוץ עד שכמעט שאין שייך לילך ד' אמות בלא נסיונות כיון שרבו כל כך עד למעלה מנשוא, וזכותו של אברהם אבינו יעמד לנו כהיום הזה להשתיק פי המקטריגים, כי באמת כל יהודי רוצה וחפץ להיות 'ערליך' ולעשות רצון קונו, אבינו שבשמים הבט משמים וראה בעבודת בני ישראל בימי השבתות והימים טובים וכל ימי הרחמים והרצון אשר בני ישראל נכנסים לבית הכנסת לקיים עבודתם עבודת הלב זו תפילה, ועל הכלל כולו יצא ללמד זכות עליהם, שנוכה במהרה להיוושע בדבר ישועה ורחמים.

הושענא למענך גואלינו הושענא.

הושענא למענך דורשינו הושענא

דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה

איתא בספר תפארת נפתלי לבאר על דרך משל הטעם שנהגו ביום הושענא רבה להסיר הטבעות מהלולב, משל למלך שהיה לו בן יחיד שלא היה מתנהג כהוגן ושלח אותו למרחקים למען אשר יצטער על אשר נגלה משולחן אביו ועל ידי זה יחזור ויבחר ללכת בדרכי ישרים כראוי וכיאות לבן מלך. והנה כאשר בא בן המלך למדינה רחוקה התאכזרו עליו האנשים מאוד ועבדו בו עבודה גדולה וקשה, וגם מנעו ממנו כל טוב וציערו אותו מאד ברעב וצמא ואף גם הלבישוהו מלבושים גסים וגרועים עד שקצה בחייו.

ממקומו היה המלך ממתין ומצפה מאד שיוכל להחזיר את בנו על ידי שישמע ממנו שנשתנו מעשיו לטובה אלא שבכלות השנה לא היה יכול עוד להתאפק ולהמתין עוד והלך לבקר בעצמו אחר מעשה בנו וגם לדעת באיזה אופן מתנהגים עמו שם. והי כאשר בא למדינה ההיא,

שהיא ממש בבחינת אין דורש ואין מבקש, וכאבידה הממתנת שבעלה יחפש אחריה דמינו, תעינו כשה אובד, ותפילתינו אליך בקש עבדך כי מצותיך לא שכחנו, ומה שאנו נראים בימי הרחמים והסליחות ברום המדרגה אין זה אלא בימים אלו, אבל במשך כל ימות השנה הרי אנו בשפל המדרגה ברוחניות ובגשמיות.

סלח נא היום עבור כי פנה יום

ואסיים עוד במה שהמשיל הישמח משה בתפילת נעילה ביום הכיפורים סלח נא היום עבור כי פנה יום, משל למה הדבר דומה למלך אשר ראה את בנו שניצוד בין אנשים אוכלי אדם רח"ל, ויהי בהגיע יום שהיה מיועד להרוג את בן המלך ולאכלו, לא עשה המלך כלום ולא השגיח, ויהי בצהרי היום כראות הבן כי כן, זעק זעקה גדולה ומרה: אבי המלך הלא לא עת לחשות כעת כי אם לא עכשיו אימתי. והפטיר הישמח משה לגבי יום הכיפורים שבהגיע עת נעילה זועקים סלח נא היום עבור כי פנה יום, כי אם לא עכשיו אימתי.

ואף אנו בהגיע יום האחרון של ימי הרחמים והסליחות היא יום הושענא רבה, גרים בתפילה קולינו: סלח נא היום עבור כי פנה יום, ואם לא עכשיו אימתי, ואם כלפי יום הכיפורים נאמר, כ"ש כשאנו עומדים כבר ממש ביום האחרון יום הושענא רבה, על כן אנו מבקשים מאת הבורא שיהא מבקש אחרינו וירא ויביט על שפלות ערכינו ומצבינו ויעשה נא למען כבוד שמו הגדול וכבוד כלל ישראל עדי נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הושענא למענך דורשינו הושענא.

והנמשל הוא, דהנה הקב"ה שלח אותנו מעל פניו בארצות אויבנו כי אמר אולי אז יכנע לבבם ואז ירצו את עוונם ויחלו מעט ממשא מלך ושרים, אבל בעוה"ר הקב"ה קצף מעט והמה עזרו לרעה ואנחנו מסורים ביד רשעים להרוג ולאבד למכה ולחרפה ללעג ולקלס, וכאשר יבואו ימי הרחמים והרצון הקב"ה בא לבקרנו ולראות מעשינו ואנחנו מתקבצים בכל ימי הרצון לבית תפלתנו ומרבים במצות ובמעשים טובים, וזהו דוגמת הלולב שאין לו אלא לב אחד כן אנחנו אין לנו אלא לב אחד לאבינו שבשמים בימים הללו (עי' סוכה מה:) והקב"ה מתרצה במעשינו.

אבל בבוא יום הושענא רבה הקב"ה מתפרד מאתנו כי ימי הרחמים והרצון נשלמים, והקב"ה רוצה להניח אותנו ח"ו עוד בגלות בין אויבנו, ע"כ אנחנו מסירים הקשרים מהלולב לרמז לו יתברך וכי תעלה על דעתך שכל ימי השנה ניתן לנו רשות לקיים מצותיך ולעבדך להיותנו דבוקים ומקושרים בך, ראה נא עמידתנו דלים ורקים מפוזר ומפורד בין העמים כלולב הזה עכשיו בלי קשריו, כן אנחנו נתונים בידם ככל רצונם ואין לנו מנוחה לשום דבר ובפרט לקיים מצותיך, והאיך לא תרחם על בניך בני אהוביך להניח אותנו בין הרשעים, אל נא תניחנו עכשיו כי אין לנו חיים בלעדיך והרי אנחנו חשובים כמתים אם לא תרחם עלינו ע"כ מהר והושיענו.

ועל זה אנו מבקשים בתפילת הושענא למנעך דורשינו כי עד עתה אין דורש ואין מבקש אותנו, ועל כן אנו מבקשים מאיתו הבט משמי מעל על עמך ישראל הנמצאים בעולם הזה וראה מצבינו במשך כל ימות השנה בין ברוחניות ובין בגשמיות

דברות קודש קודם הקפה שיטית ביום שמחת תורה תשפ"ו

בתוכן

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' • הנשמה לך והגוף שלך • ירוץ עבדך כמו אל
• ישתחוה אל מול הדרך • ויוסף הוא המשביר • משוך עבדך אל רצונך

מצא מין את מינו וניעור הלב לעורר כל האברים, ועל זה אמר דוד המלך נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', פי' כי דווקא בחצרות ה' אז ליבי וגם בשרי ירגנו שניהם גם יחד אל א-ל חי. עכ"ל הישמח משה.

ויתכן לומר שזהו עבודת הריקודין של מצוה כדי לשעבד הגוף וכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים לעבודתו יתברך, כי ע"י הריקודי קודש מתעלה ומתנשא גם הגוף בקדושה עליונה, כהנשמה, ולזה אומרים בשעת הריקודים פיוט ידיד נפש אב הרחמן, כי לגבי הנשמה נקרא הקב"ה בתואר ידיד נפש שהיא מרגשת נועם זיו אורו יתברך שמו, ואילו לגבי הגוף נקרא הקב"ה בתואר אב הרחמן, על דרך אמרינו (סליחות) הנשמה לך והגוף שלך חוסה על צמלך, כי בקשתינו מהקב"ה אב הרחמן שיחוס וירחם גם על הגוף.

הנשמה לך והגוף שלך

וכפי שהמשיל המגיד **מדובנא זצ"ל** הענין למה הדבר דומה ליתום שנתייתם ל"ע מאביו ואימו בהיותו צעיר לימים, ונשאר

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'

ידיד נפש אב הרחמן משוך עבדך אל רצונך ירוץ עבדך כמו איל ישתחוה על מול הדרך, יערב לו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם. ראוי לדקדק כפל ושינוי התוארים ידיד נפש ואב הרחמן, כי בוודאי יש בזה איזה כוונה. כמו"כ יש להתבונן בביאור וכוונת הבקשה משוך חסדך וירוצך עבדך.

ונראה דהנה הנשמה הטהורה השוכנת בתוך גוף האדם הלא היא משתוקקת תמיד להיות דבוק בבוראה על ידי קיום מצוות ומעשים טובים, אבל מה נעשה שהגוף העכור מעכב ומושך את האדם לדברים גשמיים. והנה כשהיה ביהמ"ק קיים וקיימו בני ישראל לעלות וליראות במקום הקודש נתעלה אז הגוף והנשמה גם יחד לעשות רצון קונם בלב שלם בלא מונע, וכן איתא **בישמח משה** לבאר כוונת דברי דוד המלך (תהילים פד א) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' ליבי ובשרי ירגנו אל א-ל חי, כי באמת רצונינו לעשות רצונו יתברך אלא ששאור שבעיסה מעכב (ברכות ז.), אבל כשיגיע האדם אל מקום המקדש שהיא ליבא דעלמא, הנה

הגוף, והלא הגוף הוא דבר גשמי ואילו הנשמה היא דבר רוחני שנחצבה מתחת כסא הכבוד, ובכל לילה עולה הנשמה למעלה וזועקת לפני הקב"ה על הרכב הנשמה בתוך הגוף וכי אינה יכולה לסבול עוד לשהות בקרבו, כיון שאינו מתנהג כשורה, אולם הקב"ה שולחת ומחזירה אותה בכל יום ויום שוב לחזור לגוף, ויוטב המצב.

אבל בהתקרב הימים הקדושים אחר שנה שלימה שסבלה בתוך הגוף אומרת לפני הקב"ה שאינה חפצה לחזור אל הגוף בשום פנים באופן, על כן אומרים לפני הקב"ה הנשמה לך והגוף פעלך, פ"י הלא גם הנשמה וגם הגוף שייכים עליך, א"כ הלא שניהם יחזרו אליך, על כן חוסה על עמלק, ותמחל ותסלח על כל העוונות ותקל מעליה כל הנסיונות שתוכל לעבדך ללא שום מונע ומכשול, וכך יטיב לגוף ולנשמה.

ירויץ עבדך כמו איל ישתחוה אל מול הדרך

ואף בעת ריקודים של מצוה אנו מבקשים **ידיד נפש אב הרחמן**, הלא אתה בראתנו באופן זה שתשכון הנשמה בתוך הגוף, ובכן בקשתינו מלפניך **משוך עבדך אל רצונך**, כי עבדך קאי על הגוף שהוא כעבד העובד את רבו בכפיה, ועל זה מבקשים שאף הגוף יתקרב אליך לעבדך בלב שלם ובאהבה, ומהאי טעמא גופא **ירויץ עבדך כמו איל** והוא מרמז על ריקודין קדישין שאנו רוקדין לכבוד התורה כדי לשעבד כל הגוף לעבודתו יתברך שמו, **ישתחוה אל מול הדרך**, ואנו משתוקקים להשתחוות וליראות לפניך בבית המקדש, כדכתיב (תהילים צו ו) הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקדשו, ואז

עירום וחסר כל. והנה ליתום זה היה אח גדול שריחם עליו והכניסוהו לביתו וגידלו שם, עד שנהיה כבן בית ממש, כיון שנתגדל בבית אחיו עוד מהיותו חמש שנים בלבד.

ייהי כאשר יגדל היתום והגיע לפרק האיש מקדש, התחילו לחפש זיווג הגון ליתום זה, באחד הימים נענתה בעלת הבית לבעלה - אחיו של היתום, הלא אחיך היתום נתגדל אצלינו משך כל שנות ילדותו ובחורותו, והנה יש לנו בת, ומדוע לא נגמור השידוך ביניהם בכי טוב. ההצעה אכן נתקבלה על דעתו, וגמרו השידוך וערכו חתונה גדולה ונשא האח הקטן את בת אחיו הגדול.

כעבור כמה שבועות חזרה הבת אל בית אמה באומרה כי אינה יכולה לסבול לדור עם דודה, אולם אביה ביקש ממנה שתישאר עמו והזמן יעשה את שלו ויטיב מצבה, ואף הוא הוסיף לדבר עם אחיו להיטיב עמה. אמנם עובדא זו נשנה ונשלש פעם אחר פעם. יום אחד חזרה הבת אל בית אביה ואמרה בנחישות הדעת שאינה חוזרת אל בעלה אלא נשארת כאן ללא שום טענה ומצנה.

כיון שראה האב את המצב קרא את אחיו הקטן ואמר לו כי בתו אינה חפצה עוד לשוב אליו. ויען האח ויאמר, אכן מקבל אני את דבריה, אולם להיכן היא חוזרת? לבית אביה ואמה שנתגדלה משך כל חייה, ואילו להיכן אחזור אני? הלא גם אני נתגדלתי בבית זה ואף אני איני שב אלא לבית זה ולא לשום מקום אחר, ומה תועיל מה שהיא חוזרת לביתך הלא גם אני אחזור לביתך...., ע"כ צריכים עצה אחרת שיטיב לשנינו.

הפטיר המגיד מדובנא ואמר: בכל יום ויום מחזיר הקב"ה את הנשמה לתוך

משוך עבדך אל רצונך

ובכן הזמן גרמא בעת הריקודים בהקפה השישית שיקבל כל אחד על עצמו להתעלות בדיבור ובמחשבה ובמעשה, לקדש העינים והמחשבות, ולעמוד בהם בכל אומץ, ולא להיכשל חלילה בזיז כל שהוא בעניני קדושה, ולהתגבר על כל הנסינות הרבים שיש בדורות אלו, ובוודאי שהקב"ה יעמוד לימין כל אחד שיוכל להתעלות ולהתקרב אליו. ועל ידי הריקודים הנחשב לנענוע כל הגוף מתעלה ומתקדש האדם בקדושה של מעלה שיעבדו הגוף והנשמה שכם אחד את הבורא בלא מונע, וירוך עבדך כמו איל השתחוות אל מול הדרך.

ומתאמרא בשם הרה"ק ר' איציק'ל מראדוויל זי"ע לרמז במאמר חז"ל בענין מחשבת פיגול על הקרבן שרק אם יחשוב מחשבת הפיגול על החלק הבהמה הכשר לאכילה אז תיפסל כל הבהמה לקרבן, אבל אם לא יחשוב המחשבה רק על הפסול אין כל הקרבן נאסר, ומידה טובה מרובה כאשר יקדש האדם במחשבתו את נשמתו אזי תתפשט הקדושה אף על הגוף לקדש כל איבריו בקדושה עליונה להקב"ה.

יעזור השי"ת שנזכה בזכות הריקודים של מצוה להתעלות ולהתקרב לפני הקב"ה ויזכו כל ישראל לפרנסה בהרחבה וכל טוב סלה.

נזכה לבחינת ליבי ובשרי ירננו אל א-ל חי, שהלב והבשר גם יחד יתעלו בקדושה עליונה ויערב לו לגוף ידידותיך יותר מנופת צוף וכל טעם גשמי.

ויוסף הוא המשביר

והנה כאשר לא תתאוה הגוף ותשתוקק כי אם לנועם זיו אורו יתברך שמו על ידי קיום המצוות ומעשים טובים אז נזכה לבחינת ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו, דהנה כבר הזכרנו בחול המועד דברי **הבני יששכר** (מאמרי חודש תשרי מאמר יא אות יד) בענין הנענועים העולים למנין צ' נענועים, ואפשר להוסיף שבצירוף הנענוע שהאדם מנענע את הלולב מיד כאשר נוטלו בידו ביחד הם צ"א נענועים ובסגולת צ"א נענועים אלו להשפיע פרנסה על בני ישראל, כמו שנרמז בפסוק (שם קמה טז) **פותח את ידך, שהר"ת עולה כמנין צ"א**.

ולדידן יש לומר בענין הריקודים של מצוה עם הספר תורה שנהגו גם לנענע את הספר תורה בהקפה שישיית, שהריקודים דומה לנענוע כל הגוף עם הנשמה עבור כבודו יתברך, והנה איתא **בישמה משה** (פרשת ויגש) כי השפעת הפרנסה תלויה במידת יוסף הצדיק, נמצא כי על ידי שיעבוד הגוף עם הנשמה להבורא מתעלים ומתקדשים במידת יוסף הצדיק, ובזכות זה יזכה האדם להשפעה רבה ופרנסה בהרחבה, בבחינת ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ויוסף הוא המשביר לכל עם הארץ.

סיפורי צדיקים

מסופר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אצל עריכת השלחן שמחת בית השואבה

מוצאי שבת חור"מ אושפיזא דיוסף תשפ"ה

די הייליגע תולדות, ווי ס'איז באוואוסט, איז געווען א תלמיד פון הייליגן פני יהושע. וויאזוי איז ער נתקרב געווארן צו חסידות? ס'איז דא אסאך גרסאות אין די מעשה, ס'איז א אריכות פון א מעשה אבער איך וועל עס דערציילן בקיצור.

רבי מאטל סלאנים האט פארציילט, אז אמאל איז ער אדורך געגאנגען דעם בית המדרש וואו דער בעל שם הקדוש איז געזעצן. ס'איז געווען אין די שטאט וואו דער תולדות איז געווען רב, אין די פענסטער געווען אפן, און ער האט זיך געוואלט צוהערן. פלוצלינג האט דער בעל שם הקדוש געזאגט אזוי: דא אונטערן פענסטער געפינט זיך א תלמיד חכם מיט א ירא שמים, אבער ער האט צוויי חסרונות וואס ער דארף מתקן זיין. איינס, אז פאר פסח, בשעת ער איז געזעסן אין בית המדרש און ער האט זיך אנגעגרייט די שבת הגדול דרשה, איז ער געווארן מוראדיג דורשטיג, און ער האט נישט געהאט קיין וואסער. און פלוצלינג איז אדורך געגאנגען א איד, און ער האט געהאלטן א שיסל וואסער, און ער האט אים געבעטן ער זאל אים געבן צו טרינקען, און יענער האט אים נישט געוואלט געבן.

קודם וועלן מיר אויסרעכנן די יארצייטן פון די וואך.

היינט איז געווען די יארצייט פון הייליג יוד הקדוש פון פשיסחא, י"ט תשרי. מארגן נאכט כא' תשרי (הושענה רבה) איז די יארצייט פון אונזער זיידע זכרוננו לברכה רבי איציקל אלעסקער, וועל איך שוין מארגן נאכט (אצל עריכת השלחן) רעדן. דאנערשטאג אסרו חג (כד' תשרי) איז די יארצייט פון הייליג תולדות יעקב יוסף. און פרייטאג (כה' תשרי) איז די יארצייט פון הייליג בארדיטשובער, און אויך איז כה' תשרי די יארצייט פון הייליג חתם סופר.

התולדות יעקב יוסף

התקרב לבעש"ט

דער תולדות איז אלט געווען הונדערט און פינף יאר ווען ער איז נפטר געווארן. יענע יארן, הונדערט און פינף יאר, היינט איז דאס א חידוש. יענע יארן, ער איז געבוירן תל"ז איז ער געבוירן און איז נפטר געווארן תקמ"ב, אסרו חג סוכות.

לזוועט אים נישט לאזן זיין רב מער, וועט ער וויסן אז ער גייט נפטר ווערן.

אזוי ווי מיר האלטן זיך פאר שמחת תורה, איז די מעשה גייט אז ס'איז געווען תקמ"ב שמחת תורה, האט ער געזען פון פענסטער ווי אן עם הארץ קומט צוריק פונעם קידוש, ער איז אנגעטרונקען, און ער טאנצט אויף די גאס. האט אים דער הייליגער תולדות געזאגט, "וואס ביסטו אזוי פרייליך? האסט געלערנט עפעס אינמיטן יאר, אז דו פרייסט זיך אזוי?" דער איד איז געווען בגילופין. האט ער געזאגט, "אויך מיר א רב, אז מין ברודער מאכט א שמחה טאר איך מיר נישט פרייען?" האט ער געזאגט, "איהר האט דאך געלערנט, דער עולם האט געלערנט, פריי איך זיך מיט." און דער איד האט אנגעהויבן צו רעדן, "אז איך קענט פרעגן אזא שאלה זענט איר ביי מיר אויס רב."

אזוי ווי דער תולדות האט דאס געהערט, קיינער האט עס אים נאכנישט געזאגט אין זיין לעבן, האט ער זיך דערמאנט פונעם בעל שם הקדושים ווערטער, און מוצאי שמחת תורה נאך הבדלה האט ער געהייסן מזאל רופן די חברה קדישא, און ער האט זיי פארציילט די מעשה פונעם בעל שם הקדוש, און וואס דער איד האט אים היינט געזאגט. די נעקסטען צופרי, אסרו חג סוכות תקמ"ב, איז דער הייליגער תולדות נפטר געווארן.

הקדושת לוי

השטן לא רצה שיוולד הבארדישטיבער

פרייטאג וועט זיין די יארצייט פון הייליגן קדושת לוי. ער איז געווען 70 יאר אלט, ער

איז ער געווען אזוי דארשטיג, האט ער אים געגעבן א פאטש אויפן פנים. ס'איז ידוע, דער הייליגער תולדות איז געווען א גברא דקפדנא. און ער האט גענומען וואסער נגד רצונו. ער האט אבער נישט געוואוסט אז דער איד איז געווען פון די ל"ו צדיקים אין דור, און די וואסער וואס ער האט געהאט האט ער אנגעגרייט פאר מים שלנו. דאס איז איין זאך וואס ער דארף מתקן זיין.

די צווייטע זאך וואס ער דארף מתקן זיין - און דאס הערט אלץ דער תולדות - אז איינמאל איז געווען תשעה באב, און ער האט געוואלט עפעס עסן, און ער האט שוין געמאכט די ברכה, און ער האט זיך דערמאנט אז ס'איז א תענית היינט, אז מ'טאר נישט עסן. האט ער אראפגעלייגט די מאכל און ער האט נישט געגעסן. יענע נאכט האט ער זיך גע'חלומט ווי פון די ברכה לבטלה איז ארויסגעקומען א פרדס גדול מיט גרויסע ביימער פאר די סטרא אחרא. באריכות איז די מעשה, אבער דאס איז דער קיצור. און אין חלום האט ער תשובה געטון, און ער האט שוין אלעס עוקר געווען, די גאנצע בוים איז שוין אויסגעטרוקנט, אבער די שרשים זענען נאך געבליבן. האט דער בעל שם הקדוש אויסגעפירט, כדי ער זאל מתקן זיין די אלע שרשים, מוז ער אנקומען צו אונז.

אזוי ווי דער הייליגער תולדות האט דאס געהערט, איז ער גלייך אריינגעשפרינגען פון פענסטער, און ער איז צוגעגאנגען צום בעל שם הקדוש, און דעמאלטס איז ער געווארן זיין תלמיד.

דברי הבעש"ט נתקיים

דער בעל שם הקדוש האט געזאגט פאר'ן תולדות אז ער וועט זיין רב אין די שטאט ווי לאנג לזוועט אים לאזן זיין רב. טאמער

וואס האסטו געלערנט ביי דיין רבי? האט ער אים געזאגט, איך בין געוואויר געווארן אז ס'איז דא א בורא עולם, ס'איז דא א באשעפער אויף דער וועלט. האט אים זיין שווער געזאגט, פארדעם דארף מען פארן צו א רבי? ווער ווייסט דאס נישט. האט ער גערופן די משרתת, פרענט ער, דו ווייסט אז ס'איז דא א באשעפער? האט זי געזאגט, יא. האט דער הייליגער בארדיטשובער געזאגט, זי זאגט און איך ווייס.

אברהם אבינו בהתקיעות

ר' מאטל סלאנימער ברענגט אין זיינע כתבים אז דער בעל מקרא ביים הייליגן מגיד איז געווען ר' מענדעלע וויטעבסקער. איין יאר איז דער הייליגער ר' מענדעלע וויטעבסקער נישט אנגעקומען, האט ער מכבד געווען דעם הייליגן בארדיטשובער אז ער זאל זיין דער בעל מקרא אנשטאט ר' מענדעלע וויטעבסקער. אזוי ווי ער האט אנגעהויבן צו זאגן תקיעה, איז ער גלייך צוזאמגעפאלן. האט דער הייליגער מגיד געזאגט, וואס איז האסט געזען אברהם אבינו? ר' מענדעלע האט געזען אסאך מער, און ער האט נישט מורא געהאט.

דער הייליגער דברי חיים ברענגט אין די תשובה, אז דער הייליגער מגיד האט איבערגעלאזט דריי תלמידים: דער הייליגער בארדיטשובער, דער הייליגער מאור עינים, און דער הייליגער אור המאיר. אן אינטערעסאנטע זאך איז, אז ער זאגט נישט דעם הייליגן רבי ר' אלימלך. ס'קען זיין אז ער האט נאר גערעדט פון אוקריינע, און אין פוילן איז געווען דער רבי ר' אלימלך ער האט געוואונט אין פוילן גאליציע. אפשר פארדעם ברענגט ער איהם נישט.

איז געבוירן ת"ק, און ער איז נפטר געווארן תק"ע, כה' תשרי.

ווען דער הייליגער בארדיטשובער איז געבוירן געווארן, איז דער בעל שם הקדוש געזעסן מיט די חברים און האט געטרונקען לחיים. האט דער בעל שם הקדוש געזאגט אזוי: יעצט איז אראפגעקומען א נשמה גדולה אויף דער וועלט. און ער האט פארציילט אזוי: אז איידער די נשמה איז אראפגעקומען אויף דער וועלט, איז דער יצר הרע געקומען מיט א טענה פארן אייבערשטן, ס'קומט אראפ אזא נשמה אויף דער וועלט, וועט בטל ווערן די בחירה אינגאנצן, ער וועט מחזיר זיין די גאנצע וועלט למוטב, און איך וועל נישט האבן וואס צו טון אויף דער וועלט. האט דער בעל דבר גע'פועלט' דריי זאכן: א' אז דער הייליגער בארדיטשובער וועט נישט קענען דעם בעל שם הקדוש; די צווייטע זאך, אז ער וועט קיינמאל קיין רבי נישט זיין, וועט אים נאר רופן רב, ג' און ער וועט האבן אסאך רדיפות.

אזוי איז געווען, ער איז געווען א רב אין אסאך שטעט, און מ'האט אים געפערליך גערודפ'ט. קודם איז ער געווען רב אין זשעליכאוו, האט מען אים גערודפ'ט ביז ער איז אנטלאפן קיין קאזשניץ, און ער איז געווען ביים הייליגן קאזשניצער מגיד. און נאכדעם איז ער אנגעקומען קיין בארדיטשוב, און דארט האט מען אים מורא'דיג שטארק גערודפ'ט.

למד שיש בורא עולם

ס'איז ידוע די סיפור וואס יעדער ווייסט, אז ווען דער הייליגער בארדיטשובער איז צוריקגעקומען די ערשטע מאל פונעם הייליגן מגיד, האט אים זיין שווער געפרעגט:

החתם סופר

למה לא נסע החתם לתלמידי בעש"ט

דער הייליגער חתם סופר, אויך די יאר צו די זעלבע טאג, אן אינטערעסאנטע שמועס וועגן דער הייליגער חתם סופר, ס'איז מיר געווען א חידוש און איך וויל עס מיט טיילן מיטן עולם. ס'איז דא א ספר זכרו למשה, ברענגט ער פונעם הייליגן שינאווא רב, אז דער הייליגער חתם סופר האט זיך אמאל מתבונן געווען, איך לעב אין א דור פון צדיקים נתגבים שרפי מעלה, איך האב נישט מיט זיי קיין שום באקאנטשאפט. אפשר וועל איך דארפן געבן א דין וחשבון אז איך בין נישט געפארן צו די צדיקים. אבער מצד שני, האב איך מורא צו פארן. אז מ'פארט, דארף מען דאך מבטל זיין פון אים לערנען. ווייל חסידים וואס זענען דרכם להגום, זאגט ער, אפשר איז בכלל נישט דא קיין ממשות אין זייערע מעשיות וואס זיי זאגן, איך ווייס נישט, צו ס'איז ווערט פארדעם צו מבטל תורה זיין.

האט ער זיך דערמאנט אז ער האט איין תלמיד וואס ער איז געפארן וואונען קיין קראקא, און איך האב געהערט אז ער איז געווארן א תלמיד פונעם הייליגן רבי'ן פון לובלין. אזוי זאגט דער חתם סופר צו זיך. האט ער אזוי געטראכט, אויב וואלט איך געהערט פון אים די גודל מדרגות הצדיקים, אזוי ווי זיי פארציילן וואלט איך אים געגלייבט, און אפשר וואלט איך געפארן.

אזוי ווי ער האט דאס געטראכט, איז דער תלמיד געווארן מורא'דיג נתעורר אז ער וויל פארן קיין פרשבורג, באזוכן זיין רבי דער חתם סופר, און ער איז געפארן, ער איז אנגעקומען צום הייליגן חתם סופר. אזוי

ווי דער חתם סופר זעהט אים, האט ער זיך זייער געפרייט, און ער הייבט אן צו רעדן צו אים, און ער זאגט אים זיינע ספיקות וואס ער האט, און ער בעט אים אז ער זאל אים פארציילן עפעס פונעם הייליגן רבי'ן פון לובלין. און פארשטייט זיך, דער תלמיד האט אנגעהויבן אויפצודעקן די מדרגות פונעם רבי'ן פון לובלין למעלה מהשגת אנוש.

אזוי ווי דער הייליגער חתם סופר האט דאס געהערט, איז ער געווארן מורא'דיג פארפלאמט, און ער האט אראפגעלייגט דעם קאפ אויף א שטיקל צייט. נאכדעם האט ער זיך אויפגעהויבן דעם קאפ און ער האט געזאגט אזוי: איך האב באשלאסן אז איך בלייב אן אויוון-הייצער. און ער האט מסביר געווען, ביי מלכותא דארעא איז דא א מלך, און ער האט שרים גדולים וואס זענען יושבים ראשונה במלכות, וואס די גאנצע הנהגת המדינה ווערט געפירט דורך די שרים. נאכדעם איז דא אן עבד פשוט, א האלץ-שיבער, ער לייגט אריין די האלץ אינעם אויבן, אנצווארעמען דעם פאלאץ, כדי זיי זאלן האבן צייט אן קיין שום שטערונגען צו טון זייער ארבעט. די זעלבע זאך ביי מלכותא דרקיע, איז דא צדיקים קדושים וואס זענען כדוגמת שרים, די גאנצע הנהגת העולם איז אויף דורך זיי. אבער מיט דעם אלעס דארף דאך זיין מורי הוראה בישראל וואס זאלן פסק'ענען פאר אידישע קינדער, דבר ה' זו הלכה, און אז נישט ווען די צדיקים דארפן זיין פארנומען מיט פסק'ענען. האב איך מחליט געווען אז איך בלייב אן אויבן-הייצער כדי די צדיקים זאלן זיין רואיג צו קענען דינען דעם אייבערשטן. אזוי האט דער הייליגער שינאווער רב פארציילט.

האט דער ראמיסטריווקא רבי ז"ל צוגעלייגט, ער האט געזאגט אז זיין שווער

און דאס איז מיר אלץ געווען א חידוש. ווייל ס'איז געווען צדיקים וואס האבן געהאלטן אז דער הייליגער חתם סופר איז בעצם יא א תלמיד פון די תלמידי הבעש"ט, פארוואס? ווייל ער איז געווען א תלמיד פון הייליגן הפלאה און פון רבי שמעלקא, און זיי זענען דאך געווען תלמידים פון הייליגן מגיד, האבן זיי געהאלטן אז ער איז פון די תלמידי הבעש"ט, אבער למעשה איז ער קיינמאל נישט געפארן. איז פארענטפערט פארוואס ער איז קיינמאל נישט געפארן צו די תלמידי הבעש"ט.

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(אדמו"ר מסקווידא) האט געהאט א סטראוק, ער איז געווען זייער שוואך, ער איז געליגן אין בעט, האט מען געברענגט דעם ספר זכרו למשה, און ער האט אזוי געקוקט, ער איז זייער נתפעל געווארן. האט ער געזאגט, דער הייליגער חתם סופר האט זיך געהאלטן פאר א האלץ-שיבער, א אויבן-הייצער, און די צדיקים, די תלמידי הבעש"ט, האט ער געהאלטן פאר די שרים וואס פירן די גאנצע מלוכה. אבער ממילא האט דער חתם סופר מחליט געווען, ער פארט נישט צו די תלמידי הבעש"ט.

מבית הוראה

שאלות ותשובות בהלכות השכיחות - יוצא לאור ע"י בית הוראה דקהילתנו

... סליחות - התרת נדרים ..

אם הוא יושב בבית המדרש ולומד או נוהגין שאומר עם הציבור.²

מה הדין האם מותר לעשות התרת נדרים בקרובים הפסולים לעדות מותר?³

מי שהוא באמצע פסוקי דזמרה או באמצע ברכת קרי"ש ושומע מנין שאומר סליחות, מהו הדין, האם צריך לענות עמהם הי"ג מידות של רחמים

אין לענות עמהם אלא ימשיך בתפילתו, אך

א שבת הלוי חלק ט' סימן א', הביא דבאו"ח סימן ס"ה סעיף ב' הביא שם המחבר לענין קרי"ש אי לענות לא, וכתוב דקרי"ש יכול לענות, וכן בסימן נ"א סעיף ד' ובמג"א שם נראה שאמנן נמי יכול לענות בפסוקי דזמרה, אך הי"ג מידות של רחמים אינו דומה לאמן ואין לענותו באמצע פסוקי דזמרה וכ"ש קרי"ש, וכן נמי כתוב באגרות משה חלק ג' סימן פ"ט דאם הוא באמצע פסוקי דזמרה אין לענות דאפילו שאיתא בסימן תקס"ה דאין לאמרו ביחיד כיון שהוא דבר שבקדושה אבל ללמוד מזה דצריך לענות כמו קדושה.

ב אגרות משה שם דאינו יודע מקור לזה, אך מנהג העולם כן ומסתא יש לה מקור.

ג מחבר יור"ד סימן רכ"ח סעיף ג' כתוב דמותר בלילה ובקרובים. אך עיין שם בפתחי תשובה ס"ק ב' שהביא בשם רעק"א דזהו דוקא באדם שבעצם הוא בר חויבא אך הפסול מחמת קרוב אבל נשים ועבדים וקטנים אין לעשות התרת נדרים וכתוב שם עוד דאין לעשותו בנ"ג שנים שלא הביא ב' שערות ואין לסמוך על דין זה על חזקה דרבא, אך בפוסקים מבואר דעל התרת נדרים של ערב ראש השנה שהוא רק מנהג ואינו מתייר אלא נדרים שאינן ידועים יכול להקל על מי שאינו זקנו מגודל ולסמוך על חזקה דרבא.

.. ראש השנה ..

מי שחלץ טליתו בראש השנה
בהפסקה (פאוזע), האם צריך לברך
עוד הפעם על טליתו כשבא לבית
המדרש בחזרה

אין צריך לחזור ולברך¹.

האם מותר לשתות קאווע קודם
תקיעות שופר אחר תפילת שחרית
והאם צריך לקדש קודם

מותר לשתות קאווע² אבל לא יקדש³, ואם יש
שם אחר שממילא מקדש לעצמו טוב לשמוע
קידוש⁴.

.. יום כיפור ..

מה הדין אם יכול להיות איש ואשתו
קוואטער ביום כיפור

מותר⁵.

ד בענין לאכול קודם תקיעות שופר כתוב **בשערי תשובה** סימן תקפ"ד סעיף ג' וכן הובא **במטה אפרים** סימן תקפ"ח סעיף ב' דאסור דלא גרע מלולב כמ"ש בסימן תרנ"ב סעיף ב' שאסור לאכול קודם, ועי' **במג"א** שם שכתוב דמלשון אכילה משמע דמותר לטעום אבל למעשה הביא **מתוס'** דנראה שסובר דאפילו טעימה אסור, אך עי' **בשו"ת השיב משה** סימן י"ט שכתוב שאפילו לפי דעת התוס' שאסור טעימה מ"מ שתיה קיל מטעימה ומתיר לשתות קאווע קודם נטילת לולב וא"כ כ"ש הכא, דהפוסקים כתובו לאסור הכא דלא גרע מלולב, וכן כתוב **בערוך השלחן** סימן תרנ"ב דאפילו להאסרין טעימה קודם נטילת לולב מ"מ שתיה חמין מותר.

ה דאם יקדש יהיה צריך לאכול כשיעור קביעות סעודה, וזה לא התירו אם לא בחלש להקל כדברי **המג"א** דטעימה לא אסור, ובזה שמותיר לאכול הא למעשה בשבת אחר שהתפלל שחרית הדין דאסור לטעום קודם קידש וא"כ האיך מותר לו לאכול הכא קודם קידש, **ובשו"ת חלק לוי** ח"א סימן פ"ט כתוב שם דנהגו חסידי בעלזא לשתות בלא קידש ולכאורה צריך לקדש וכתוב שם לתרץ דכיון שדרשין בגמרא אמרו לפני מלכיות כדי שתמלכינו עליכם א"כ הוה מלכיות חויב התפילה של ראש ועד אחר מלכיות מקרי עוד קודם התפילה ולכן אין צריך לקדש דלא חל עליו חויב קידוש עד אחר התפילה, ועוד כתבו הפוסקים דכדי שלא יאכל קודם התקיעות אפילו טעימה יכולין לסמוך על דעת **הרש"ל** מובא **בבאר היטב** סימן פ"ט ס"ק י"ב דאין חל עליו חויב קידש עד אחר תפילת מוסף, עוד הביא **בקצה המטה** בשם גדול אחד דלא יקדש כיון שאסור לאכול קודם התקיעות א"כ לא חל עליו חובת קידש [אבל לענ"ד זה תלוי אם צריך לקדש קודם תפילת מוסף דהא שם נמי הדין דאסור לאכול שיעור קביעות סעודה כמ"ש סימן רפ"ו סעיף ג' ואם שם צריך לקדש ה"ה הכי].

ו לצאת דעת הסוברין דאם המקדש קבע הסעודה אילו השומע לא קבע יצא.

ז **שלחן ערוך הרב** סימן ח' סעיף כ"ג דאם כשפט היה דעתו לחזור וללבוש אין צריך עוד ברכה.

ח **שבט הלוי** חלק ז' סימן ק"ס אות ב', **הליכות שלמה** סימן תרט"ו סעיף כ"ב, ועי' **בכף החיים** סימן תרט"ו ס"ק

.. יו"ט שחל במוצ"ש ..

יקנה"ז שיש לו שני פתילות אבל אם אין יקרב
שני נירות זה אצל זה ויברך בורא מאורי האש"י
אך יזהר לקרבם באופן שליכא חשש שינטף
מן החלב וכן יזהר של יגע הפתילות ממש זה
את אלא האש יגע לאש ואם אפשר יעשה על
ידי תינוק"א.

מי שאין לו יקנה"ז ליכט האם מותר
לו לחבר שני נרות במוצאי שבת
שחל להיות ביום טוב כדי לעשות
בורא מאורי האש ואח"כ להפרידם
או לא

לכתחילה ישתדל שיהיה לו נר הנקרא בזמנינו

ב' שכתוב דלאיזה צורך יש להקל כדברי הט"ז שאין איסור נגיעה אלא ביום ובערוך השלחן סין תרט"ו ס"ק א'
כתוב נמי שאין המנהג כהמג"א אלא כהט"ז.

ט יסוד שושר העבודה שער ט' סו"פ ה' כתב שיעשה כן,

י בשו"ת באר משה חלק ח' סימן קפ"ד כתוב לבאר שמותר לעשות כן ואינו חושש משום שאם ינטף מן החלב
ימהר לכבת ונמצא גורם לכיבו כיון שאין בו פסיק רישא ואינו מכון לכך מותר, ובשו"ת קנה בשם חלק א' סימן כתב
להתיר אפילו אם הוא פסיק רישא שינטוף מן החלב כיון שאינו מתכון לכך ולא ניחה ליה ואפילו דבסתם פסיק
רישא דלא ניחה ליה אסור הכא כיון שאינו אלא גרם כיבו וכן הוה מלכא שא"צ לגופה שאינו משתמש עם החלב
הוה פסיק רישא באיסור דרבנן ולא ניחה ליה ולכן מותר כשא"א בענין אחר.

יא כן הורה בשו"ת ויען יוסף שחושש שזה שמקרב שני פתילות נעשה האור גדול ואח"כ כשמפרידם נעשה
האור קטן ויש בו משום גרם כיבו, אך כתב למעשה הוא איסור דרבנן ולכן יש להקל לעשות כמו שאבותינו היה
נוהג אך אם אפשר יעשה על ידי תינוק.

טעל: 718-475-0004

קהל לב שמח
אלעסק

נתייסר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שובה ישראל עד ד'

הננו בזה להודיע לכל אנ"ש
ולכל באי בית מדרשינו שיחז' כי

יתקיים

דרשה
שבת תשובה

ע"י

כ"ק מרן אדמו"ר
שליט"א

בשבת תשובה - והאזינו

בשעה 6:00 אחה"צ

בדברי מוסר הלכה ואגדה

הנבאים

קהל לב שמחה
אלעסק

נתייסר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין

הגוי בזה מתכבדים להזמין את כל הקהל הקודש זקנים עם נערים, לבא
ולשתתף בחגיגת

שמחת בית השואבה

בתופים ומחולות • בשירה ובזמרה
עם ריקודין של שמחה

שתתקיים א"ה

ביום ב' ליל ב' דחול המועד
אושפיזא דמישה

בהסוכה הגדולה שע"י בהמ"ד

בשעה 9:30 בערב

סעודה רחבה
לכל הציבור

במרכז שפת יו"ש

הנהלת הקהילה

קהל לב שמוח
אלעסק

מחזור ע"י ב"ק מרן ארמלר זצוק"ל
בנישואות ב"ק מרן ארמלר שליט"א

בשורה טובה

לאור בקשת ציבור החשובים מארה"ק הוספנו

מספר חדש

למערכת אלעסק

מיוחד לתושבי ארה"ק

073-388-6683

מערכת אלעסק

605-313-1667

שיעורי חובת הלבבות - סיפורי צדיקים אצל מלוה
מלכה - דברי חיזוק על הפרשה - יושר דברי אמת
- זמנים מבית מדרשינו - מודעות - מעמדים -
טישן - ניגונים - ועוד